

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA**

Vitalija ŽUKAUSKAITĖ

**ĮMONĖS PELNĄ LEMIANČIŲ VEIKSNIŲ ANALIZĖ
IR ĮVERTINIMAS**

**Magistro darbas
Socialiniai mokslai, ekonomika (04 S)**

Magistro darbo autorius Vitalija Žukauskaitė
(vardas, pavardė, parašas)

Vadovas Doc. dr. D. Rudytė
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Recenzentas _____
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

SANTRAUKA

Vitalija Žukauskaitė

Įmonės pelną lemiančių veiksnių analizė ir įvertinimas

Magistro darbas

Magistro darbe yra išanalizuoti ir susisteminti įvairių Lietuvos ir užsienio autorių teoriniai pelno sampratos ekonomikoje aspektai. Pateiktos pelno ir pelningumo rodiklių apskaičiavimo ypatumai, apibendrinti vidiniai ir išoriniai veiksniai, įtakojančys įmonės pelną. Aptartos finansinių rodiklių analizės rūšys. Atlikta įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinių rodiklių horizontalioji, vertikalioji, santykinė rodiklių, finansų struktūros, turto panaudojimo efektyvumo (apyvartumo) bei mokumo ir likvidumo rodiklių analizė 2005 - 2008 m. laikotarpiu. Vertinant analizuojamos įmonės ryšio stiprumą tarp pelno ir jį lemiančių veiksnių, atlikta įmonės finansinių rodiklių koreliacinė – regresinė analizė. Numatytos įmonės finansinio stabilumo galimybės ekonominio nuosmukio sąlygomis. Patvirtinta autoriaus suformuluota mokslinė hipotezė, kad pagrindiniai pelno kokybę lemiantys veiksniai yra veiklos sąnaudų mažinimas, parduotos pelningos produkcijos apimčių didinimas, nuosavo kapitalo didinimas bei įmonės įsipareigojimų mažinimas.

SUMMARY

Vitalija Žukauskaitė

Company profit factors analysis and evaluation

Master's work

Master's work is to analyze and structure the various Lithuanian and foreign authors' theoretical profit aspects of the concept of the economy. The reported profit and profitability indicators for calculating the features, summarized in the internal and external factors affecting the company's profits. We discuss the types of financial performance analysis. Made the company UAB "SWEDLIT AB BALTIJA" financial performance vertical, horizontal, relative indices, financial structure, asset utilization efficiency (turnover) and the solvency and liquidity indicators 2005 - 2008 m. period. The assessment examined the strength of connection between the company's profits and its determinants, a correlation regression analysis. Provided for the possibility of undertaking the financial stability of economic downturn conditions. Approved by the author formulated the scientific hypothesis that the main factors determining the quality of the profit is the operating cost reduction in sales of profitable production volumes increase in equity capital raising and reducing the company's liabilities.

TURINYS

ĮVADAS.....	4
1. ĮMONĖS PELNO ANALIZĖ IR JO DIDINIMO GALIMYBIŲ TEORINIS PAGRINDIMAS.....	6
1.1. Pelnas ir jo ekonominė reikšmė	6
1.2. Veiksniai lemiantys finansinius rezultatus	10
1.2.1. Išorės veiksniai, lemiantys pelno dydį	12
1.2.2. Vidiniai veiksniai, lemiantys pelno dydį	14
1.3. Įmonės veiklos efektyvumas ir jo ekonominis įvertinimas.....	15
1.4. Bendrovės finansinių rodiklių reikšmė, vertinimas, analizė.....	18
1.4.1. Pelno ir pelningumo rodiklių analizėje naudojami metodai	21
1.4.2. Finansinių rodiklių horizontalioji analizė.....	24
1.4.3. Finansinių rodiklių vertikalioji analizė.....	25
1.4.4. Santykinų finansinių rodiklių analizė	27
1.4.5. Finansų struktūros rodiklių analizė	29
1.4.6. Turto panaudojimo (apyvartumo) koeficientų analizė	31
1.4.7. Mokumo ir likvidumo rodiklių analizė	32
1.5. Teorinės gamybinės įmonės pelno didinimo galimybės	33
1.6. Įmonės pelną lemiančių veiksnių vertinimo metodologija	37
2. UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ FINANSINĖS VEIKLOS ANALIZĖ 2005-2008 M. LAIKOTARPIU.....	39
2.1. Gamybinės įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ charakteristika	39
2.2. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinių rodiklių horizontalioji analizė.....	41
2.3. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinių rodiklių vertikalioji analizė.....	48
2.4. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ santykinų pelningumo rodiklių analizė	53
2.5. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansų struktūros rodiklių analizė.....	61
2.6. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ turto panaudojimo efektyvumo (apyvartumo) koeficientų analizė.....	63
2.7. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ mokumo ir likvidumo rodiklių analizė.....	66
3. ĮMONĖS UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ FINANSINIO STABILUMO GALIMYBĖS EKONOMIKOS NUOSMUKIO SĄLYGOMIS	69
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS.....	75
LITERATŪRA	77
ŽODYNĖLIS	81
PRIEDAI	85
1 priedas. UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2008 m. finansinė ataskaita ir nuostolių ataskaitos raštas	85
2 priedas. UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2005 m. - 2008 m. laikotarpio balansas	86
3 priedas. UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2005 m. - 2008 m. laikotarpio pelno (nuostolių) ataskaita	87
4 priedas. UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2005 m. - 2008 m. laikotarpio balanso horizontalioji analizė.....	92
5 priedas. UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2005 - 2008 m. laikotarpio pelno (nuostolių) ataskaitos horizontalioji analizė	93
6 priedas. UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2005 - 2008 m. laikotarpio balanso vertikalioji analizė	94

7 priedas. UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2005 - 2008 m. laikotarpio pelno (nuostolių) ataskaitos vertikaloji analizė	96
8 priedas. Įmonės santykinų pelningumo, finansų struktūros, turto panaudojimo efektyvumo bei mokumo ir likvidumo rodiklių skaičiavimo formulės	97
9 priedas. Pasirinktų veiksnių koreliacijos koeficientų reikšmės	98

IVADAS

Tyrimo aktualumas. Įmonių įkūrimo tikslas yra ekonominės naudos – pelno siekimas. Todėl svarbu iš anksto žinoti, kokias galimybes įmonė turi tikslui pasiekti, t.y. pelnui gauti ir kokie veiksniai lemia pelningą veiklą, nes pelnas yra svarbus įmonės veiklos rodiklis. Jei įmonės dirbtų nuostolingai, jos ilgainiui sunaudotų visą savo turtą ir neišvengiamai žlugtų. Todėl siekiant efektyviai įvertinti, prognozuoti ir kontroliuoti pelną, reikia atlikti pelno dinaminę, struktūrinę palyginamąją, santykinę analizę.

Tyrimas yra aktualus, nes mūsų šalies ekonomika nepasižymi dideliu ekonominiu stabilumu. Todėl objektyviai neįvertinus finansinius rezultatus ir juos lemiančius veiksnius, neįsigilinant į ateities perspektyvas, įmonių veikla gali žlugti ar būti nuostolinga.

Tyrimo problema – įmonės dažnai detalai nenagrinėja pelno pokyčių ir juos įtakančių veiksnių, pagal tai nesudaromos įmonės pelno didinimo ir veiklos tobulinimo politika ir dėl to nukenčia veiklos rezultatai.

Tyrimo objektas – įmonės pelno ir pelningumo rodikliai.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti įmonės pelno sąvoką ir jį lemiančius rodiklius, išskirti pelną įtakančius veiksnius, atlikti įmonės finansinių ataskaitų analizę, siekiant atskleisti galimybes, lemiančias bendrovės finansinį stabilumą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atskleisti įmonių pelno, jo rodiklių analizės teorinius aspektus.
2. Atlikti įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pelno bei pelningumo rodiklių analizę 2005 - 2008 m. laikotarpiu, siekiant atskleisti šių rodiklių pokyčių priežastis.
3. Išskirti įmonės pelną bei pelningumą lemiančius veiksnius, nustatyti jų reikšmingumą.
4. Numatyti įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pelno didinimo galimybes.

Tyrimo metų iškelta **mokslinė hipotezė:**

Pagrindiniai pelno kokybę lemiantys veiksniai yra veiklos sąnaudų mažinimas, parduotos pelningos produkcijos apimčių didinimas, nuosavų kapitalo didinimas bei įmonės įsipareigojimų mažinimas.

Tyrimo bazė. Atliekant įmonės pelningumo analizę ir prognozavimą buvo remtasi įvairių autorių moksline literatūra, kurioje pateikti pagrindiniai pelno analizės metodai, pelningumo rodikliai.

Tyrimo metodika. Analizuojant mokslinę literatūrą naudoti pagrindiniai metodai – lyginamoji ir loginė literatūros analizė, sisteminimas. Atliekant tyrimą 2005 - 2008 m. pelno įvertinimo analizę, naudoti tyrimo metodai: grupavimas, horizontalioji bei pelno (nuostolių) ataskaitų dinaminė ir vertikalioji analizė, santykinų rodiklių metodai.

Darbo struktūra. Magistro darbą sudaro įvadas, trys dalys, išvados, rekomendacijos, literatūros šaltinių sąrašas, pagrindinių sąvokų žodynas ir priedai.

Pirmoje dalyje išanalizuota įvairių Lietuvos ir užsienio autorių mokslinė literatūra pelno sąvokos bei jo rodiklių analizės klausimais. Pateikiama pelno susidarymo eiga, įvardijami veiksniai, įtakoję pelno dydį.

Antroje analitinėje - tiriamojoje dalyje atlikta 2005 - 2008 m. įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitų analizė. Atlikta bendrovės horizontalioji, vertikalioji ir santykinė rodiklių analizė, išanalizuoti finansų struktūros rodikliai, turto panaudojimo efektyvumo koeficientai bei įmonės mokumo (likvidumo rodikliai).

Trečioji magistro darbo dalis skirta išanalizuoti, kaip pasikeitus pelną lemiantiems veiksniams, keičiasi pelno dydis. Kokie būdai, esant nepalankiai ekonominei situacijai, padėtų užtikrinti įmonės finansinį stabilumą. Atlikta koreliacinė – regresinė analizė.

1. ĮMONĖS PELNO ANALIZĖ IR JO DIDINIMO GALIMYBIŲ TEORINIS PAGRINDIMAS

1.1. Pelnas ir jo ekonominė reikšmė

Kiekvienos įmonės, dirbančios rinkos ekonomikos sąlygomis, veiklos efektyvumo matas yra per ataskaitinį laikotarpį uždirbto pelno suma. Pelnas, kaip rodo pasaulio praktika, pripažįstamas vienu iš svarbiausių įmonės veiklos vertinimo kriterijų. Klasikinė ekonomikos teorija teigia, kad pagrindinis verslo tikslas yra maksimalaus pelno siekimas (Qingbin, C., 2005). Pelno sąvoką nagrinėjo Lietuvos autoriai: V. Bagdžiūnienė (2006), A. Džikevičius, (2002), I. Klimavičienės (2000), L. Juozaitienė (2007) bei užsienio autoriai F. Brigham ir C. Ehrhardt (2002), M. Fridson ir F. Alvarez (2002). Kiekvienas minėtų autorių ir dar keletas kitų, įmonės pelną apibūna savaip (žr. 1 lentelę).

1 lentelė

Pelno sąvokos interpretacija mokslinėje literatūroje

<i>Autorius, metai</i>	<i>Apibūdinimas</i>
L. Juozaitienė, 2007.	Rodo įmonės veiklos rezultata; svarbiausias įmonės plėtros veiksnys.
V. Bagdžiūnienė, 2006.	Pridėtosios vertės dalis, kurią uždirba įmonė, pardavusi savo produkciją; skirtumas tarp pajamų ir sunaudotų išteklių.
A. Jakutis, V. Petraškevičius, A. Stepanovas, L. Šečkutė, S. Zaicev, 2005.	Pajamos, gautos atskaičius išlaidas.
E. Andrijauskienė, 2004.	Bendrųjų pajamų ir bendrųjų kaštų skirtumas.
D. Zinkevičienė, 2004.	Pajamų dalis, kuri išreiškia verslininko atlyginimą už verslumą ir apskaičiuojamas lyginant pardavimų bei kitas pajamas su sąnaudomis.
A. Džikevičius, 2002.	Priemonė, įgalinanti pasiekti įmonės keliamus tikslus.
F. Brigham ir C. Ehrhardt, 2002.	Daugybės įmonės vadovų valdymo politikos ir priimtų sprendimų įtakos rezultatas.
M. Fridson ir F. Alvarez, 2002.	Bendrųjų pajamų ir bendrųjų kaštų skirtumas.
J. Žvinys ir E. Vabalas, 2001.	Finansinė nauda, gaunama pajamų ir joms užsidirbti padarytų sąnaudų skirtumas, pajamų perviršius.
D. Šlekienė ir I. Klimavičienė, 2000.	Pelno dalis, tenkanti tam tikrai aktyvų ar kapitalo vienetai: pardavimų litui, lygiam nuosavo kapitalo litui ar pan.
J. D. Daniels, J. Bracker, 1989.	Skirtumas tarp firmos gautų pajamų ir joms uždirbti patirtų kaštų.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis moksline literatūra.

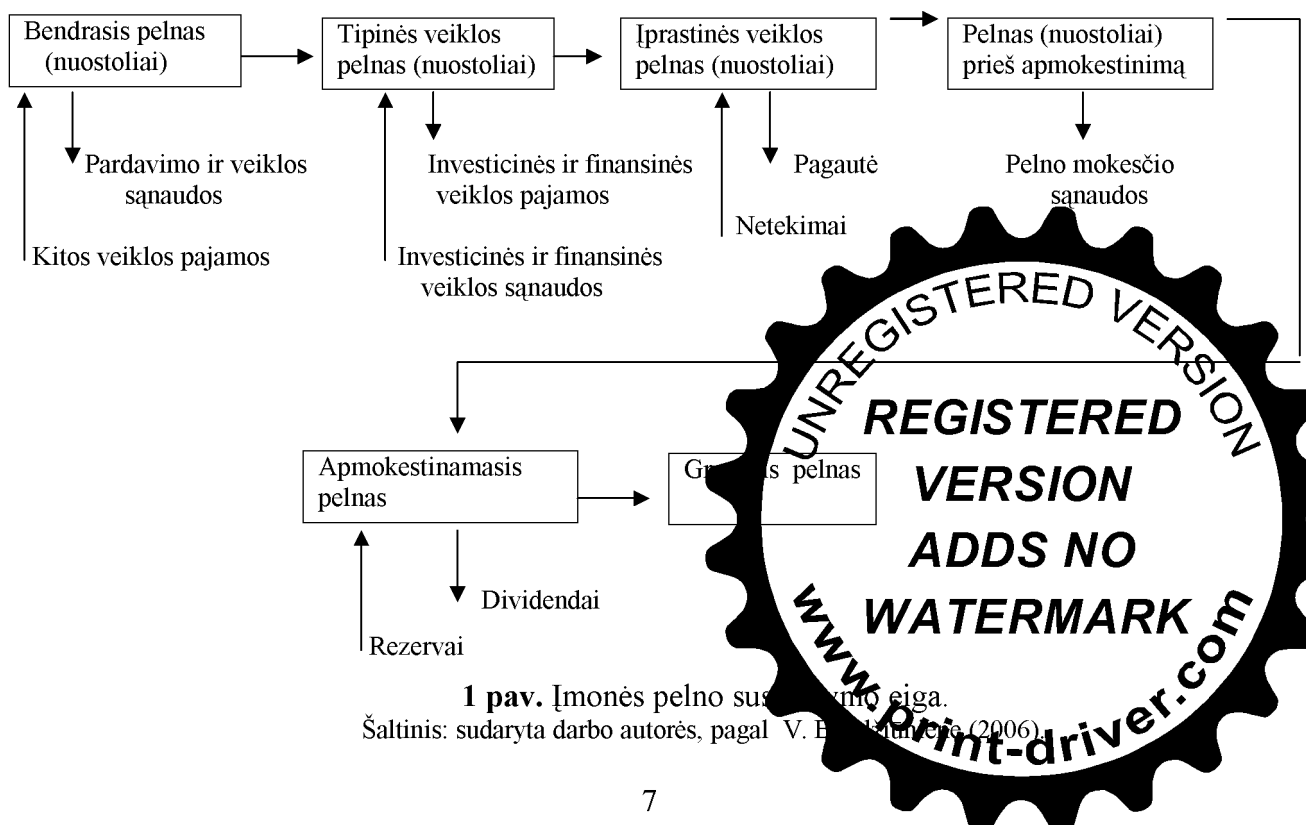
Apibendrinus įvairių autorių pelno sąvokos apibrėžimus, galima pasakyti, kad bendriausia prasme pelnas yra bendrųjų pajamų ir bendrųjų kaštų skirtumas. Be to, įmonės pelnas yra vienas iš svarbiausių jos veiklos rodiklių, kuris rodo gamybos ekonominę efektyvumą.

Skirtingi pelno sąvokos apibrėžimai leidžia teigti, kad pelno rodiklis pasižymi jį įtakančių veiksnių gausa, išraiškos sudėtingumu ir atskirų elementų sudėtingais tarpusavio ryšiais. Visa tai verčia įvairius autorius kelti pelno „kokybės“ klausimą, kuris siejamas su apskaitos principu ir metodų taikymu atskaitomybei sudaryti (Bernstein L., 1993).

Pelno prigimtis aiškinama šiomis teorijomis:

- *Rizikos teorija* teigia, kad pelnas, viršijantis palūkanas ar vidutinį pelno lygį, yra mokestis kapitalo savininkui už riziką, su kuria jis susiduria investuodamas kapitalą į skirtingos rizikos veiklos sritis.
- *Didmeninės pusiausvyros teorija* teigia, kad egzistuoja ilgalaikė vidutinės pelno normos pusiausvyra, garantuojanti vidutinį pelną. Tačiau tam tikrais laikotarpiais būna nukrypimų nuo vidurkio, todėl kai kurių firmų pelno norma viršija vidutinį pelną arba yra žemesnis nei vidutinis.
- *Monopolijos teorija* teigia, kad ilgalaikių periodų metu įvairių įmonių pelno norma gali viršyti vidutinę normą. Tai lemia gamybos masto ekonomija, natūralių išteklių valstybinė kontrolė, patentinis grynumas ar konkurencija, veiklą reguliuojančios valstybinės priemonės.
- *Efektyvaus valdymo teorija* viršpelnio atsiradimo priežastimi laiko išskirtinius valdymo personalo gebėjimus organizuoti produkto gamybą ir prekės judėjimą rinkoje (Andrijauskienė E., 2004).

Pelnas susidaro neatsitiktinai, o pagal tam tikrą eiliškumą arba etapus, kurių kiekvieną įtakoja skirtingi veiksniai (ž. 1 pav.).

1 pav. Įmonės pelno susidarymo eiga.
Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal V. B. (2006).

Remiantis pateiktu paveikslu, galima teigti, kad kol bendrovės pelnas tampa grynu, jis pereina šešis etapus, kuriuose būna veikiamas skirtingų, tik tam etapui būdingų veiksmų. Be to, tarp pelno sudedamųjų dalių yra tiesioginė adityvinė priklausomybė, pagal kurią galima analizuoti veiksmų įtaką. Pelno susidarymas prasideda nuo įmonės bendrojo pelno (nuostolio), kurį mažina pardavimų ir veiklos sąnaudos, o didina kitos veiklos pajamos. Vėliau bendrasis pelnas tampa tipinės veiklos, įprastinės veiklos ir pelnu (nuostoliu) prieš apmokestinimą. Veikiamas bendrovės rezervų ir dividendų politikos, pelnas priešpaskutiniame etape tampa apmokestinamuoju, o pelno susidarymo pabaigoje įmonės pelnas tampa grynuoju.

Įmonės pelną siūloma skirstyti pagal penkis kriterijus: pagal veiklos rūšį, pagal apmokestinimą, pagal infliacijos poveikį, pagal panaudojimo pobūdį bei pagal turinį (V. Bagdžiūnienė, 2006).

Pagal veiklos rūšį pelnas skirstomas į *bendrajį arba tipinės veiklos* - tai ūkinės operacijos, susijusios su veikla, iš kurios įmonė keletą ataskaitinių laikotarpių gauna daugiausia pajamų ir kurią įmonė laiko pagrindine, *įprastinės veiklos* - tai pasikartojančios ūkinės operacijos, susijusios su įmonės veikla, *investicinės, finansinės veiklos bei ypatingųjų straipsnių*, kuriuose parodomi neįprastų, atsitiktinių, reguliariai nesikartojančių ūkinių įvykių rezultatai.

Pagal apmokestinimą pelnas skiriamas į *apmokestinamąjį* ir į *neapmokestinamąjį*. Pagal infliacijos – į *nominalųjį*, kuris neperskaičiuojamas atsižvelgiant į infliacijos indeksą bei *realųjį*, kuris perskaičiuojamas atsižvelgiant į infliacijos indeksą. Pagal panaudojimo pobūdį skiriamas į *kapitalizuotą*, kuris naudojamas tolesnėje įmonės veikloje ir *sunaudotą*, kuris išmokamas įmonės savininkams. Pagal turinį – į *apskaitinį*, kuris pagrįstas dokumentais bei *ekonomini*, kurį apskaičiuojant parodomos implicitinės išlaidos (Tarptautinis apskaitos standartas, 2002).

Mokslinėje literatūroje išskiriama ir daugiau įmonės pelno rūšių (žr. 2 lentelę). Pateiktoje lentelėje matyti, kad, pelno rūšių yra nemažai. Ekonomikos teorijoje dažniausiai aptariamas ekonominis ir buhalterinis pelnas. Kitos pelno rūšys priklauso nuo ekonominės situacijos ar įmonės finansinių sprendimų.

Mokslinėje literatūroje išskiriamos pelno rūšys

<i>Pelno rūšys</i>	<i>Apibūdinimas</i>
Ekonominis pelnas	Pelnas, likęs iš bendrųjų pajamų atskaičiuos visus kaštus, tarp jų ir alternatyviuosius. Pelnas didesnis už normalųjį pelną.
Buhalterinis pelnas	Bendrųjų pajamų ir buhalterinių (tiesioginių) kaštų skirtumas.
Netikėtas pelnas	Pelno padidėjimas dėl netikėto rinkos sąlygų pasikeitimo.
Nepaskirstytas (akumuliuotas) pelnas	Bendrovės pelno dalis, kurios ji nepaskirsto savo akcininkams, o pasilieka sau (įmonei plėstis arba modernizuoti).
Normalusis pelnas	Teorinis pelno, gaunamo tobulos konkurencijos sąlygomis, apibrėžimas. Jis būtinas, kad kiekvienas papildomas subjektas tęstų pasirinktos šakos verslą, kiekybiškai apima implicitinius kaštus.
Nulinis pelnas	Ekonominė situacija, kai produkto pardavimo kaina lygi vidutiniams kaštams.
Bendrasis pelnas	Pardavimo kainos ir buhalterinių kaštų skirtumas.
Grynasis pelnas	Gautų bendrųjų pajamų dalis, liekanti, atėmus (finansines) subjekto veiklos sąnaudas, ypatinguosius praradimus bei sumokėtus mokesčius.
Pelnas produkcijos vienetui	Grynojo pelno ir produkcijos apimtys santykis.
Ribinis pelnas	Pelno pasikeitimas padidinus gamybos apimtį vienu vienetu.
Ūkio subjekto viršpelnis arba dar vadinamas pridėtine verte	Lygus iš paskaičiuoto pelno atėmus palūkanas, kurias reikėtų sumokėti norint pasiskolinti pinigų sumą lygią panaudotų įrengimų ir išlaidų dydžiui dalyvavusių produkcijos gamyboje.
Normalus ūkio subjekto pelnas	Tai toks pelnas, kai ekonominis pelnas ar nuostolis lygus nuliui. Tai reiškia, kad ūkio subjektas negamina pridėtinės vertės.
Pelnas kainų augimui	Pelnas gautas paaugus pačio kapitalo vertei dėl vertybinių popierių, valiutos, nekilnojamam turtui, gamybos priemonėms ar medžiagoms.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal <http://lt.wikipedia.org> ir „Ekonomikos terminai ir sąvokos“ (1999).

Pelnas yra vienas iš svarbiausių finansinės veiklos rodiklių, todėl visiškai suprantama, kad įmonių vadovai neretai naudoja įvairius, net ir neleistinus būdus jam padidinti. Yra nemažai atvejų, kai įmonių vadovai sąmoningai apskaičiuodavo didesnes pelno sumas ir net išmokėdavo didesnius dividendus su tikslu didinti vertę akcininkams, sukurti klestinčios įmonės įvaizdį, įrodyti, kad įmonė finansiškai pajėgi ir gerai valdoma. Tačiau dirbtinis pelno padidinimas arba sumažinimas visada turi neigiamą įtaką įmonės valdymui ir vėlesnių laikotarpių įmonės finansinei būklei bei veiklos rezultatams. Padariniai apskaičiavus didesnę ar mažesnę pelną pateikti 3 lentelėje.

3 lentelė

Padariniai apskaičiavus didesnę ar mažesnę įmonės pelną

Apskaičiavus didesnę pelną	Apskaičiavus mažesnę pelną
Įmonė mokės didesnę pelno mokesčių.	Kris įmonės įkaizdė, todėl sumažės pinigų likučiai.
Vadybininkai gali priimti neteisingus valdymo sprendimus dėl įmonės plėtos, organizacinės struktūros keitimo, paslaugų teikimo ir pan.	Gali atsirasti problemų gauti paskolas iš bankų.
Darbuotojai gali prašyti padidinti darbo užmokesčių, reikalauti įvairių kultūrinių, sportinių, socialinių paslaugų.	Vadybininkai gali priimti neteisingus sprendimus dėl įmonės plėtos, organizacinės struktūros keitimo, paslaugų teikimo ir pan.
Akcininkai gali reikalauti išmokėti didesnius dividendus.	Gali sumažėti investuotojų dėmesys ir galimybės konkuruoti su kitais.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal J. Mačiūnaitę (2005).

Pelnas svarbus bendrovei ne tik, kaip jos veiklos efektyvumo matas, bet ir kaip ekonominė reikšmė, kurios supratimas priklauso nuo skirtingų interesų grupių:

- Kapitalo savininkai siekia didinti pelną, nes laukia daugiau pajamų iš investuoto kapitalo;
- Valstybė suinteresuota pelninga verslo įmonių veikla, nes ji lemia ekonomikos augimą ir didesnes valstybės biudžeto pajamas;
- Vadybininkams didesnis pelnas rodo gerus jų vadybinius sugebėjimus;
- Verslo partneriams didelis įmonės pelnas teikia saugumą ir didesnę ekonominių sandorių patikimumą (L. Juozaitienė, 2007).

Apžvelgus įvairius pelno sąvokos apibrėžimus galima teigti, kad šis rodiklis yra svarbus, vertinant įmonės veiklos rezultata, nes parodo įmonės visos veiklos lygį. Be to pelnas yra daugybės įmonės vadovų valdymo politikos ir priimtų sprendimų įtakos rezultatas, padedantis pasiekti įmonės keliamus tikslus. Ekonominė pelno reikšmė svarbi ne tik įmonės savininkams, jų akcininkas, bet ir valstybei.

1.2. Veiksniai lemiantys finansinius rezultatus

Apibrėžus finansinio rezultato sąvoką, išanalizavus finansinio rezultato ypatumus, galima atlikti finansinio rezultato analizę. Tačiau, kad atlikta analizė būtų informatyvi, t.y. parodytų priežastis, dėl kurių susidarė tam tikras finansinis rezultatas, reikia gerai suvokti jį įtakojančius veiksnius.

Rinkos ekonomikos bei konkurencijos sąlygos skatina kiekvieną įmonę išsiaiškinti bei pagrįsti ateities veiklos finansinius rezultatus, taip pat žinoti atskirų veiksnių įtaką jų susidarymui. Pelną įtakoja daugelis veiksnių, kuriuos atskleidus galima padėti prognozuoti įmonės ateitį. Pagrindinė įmonės veikla normaliomis ekonominėmis sąlygomis turėtų būti svarbiausia pelno kūrimo vieta. Tačiau realiame gyvenime kitos bendrovės veiklos sferos kartais padeda kompensuoti pagrindinės veiklos nuostolingumą. Norint įvertinti įmonės finansinį rezultata bei ekonominės veiklos efektyvumą, reikia paliesti ne tik įmonėje vykstančius procesus, bet ir aplink įmonę susidariusią situacija, t.y. reikia analizuoti aplinkos įtaką įmonės veiklai.

Veiksnių, veikiančių įmonės pelną, yra nemažai ir mokslinėje literatūroje atskirai įvardijami skirtingai (žr. 4 lentelę). Vienas iš svarbiausių veiksnių, įtakojančių bendrovės finansinį rezultata yra parduotų prekių savikaina, todėl įmonė siekianti padidinti pelną, turi išsamiai analizuoti gamybos išlaidas įvairiais pjūviais. Įmonės pelną daro įtaką ir įmonės pasirinkta asortimento formavimo politika. Priimant sprendimą dėl gaminių asortimento reikia išvertinti įmonės galimybes, situaciją rinkoje ir pasirinkti geriausią variantą. Jei įmonė turi

pakankamai gamybos išteklių, pirmiausiai privalo gaminti tas prekes, kurios turi paklausą rinkoje ir duoda didžiausią bendrojo pelno normą.

4 lentelė

Mokslinėje literatūroje išskiriami veiksniai, veikiantys finansinį rezultatą

<i>Autoriai, metai</i>	<i>Veiksniai, veikiantys finansinį rezultatą</i>
L. Juozaitienė, 2007.	1. Įmonės pasirinkta asortimento formavimo politika. 2. Asortimento formavimas pagal gaminių pelningumą. 3. Savikainos mažinimas.
V. Bagdžiūnienė, 2006.	1. Produkcijos pardavimas natūriniais vienetais. 2. Parduotos produkcijos struktūros ir asortimento kitimas. 3. Pardavimo kaina. 4. Pardavimo savikaina.
E. Buškevičiūtė, 2005.	1. Veiklos produkto apimties, struktūros ir asortimento pasikeitimas. 2. Veiklos produktų kainų pasikeitimas. 3. Veiklos produkto visos sąnaudų apimties pasikeitimas.
I. Klimavičienė, 2000.	1. Produkto apimtis. 2. Asortimento užduočių vykdymas. 3. Parduotų prekių savikaina. 4. Darbo veiksnų ir pagrindinių technologinių įrengimų panaudojimas. 5. Materialinių išteklių panaudojimas.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal L. Juozaitienę (2007), E. Buškevičiūtę (2005), I. Klimavičienę (2000) ir V. Bagdžiūnienę (2006).

Esminę įtaką pelno kokybei turi savikainos mažinimas, nes tai rodo, kad pelnas didėjo naudojant vidinius išteklius. Bloga veiklos pelno kokybė yra tada, kai pelno didėjimas susijęs tik su didesnėmis kainomis. Norint detaliau išsiaiškinti vidines finansinio rezultato susidarymo priežastis, galima įvertinti pardavimų apimties bei pelno pasikeitimą dėl darbo veiksnų įtakos ar pagrindinių technologinių įrengimų panaudojimo, taip pat pelno kitimą dėl materialinių išteklių panaudojimo.

J. Mackevičius (1998), E. Buškevičiūtė (2005), I. Klimavičienė (2000) ir dauguma kitų autorių finansinį rezultatą įtakojančius veiksnus skirsto į vidinius ir išorinius. Nepriklausomai nuo to, kur ir kaip kuriamas pelnas, vidiniai ir išoriniai veiksniai yra svarbūs informacijos vartotojams, analizuojantiems dabartinę įmonę ir ją prognozuojantiems jos ateitį, nustatantiems šių veiksnų poveikio kryptį bei stiprumą.

Apžvelgus įvairių autorių nuomonę, galima teigti, kad prognozuojant finansinį rezultatą galima prognozuoti, tereikia numatyti priežastis ir veiksnius, kurie turės įtakos bendrovės pelnui. Svarbiausi veiksniai, įtakojančys finansinius rezultatus įvardijami tokie, kaip produkcijos apimties bei asortimento užduočių vykdymas, parduotų prekių savikaina, asortimento formavimo politika.

1.2.1. Išorės veiksniai, lemiantys pelno dydį

Išoriniai pelną lemiantys veiksniai yra labiau makroekonominio pobūdžio, t. y. susiję su teisiniais, demografiniais, techniniais, ekonominiais, kultūriniais, visuomeniniais ir kt. veiksniais, kurie daro įtaką įmonės plėtotei. Bendrovės ūkinę veiklą, o kartu ir finansinį rezultatą veikia valstybės ūkinė politika, jos ekonominė sistema, vietinės veiklos sąlygos bei įmonės produkcijos paklausa. Visi šie veiksniai formuoja finansinį rezultatą.

Iki šios dienos atliekant finansinę analizę, išoriniai veiksniai nepakankamai nagrinėjami, nors jie turi didžiulės įtakos įmonės pelnui, jos plėtrai, konkurencingumui rinkoje, išlaidoms (Mackevičius J., Poškaitė D., 1998). Rinkos ekonomikos sąlygomis pajamų iš produkcijos pardavimo dinamika formuoja pasiūlos ir paklausos veiksniai. Todėl analizuojant pelną (nuostolį) reikia nagrinėti ir paklausą, ir pasiūlą:

- Analizuoti produkcijos pardavimo lygį nagrinėjamu laikotarpiu;
- Nustatyti pardavimų dinamiką per tam tikrą laikotarpį, prognozuoti jos apimtį ateičiai;
- Nustatyti paklausą veikiančius veiksnius bei numatyti, kurie veiksniai gali turėti įtakos ateityje;
- Ištirti paklausos veiksnių įtaką produkcijos paklausos struktūrai, dinamikai ir apimčiai (J. Mackevičius, 1998).

Paklausos tyrimo metu atliekama statistinė lyginamoji išvardytų veiksnių analizė. Tokia analizė atliekama norint nustatyti paklausos kokybinius pasikeitimus, jos dydį, kuri daugiausia formuoja kainos ir pirkėjų pajamos. Paklausai taip pat turi įtakos prekių paskirstymas, realizavimo formos, įpakavimas ir kt. Nuo įmonės prekių ir paslaugų paklausos tiesiogiai priklauso įmonės galimybės gauti pakankamą pelną bei jį didinti. Todėl prekių pasiūlos analizė yra itin svarbi, nes jos rezultatai nulemia įmonės prekių asortimento formavimą ir pajamas.

Ekonomikos teoretikai dažniausiai išskiria šiuos paklausos veiksnius turinčius įtakos pelno dydžiui bei jo kitimui:

- Prekės pakaitalų kainų pokyčiai (kainų didėjimas paklausą didina, mažėjimas – mažina).
- Prekės papildų kainų pokyčiai (kainų didėjimas paklausą mažina, mažinimas – didina).
- Pirkėjų pajamų pokyčiai (pajamų didėjimas paklausą didina, mažėjimas – mažina).
- Pirkėjų santaupų pokyčiai (santaupų didėjimas paklausą mažina, mažėjimas – didina).
- Pirkėjų prioritetų kitimas (augant prioritetams paklausą didėja, mažėjant – mažėja).

- Vartojimo tradicijų pokyčiai (vartojimo tradicijai stiprėjant paklausa didėja, silpnėjant – mažėja).
- Mokesčių pokyčiai (mokesčių didėjimas paklausą mažina, mažėjimas – didina).

Reaguodama į paklausą, formuojasi prekių ar paslaugų pasiūla. Nuo gamintojo ar paslaugos teikėjo siūlomų prekių asortimento priklauso įmonės pelno dalis. Pasiūlą veikiančių veiksnių analizė turi nustatyti jų poveikį įmonės gamybiniam pajėgumui, taip pat numatyti jos elgesį rinkoje, priklausomai nuo ūkininkavimo sąlygų pasikeitimo. Sumažėjusios gamybos veiksnių kainos lemia pasiūlos didėjimą, ir atvirkščiai, didėjant išteklių kainoms, pasiūla mažėja. Panašų poveikį pasiūlai daro ir technologijų kitimai – pažangesnės technologijos mažina gamybos sąnaudas, todėl pasiūla didėja (Mackevičius J., Poškaitė D., 1998). Pajamų ir pardavimų dydžiui turi įtakos prekių paskirstymo būdas. Bendrovė savo prekių pardavimui gali pasirinkti savo filialus, tarpininkus ar savarankiškas prekybos įmones. Pajamos iš pardavimų priklauso nuo sprendimų apie produktų išplatinimą bei realizavimo taškų prisotinimą savo gamybos prekėmis (pagal paskirstymo laipsnį ir tankumą).

Remiantis įvairiais ekonomikos teorijos šaltiniais, pasiūlą įtakoja šie veiksniai:

- ✓ Prekės gamybai naudojamų veiksnių (kapitalo, darbo jėgos, žaliavų ir kt.) kainų pokyčiai (kainų didėjimas pasiūla mažina, mažėjimas – didina).
- ✓ Prekė gamybai naudojamų veiksnių pakaitalų ir papildų kainų pokyčiai (kainų didėjimas pasiūla mažina, mažėjimas – didina).
- ✓ Prekės pakaitalų, gaminamų iš tų pačių išteklių, pateikimas ar nepateikimas rinkai (pateikimas pasiūlą mažina, nepateikimas – didina).
- ✓ Prekės papildų, gaminamų iš tų pačių išteklių, pateikimas ar nepateikimas rinkai (pateikimas pasiūlą didina, nepateikimas – mažina).
- ✓ Pažangių technologijų, leidžiančių mažinti išlaidas prekei pagaminti, panaudojimas ar nepanaudojimas (panaudojimas pasiūlą didina, nepanaudojimas – mažina).
- ✓ Dotacijų buvimas ar nebuvimas (buvimas pasiūlą didina, nebuvimas – mažina).
- ✓ Mokesčių mažinimas arba didinimas (mokesčių mažinimas pasiūlą didina, didinimas – mažina).

Išorinių (makroaplinkos) veiksnių įmonė negalima valdyti ar tiesiogiai paveikti. Tačiau gamintojas privalo įdėmiai juos sekti, fiksuoti, analizuoti ir tinkamai į juos sureaguoti. Veiksniai, įtakojantys įmonės pelną, iš dalies formuoja kainas, paklausą bei pasiūlą. Atliekant paklausos analizę nustatomi paklausos kokybiniai pasikeitimai, pasiliekant daugiausia formuoja kainos ir pirkėjų pajamos. Pasiūlą veikiančių veiksnių poveikį gamybiniam pajėgumui, taip pat numato pasiūlos elgesį rinkoje.

1.2.2. Vidiniai veiksniai, lemiantys pelno dydį

Tirti ir sisteminti išorės veiksnius pakankamai sudėtinga, todėl daugiau dėmesio skiriama vidaus veiksnų analizei. Vidiniai veiksniai, įtakoiantys finansinį rezultatą, yra susiję su įmonės veikla, jos turimais materialiniais ištekliais, kuriais įmonė disponavo nagrinėjamu laikotarpiu, ir jų panaudojimu (Mackevičius J., Poškaitė D., 1998). Pelnas parodo veiklos rezultatus, bet neapibūdina priemonių, kuriomis tie rezultatai buvo pasiekti. Nuo to, kaip įmonės vadovai sugeba pajusti veiksnų poveikį pelnui ir tinkamai jais naudotis valdant produkcijos gamybos ir pardavimo procesus, priklauso bendrovės pelno dydis ir jo kitimo tendencijos. Pagrindiniai veiksniai, turintys įtakos pelnui ir kurių dydį gali paveikti įmonės vadovai yra šie: pardavimų apimtis, pardavimo kaina bei savikaina, produkcijos asortimentas ir struktūra, darbuotojų kvalifikacija.

Pardavimų apimtys įtaka pelnui (žr. 5 lentelę) pasireiškia tuo, kad kuo daugiau parduodama produkcijos, tuo daugiau, esant kitoms vienodoms sąlygoms, gaunama pelno. Pardavimo apimtys įtaka nustatoma bazinį pelną padauginus iš pardavimų pasikeitimo procento ir gautą rezultatą palyginus su bazinio laikotarpio pelnu. Pelno dydį taip pat tiesiogiai veikia parduotos produkcijos kaina. Jei prekės parduodamos didesne kaina nei buvo planuota, ar palyginus su praėjusiu laikotarpiu, tai ir pelnas didės bei atvirkščiai (Černius G., Paškevičius A., Starkevičiūtė M., 1995).

5 lentelė

Bendrojo pelno ryšys su pardavimo apimtimi, produkcijos kaina, savikaina, struktūra ir asortimentu

Bendraji pelną įtakoiantys veiksniai	Bendrojo pelno ryšys su veiksniumi
Pardavimų apimtis	Tarp bendrojo pelno ir pardavimų apimtys yra tiesioginis ryšys: didėjant parduotos produkcijos apimčiai (jei ji pelninga) ir nesikeičiant kitiems veiksniams, nes pelnas didėja, ir atvirkščiai: mažėjant parduotų prekių kiekiui, pelnas mažėja.
Pardavimo kaina	Parduotos produkcijos kainos tiesiogiai veikia pelno dydį. Jei prekės parduodamos didesnėmis kainomis nei planuota ar lyginant su praėjusiu laikotarpiu, pelnas didėja (ir atvirkščiai).
Parduotų prekių savikaina	Tarp parduotų prekių savikainos ir pelno egzistuoja atvirkštinė priklausomybė. Didėjant produkcijos savikainai, pelnas mažėja (ir atvirkščiai).
Produkcijos struktūra ir asortimentas	Produkcijos struktūros ir asortimento veiksniams tiesiogiai iš pelno apskaitos atskirti negalima išvesti. Jei gaminama ir parduodama produkcija yra pelningesnė, tai padidėjus pelningesnės produkcijos lyginamajam svoriui, pelnas didėja (ir atvirkščiai).

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal V. Gronską (2006).

Svarbiausia kainų lygį lemiantis veiksnys yra paklausa, kuri mažėja prisotinant rinką tam tikros rūšies prekių. Pardavimo kainų įtaka skaičiuojama lyginant pelną, apskaičiuotą faktinėmis produkcijos pardavimo kainomis, su pelnu, apskaičiuotu bazinėmis produkcijos

pardavimo kainomis. Galima daryti išvadą, kad kainų mažinimas yra tik ribotas veiksnys, kaip ir pigesnių žaliavų ieškojimas, nes šios priemonės lemia gaminamų produktų kokybės pablogėjimą (Černius G., Paškevičius A., Starkevičiūtė M., 1995).

Pardavimo savikainos pasikeitimo įtaka pelnui nustatoma lyginant faktiško pelno rodiklį su pelnu, perskaičiuotu esant bazinei tam tikrų gaminių savikainai. Pradotų prekių savikaina svarbus veiksnys, nes įmonė, norėdama padidinti pelną, turi išsamiai išanalizuoti gamybos išlaidas įvairiais pjūviais. Produkcijos asortimento ir struktūros veiksnys svarbus tuo atveju, kai gaminių pelningumas nevienodas. Tokiu atveju padidėjus pelningesnės produkcijos lyginamajam svoriui, pelnas didėja, bet jei didėja mažiau pelningos ar nuostolingos produkcijos lyginamasis svoris – pelnas mažėja. Visi minėti lentelėje rodikliai (žr. 5 lentelę) - pardavimų apimtis, pardavimų kaina, produkcijos struktūra ir asortimentas – įtakoja įmonės bendrojo pelno rodiklį.

Atliekant pelno analizę svarbu apskaičiuoti kiek galima daugiau veiksnių, nulemiančių įmonės pelno dydį. Svarbu analizuoti veiksnius, darančius ne tik neigiamą, bet ir teigiamą įtaką pelnui. Pagrindiniai vidiniai veiksniai, turintys įtakos pelnui yra šie: pardavimų apimtis, pardavimo kaina bei savikaina, produkcijos asortimentas ir struktūra.

1.3. Įmonės veiklos efektyvumas ir jo ekonominis įvertinimas

Įmonės veiklos efektyvumas – nelengvai apibrėžiama sąvoka. Statistikos departamentas pateikia formulę, pagal kurią, remiantis finansiniais bendrovės rezultatais bei darbuotojų skaičiumi, galima lyginti pavienes bendroves ar sektorius. O specialistai teigia, jog yra kur kas sunkiau apskaičiuojamų, tačiau įmonės efektyvumui ypač reikšmingų veiksnių.

Efektyvumo sąvoka apibūdinama, kaip gebėjimas pasiekti numatytus tikslus naudojant darbuotojų kūrybiškumą ir gerą darbo organizavimą (Ulrikas P., 2007). Taip pat efektyvumu gali būti vadinamas veikloje naudojamas rodiklis, kuris apibūdina kokybiško rezultato ir sąnaudų santykį arba jų atitikimo laipsnį (Piliponis A., 2007). Nėra tokios verslo sferos, kurios nepalietų efektyvumo klausimas: išteklių panaudojimo efektyvumas, gamybos procesų efektyvumas, teikiamų paslaugų efektyvumas, darbuotojų veiklos efektyvumas, vadovavimo sprendimų efektyvumas.

Kalbant apie įmonės veiklos efektyvumą, svarbiausia, kad pati organizacija numatytų tikslą: vieniems tai yra pelnas, kitiems – pardavimai, tretiems – būti geriausiems savo sektoriuje. Tik žinant įmonės tikslus galima vertinti, ar bendrovė žengia savo išsikeltų tikslų link ir kaip greitai juos pasieks. Paprasčiausias būdas įmonės efektyvumui nustatyti – suskaičiuoti jos apyvartą, pelną ir žiūrėti, kiek asmenų tai sukūrė (Ulrikas P., 2007).

Įmonės veiklos efektyvumas tiesiogiai priklauso nuo bendrovės vadovo mąstymo. Norėdamas padidinti savo vadovaujamos įmonės veiklos efektyvumą, vadovas turi būti pasiryžęs mokytis naujovių, įvesti įmonėje tam tikrą demokratiją, patikėti kitiems vienas ar kitas funkcijas, organizacijoje diegti priemones, kurios jai padėtų tapti efektyvesnei.

Įmonės veiklos efektyvumas matuojamas ne tik finansiniais rezultatais. Norėdama efektyviau dirbti bendrovė turėtų naudoti ir kitus rodiklius. Nes jei įmonė dirba pelningai, tai dar nereiškia, kad ji negalėtų dirbti pelningiau ar sumažinti esamas valdymo išlaidas. Nors įmonės veikia labai nevienodomis sąlygomis, jų veiklos efektyvumą galima nustatyti pagal kelis bendrus principus:

- *Svarbūs ne tik finansiniai rodikliai.* Svarbu suprasti, kad finansinių rezultatų nepakanka tiksliai padėčiai apie įmonės padėtį susidaryti. Būtinai papildomi rodikliai, pvz., kokybiniai: neatlikti užsakymai, užsakymo atlikimo laikas, klientų pasitenkinimas. Galbūt kurioje nors iš šių sričių įmonė dirba neveiksmingai ir tai atsiliepia bendrai jos padėčiai.
- *Tikslas - patenkintas klientas.* Vadybos mokslas skelbia, kad pagrindinis organizacijos tikslas yra patenkinti klientą efektyviausiai išnaudojant įmonės išteklius. Tik patenkintas klientas bus lojalus įmonei, grįš su naujais užsakymais, aktyviai neieškos alternatyvų. Todėl bendrovė turi galvoti ne tik apie tai, kas svarbu jai (pvz., užsakymo vykdymo laikas), bet ir apie tai, ką labiausiai vertina klientas (pvz., kokybę).
- *Paprastumas.* Matuojami rodikliai turi būti reprezentatyvus ir paprasti. Itin sudėtingos formulės dar nereiškia, kad rodiklis yra geras ir teisingas. Kuo aiškesnis rodiklis, kuo paprasčiau rinktis duomenis, analizuoti juos ir interpretuoti, atsiranda daugiau galimybių, kad jis būtų praktiškai naudojamas (Mikulis J., 2003).

Vienas iš svarbiausių įrankių įmonių vadovams gauti informaciją apie savo organizaciją turėtų būti veiklos matavimo sistema, apimanti finansinius bei nefinansinius rodiklius. Veiklos matavimas – tai įvairiapusiška nauda bendrovei (žr. 6 lentelę).

Įmonės veiklos matavimo sistemos nauda

Veiklos matavimo sistemos nauda	Apibūdinimas
Valdymo įrankis	Turimi matavimai suteikia tvirtą pagrindą organizacijų vadovams bei darbuotojams sprendimų priėmimui bei galimybę sparčiau reaguoti į rinkos pokyčius.
Daroma įtaka darbuotojų elgsenai	Tai, kaip organizacija matuoja savo veiklą, parodo, kas jai yra svarbu. Organizacijai pradėjus matuoti ir informuoti, darbuotojams būtų duota aiški žinia, kas jų darbe yra svarbiausia. Sujungus tai su motyvacine sistema, tai taptų dar galingesniu įrankiu darbuotojų elgsenai veikti.
Įmonės strategijos įgyvendinimo įrankis	Matavimas turėtų būti jungiamoji grandis tarp įmonės strategijos ir operatyvinės veiklos. Veiklos matavimo sistema padeda užtikrinti visų darbuotojų pastangų ir siekių vienovę, nukreipiant juos bendrą organizacijos strateginių tikslų vykdymui.
Skatinimo sistemos dalis	Organizacija turi matuoti tai, kas jai yra svarbu. Kas yra svarbu organizacijai, turi būti svarbu ir darbuotojams. Todėl nustačius tinkamus atitinkamų organizacijos lygmenų, padalinių ir individualius rodiklius, kurie atitiktų organizacijos strategiją, visi darbuotojai būtų įtraukti ir motyvuoti ją įgyvendinti.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal Mikulį J. (2003).

Norint suprasti, kodėl yra geras ar blogas įmonės finansinis vertinimas, privalome žinoti, kaip dirbo atskiri bendrovės padaliniai, ar efektyviai atliktos atskiros veiklos. 1984 m. E.M. Goldrattas pasiūlė įmonės veiklas vertinti pagal tai, kiek jos sukuria srauto, srautą skaičiuojant labai paprastai – iš gaminio kainos atimant tiesioginių medžiagų sąnaudas. Nortono ir Kaplano subalansuotų rodiklių teorija apskaičiuojama nedaug rodiklių, tačiau sistemiškai ir subalansuotai vertinamas kiekvieno padalinio ir veiklos efektyvumas viso bendrovės rezultato atžvilgiu (V. Boguslauskas ir G. Jagelavičius, 2002). Vakarų šalyse objektyvų įmonės įvertinimą pateikia nepriklausomos organizacijos, įmonės finansinei būklei įvertinti dažniausiai taikančios įmonės ekonominio reitingo metodą. Taip galima nustatyti įmonės finansinę būklę apskaičiavus vieną apibendrinantį rodiklį – reitingą. Deja, Lietuvoje dar labai mažai įmonių, kurioms suteikti reitingai. Jeigu įmonėms būtų suteikiami reitingai, joms būtų lengviau atlaikyti konkurenciją, bankai greičiau priimtų sprendimus dėl galimybės suteikti kreditus, investuotojai – dėl dalyvavimo verslo plėtroje (L. Tursa, 2000).

Įmonės veiklos efektyvumas – tai bendrovės pajamos, kurios pasiekti išsiskleidus, mokėjimas kokybiškai organizuoti savo veiklą. Tam tikrai yra pačią naudingą veiklos matavimo sistema. Be to, veiklos matavimas ir pastovus gerinimas – vieni svarbiausių įmonės išlikimo ir sėkmės faktorių.

1.4. Bendrovės finansinių rodiklių reikšmė, vertinimas, analizė

Vykdydama savo veiklą, įmonė nuolat rengia įvairius pranešimus ir ataskaitas, kuriose pateikiama informacija apie tam tikrą momentu atliekamas finansines operacijas. Įmonės vadovai privalo nuolat kontroliuoti įmonės veiklą, stebėti, ar ji veikia pagal įstatymus, rūpintis įvairiais. Kreditoriai analizuoja finansinius duomenis, norėdami įvertinti įmonės gebėjimą įvykdyti įsipareigojimus. Akcininkai, analizuodami finansinius duomenis, sprendžia ar pirkti, parduoti įmonės akcijas. Didelę dalį finansų funkcijų įmonėje sudaro finansinė apskaita, kurios duomenys naudojami ne tik dabartinei situacijai įvertinti, bet ir įmonės veiklos prognozėms pagrįsti (L. Juozaitienė, 2007).

Finansinės ataskaitos yra apskaitos duomenų apie įmonės finansinę būklę, veiklos rezultatus, pinigų srautus ir kitus finansinius dalykus periodinis parengimas nustatyta forma, siekiant patenkinti informacijos vartotojų poreikius. Finansinė ataskaitos apibūdina tam tikro laikotarpio įmonės pagrindinę (gamybinę, komercinę), investicinę ir finansinę veiklą. Jos privalo tenkinti vidaus ir išorės informacijos vartotojų poreikius, padėti jiems priimti teisingus sprendimus, įvertinti praėjusių, atskaitinių ir būsimų laikotarpių įvykius, organizuoti ekonomiškai racionalią ir efektyvią veiklą (J. Mackevičius, 2006).

Metinę finansinę atskaitomybę privalo teikti visos įmonės, turinčios juridinio asmens statusą, o tarpinę – pagal kreditorių ar valdžios institucijų reikalavimus. Metinės finansinės atskaitomybės saugoma VĮ Registrų centre ir yra visiems prieinama. Tai yra reali galimybė lyginti analizuojamą įmonę su konkurentais (V. Bagdžiūnė, 2006).

Pasak autorių A. V. Rutkausko ir V. Damašienės (2002), ataskaitas ir pranešimus rengia įmonės darbuotojai pagal vieningą, griežtai nustatytą metodiką. Reikalaujama pateikti mažiausiai keturias pagrindines finansines ataskaitas: balansą, pelno (nuostolio) ataskaitą, nepaskirstyto pelno bei finansinės būklės pakitimų ataskaitą.

Kiekvienam potencialiam investuotojui ar įmonės akcininkui svarbu žinoti, kokiu turtu įmonė disponuoja ir kam šis turtas priklauso. *Balansas* – tai įmonės finansinė nuosavą įmonės kapitalą tam tikru laiko momentu. Kitaip tariant, balansas – tai įmonės finansinis vaizdas tam tikru jos veiklos metu. Paprastai balansas rengiamas gruodžio 31 d. – paskutinio finansinių metų dieną. Balanso ataskaitos duomenis reikėtų vertinti atsargiai, nes jei balansas atspindi gerą įmonės finansinę būklę, tai nereiškia, kad pastaroji toliau yra visumet. Balansas sudarytas iš dviejų dalių. Vienoje iš jų parodoma turtas, o kitoje – įmonės kapitalas ir skolų sudėtis. Pirmoji dalis daugelyje šalių vadinama aktyvų, o antroji – pasyvių. Aktyvų dalis apibūdina konkrečias vertybes, kurios gali būti veiksmingai panaudotos ūkinėje veikloje. Pasyvi terminas iš pradžių buvo vartojamas savoms skoloms apibūdinti. Vėliau šis terminas buvo

pradėtas vartoti visiems turto šaltiniams pavadinti. Dabar galiojančiuose Lietuvos valdžios išleistuose dokumentuose atskiroms balanso dalims pavadinti vietoj aktyvo ir pasyvo vartojami terminai: turtas, savininkų nuosavybė ir išsipareigojimai. Visas turtas turi būti lygus išsiskolinimų ir akcininkų nuosavybės sumai, t.y. abi pusės lygios (G. Dubauskas, 2000).

Vertinant pelno ir pelningumo rodiklius neatsiejama *pelno (nuostolio) ataskaitos* analizė, kuri parodo tam tikro laikotarpio pajamas, išlaidas ir grynąsias verslo pajamas. Kaip ir kitose šalyse, taip ir Lietuvoje ši ataskaita sudaroma pagal daugiapakopę sistemą, atskirai parodant kiekvienos veiklos pajamas ir sąnaudas. Pelno (nuostolio) ataskaita paprastai sudaroma vieneriems metams, kurių pabaiga laikoma paskutinė įmonės finansinių metų diena. Daugelyje įmonių finansiniai metai sutampa su kalendoriniais metais, kurie baigiasi gruodžio 31d (A. V. Rutkauskas ir V. Damašienė, 2002). Ši finansinė ataskaita apibūdina įmonės finansinius rezultatus per tam tikrą laiką. Tai vienas pagrindinių dokumentų, reikalingų finansiniam pranešimui visuotiniam akcininkų susirinkimui parengti (K. Valužis (1996).

Tiek pelno (nuostolio) ataskaitos, tiek balanso duomenys leidžia nagrinėti įmonės veiklą bei jos finansinę būklę įvairiais aspektais, kas neįmanoma atlikti turint tik operatyvinius duomenis apie esamą veiklą.

Nepaskirstyto pelno ataskaitoje nepaskirstytas pelnas ataskaitinio laikotarpio pradžioje padidinamas (sumažinamas) ataskaitinio laikotarpio neto pelnu po dividendų išmokėjimo (J. Lazauskas, 1995).

Finansinės būklės pakitimų ataskaita (pinigų srautų ataskaita) rodo, kokios lėšos per metus patenka į įmonę ir kaip jos panaudojamos. Kadangi ši ataskaita pateikia išsamų įmonės vykdomų operacijų ir jų finansavimo būdų vaizdą, ji dar gali būti vadinama grynujų pinigų šaltinių ir jų panaudojimo ataskaita. Įmonės vadovas, akcininkai ir rinkos analitikai pinigų srautų ataskaitos pagrindu susidaro vaizdą, kaip keičiasi įmonės fondai (Rutkauskas A. V., Damašienė V., 2002).

K. Valužis (1996) mano, kad skirtingai nuo pelno (nuostolio) ataskaitos ir balanso, pinigų srautų ataskaita nurodo patį pinigų judėjimą, tai yra per ataskaitinio laikotarpį gautus ir išleistus pinigus. Finansų valdyme pinigų srautų ataskaita laikoma svarbiausia ataskaita dėl šių priežasčių:

- Pinigų srautų ataskaita padeda įvertinti įmonės veiklą, gaunant ir išleidžiant pinigus, tai yra patį likvidžiausią įmonės turtą.
- Pagal pinigų srautų ataskaitą sprendžiama, ar įmonės sugebėjusi gauti paskolas, išmokėti dividendus, jos investavimo ir finansavimo sprendimus (reikšme).
- Pinigų srautų ataskaitoje pateikiamos pinigų įplaukos, pinigų išmokos ir pinigų pasikeitimai, gaunami iš įmonės veiklos, taip pat investicinės ir finansinės veiklos.

Analizuojant oficialią pinigų srautų ataskaitą, reikia atkreipti dėmesį į tai, kioje įmonės veiklos srityje yra gauti didžiausi pinigų srautai. Pinigų srautų iš įmonės veiklos mažėjimas rodo, kad įmonė mažai atgavo debitorinių įsiskolinimų ir daugiau išleido pinigų atsargoms pirkti. Vadinasi, įmonė netaupė pinigų, o daugiau finansavosi iš išorinių šaltinių. Tačiau pinigų srautų iš gamybinės - komercinės veiklos didėjimas nebūtinai turi reikšti, kad įmonė gavo daugiau pelno. Investuotojams labiau patrauklios tos įmonės, kurios turi didesnius pinigų iš gamybinės - komercinės veiklos srautus, nors jie ir nebūtų dideli, bet teigiami. Mat jie laikomi, labiau stabiliais, negu pinigų srautai, gauti iš investicinės ar finansinės veiklos (K. Valužis, 1996).

Pateiktos ataskaitos suteikia išsamią informaciją apie įmonės veiklos rezultatus, išreikštus skaičiais, todėl šiai informacijai suprasti reikia specialaus pasirengimo. Mokslinėje literatūroje išskiriama ir kitokių finansinių ataskaitų, nei minėtos anksčiau (žr. 7 lentelę).

7 lentelė

Mokslinėje literatūroje išskiriamos finansinės ataskaitos

<i>Finansinės ataskaitos</i>	<i>Teikiama informacija</i>
Balansas	Parodomas visas įmonės turtas, nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną.
Pelno (nuostolių) ataskaita	Nurodomos visos per ataskaitinį laikotarpį įmonės uždirbtos pajamos, patirtos sąnaudos ir gauti veiklos rezultatai.
Pinigų srautų ataskaita	Nurodomos įmonės ataskaitinio laikotarpio pinigų ir pinigų ekvivalentų įplaukos bei išmokos.
Nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita	Pateikiama informacija apie nuosavo kapitalo pasikeitimus per ataskaitinį laikotarpį.
Aiškinamasis raštas	Paiškinamos balanso, pelno (nuostolių), pinigų srautų ir nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitose nurodytos sumos, taip pat atleidžiama papildoma reikšminga informacija, kuri nepateikta minėtose finansinėse ataskaitose.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal J. Mackevičių (2006).

Remiantis pateikta lentele, galima teigti, kad pagrindinės finansinės ataskaitos yra balansas ir pelno (nuostolių) ataskaitos, o aiškinamasis raštas yra privaloma finansinės atskaitomybės dalis, kurioje pateikiama informacija susijusi su įmonės veikla, bet nepateikiama finansinėse ataskaitose. Aiškinamasis raštas turi būti pridedamas pastabomis, kuriose pateikiami bendrieji duomenys apie įmonę ir informacija apie tai, pagal kokius reikalavimus įmonėje buvo tvarkoma apskaita bei sudaroma atskaitomybė. Per ataskaitinius finansinius metus pakitus apskaitos metodikai, paaiškinamajame rašte turi būti nurodyta ir aptašyta pakitusi įtaka įmonės ūkinei veiklai, pateikti rodikliai, apskaičiuoti pagal apskaitos metodus (G.Kačinskas, 1996). Aiškinamajame rašte tiksliau ir detaliau paaiškinami tam tikri rodikliai.

užfiksuoti kitose ataskaitose, taip fiksuojami tam tikri atvejai, kurių neįmanoma įtraukti į kitas ataskaitas (J. M. Samuels, F.M. Wilkes ir R.E. Prayshaw, 1990).

Bendrovės finansiniai rodikliai yra itin svarbūs, nes finansinės ataskaitos duomenys naudojami ne tik dabartinei situacijai įvertinti, bet ir įmonės veiklos prognozėms pagrįsti. Finansinių atskaitomybių straipsnių pateikimas ir klasifikavimas turi būti toks pat nuo vieno laikotarpio iki kito, nebent reikšmingai pasikeistų įmonės veiklos pobūdis arba pakeisti pateikimą reikalauja nauji teisės aktai. Be to, finansinės ataskaitos turi būti parengtos tokios, kad patenkintų bendriausius įvairių vartotojų informacijos poreikius.

1.4.1. Pelno ir pelningumo rodiklių analizė ir pagrindiniai metodai

Įmonės veiklos sėkmė apibūdinama jos pelningumu, kuris priklauso nuo darbuotojų skaičiaus, naudojamo kapitalo dydžio, produkcijos pardavimo apimčių ir kt. Kadangi kiekvienos įmonės ūkinės veiklos tikslas – uždirbti pelną, tai jo apskaičiavimas yra pagrindinis uždavinys tiek analitikams, tiek ir įmonės vadovams. Be to, nuolatinė ir išsami pelno analizė yra vienas iš svarbiausių jo didinimo šaltinių.

Analizuojant pelną ir jo kitimo tendencijas bei įtaką įmonės veiklai reikėtų skaičiuoti ir įvertinti pelno dydį ir sudėtį, pelno kitimo tendencijas bei veiksnius, kurie turėjo įtakos pelno pokyčiui (Juozaitienė L., 2007). Taip pat svarbu ieškoti tam tikrų rodiklių tarpusavio ryšių, kurie padėtų nustatyti vykstančių procesų priežastingumą ir rezultatus.

Analizuojant pelną yra skiriama keletas pelno ir pelningumo analizės tikslų bei uždavinių (žr. 8 lentelę).

8 lentelė

Mokslinėje literatūroje išskiriamos pelno ir pelningumo analizės tikslai ir uždaviniai

<i>Tikslai</i>	<i>Uždaviniai</i>
Pelno absoliučių pokyčių nustatymas.	Nustatyti pelno pokyčius lyginant su kitais finansinio periodo metais.
Pelno dinamikos tendencijų nustatymas.	Įvertinti apskaitinio laikotarpio pelno kitimą įvykių ir jo dinamiką ir sudėtį.
Pelno struktūros įvairiais pjūviais įvertinimas.	Įvertinti pelno kitimą nulėmusius veiksnius.
Pelningumo santykinių rodiklių nustatymas ir įvertinimas.	Nustatyti neigiamų veiksmų pašalinimo galimybes ir pobūdį.
Veiksmų, darančių įtaką pelnui ir pelningumui, nustatymas ir jų poveikio įvertinimas.	
Rezervų išaiškinimas ir galimybių didinti pelną ir pelningumą įvertinimas.	
Pelno naudojimo krypties nustatymas.	

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal Pagežiūniene (2006).

Remiantis pateiktais duomenimis, galima teigti, kad pagrindiniai pelno analizės tikslai yra jo pokyčių nustatymas ir veiksnių, įtakančių pelno dydį įvertinimas. Tarp pelno analizės uždavinių svarbu ne tik nustatyti pelno kitimą lėmusius veiksnius, bet ir nustatyti neigiamų veiksnių pašalinimo galimybes.

Analizuojant pelną, būtina atkreipti dėmesį į konkrečios įmonės apskaitos politiką, nes pelnas, apskaičiuotas pagal skirtingą apskaitos politiką, gali būti skirtingas. Pelno apskaičiavimui turi įtakos šie apskaitos politikos dalyviai: ilgalaikio turto minimali vertė, ilgalaikio turto nusidėvėjimo skaičiavimo būdai, sunaudotų atsargų savikainos formulės, atidėjimai (V. Bagdžiūnienė, 2006).

Analizuoti pelną galima keliomis kryptimis. Lietuvos autoriai V. Gronskas (2006), J. Mackevičius (2005) bei D. Šlekienė ir I. Klimavičienė (2000) skiria šias pelno analizės kryptis: pelno ataskaitos vertikalią ir horizontalią analizę, bendrojo pelno veiksnių analizę, pelno segmentinę analizę, prognozuojamo pelno analizę ir pridėtosios vertės analizę. Be paminėtų pelno analizės krypčių dar skiriama ir ekonominio pelno bei EBITDA rodiklių skaičiavimą (L. Juozaitienė, 2007). Pagrindinės analizės kryptys yra trys: vertikalią, horizontalią ir pelno segmentinę analizę.

Vertikaliosios analizės esmę sudaro tai, kad atitinkamas finansinės ataskaitos rodiklis lyginamas su bendru baziniu tos ataskaitos rodikliu, o gautas dydis išreiškiamas bazinio dydžio procentais. Ši analizė leidžia išskirti neigiamus įmonės veiklos pokyčius ir atlikti finansinės būklės įvertinimą lyginamosios analizės būdu.

Horizontali analizė – tai pasirinktų dviejų ar daugiau metų finansinių ataskaitų duomenų palyginimas. Dažniausiai išeities tašku pasirenkamas tam tikras ataskaitinis laikotarpis, vadinamas baziniu laikotarpiu, ir visi po jo einantys metai analizuojami apskaičiuojant augimo tempą arba prieaugio koeficientus.

Pelno segmentinė analizė gali būti atliekama pagal teritorinius gamybos padalinius, veiklos sritis ir produktus. Segmentinė analizė suteikia nemažą informacijos būsimų laikotarpių planams ir prognozėms sudaryti, taip pat padeda nustatyti, kiek išteklių įskiriamama ir kiek jų suvartoja tam tikras segmentas, t.y. veiklos sritis, padalinys, produktas ir pan. (P. Wilson ir G. Metlugh, 1993).

Pelno analizei naudojami finansiniai rodikliai. Jie skirstomi į keturias grupes: likvidumo, aktyvumo, pelningumo ir išiskolinimo. Pirmosios trys rodiklių grupės teikia svarbią informaciją apie einamąją, trumpalaikę įmonės veiklą. Todėl šie rodikliai ir skiriamas didžiausias dėmesys, nes negarantavus įmonės pelningumo artimiausioje ateityje, ilgalaikę perspektyvą galvoti iš viso neverta (A.V. Rutkausko ir V. Juozaitienės, 2002).

Mokslinėje literatūroje pateikiama ir kitoks finansinių rodiklių skirstymas į grupes: pelningumo, trumpalaikio ir ilgalaikio mokumo, veiklos efektyvumo, kapitalo rinkos ir pinigų srautų (J. Mackevičius ir D. Poškaitė, 1998). Pelningumo rodikliai yra pagrindiniai rodikliai, kuriais remiamasi atliekant finansinę analizę, nes jie geriausiai apibendrina galutinius įmonės pasiekimus, pagal juos yra sprendžiama, kokią realią naudą gaus akcininkai ir investitoriai, rizikuodami investuoti savo kapitalą (A. Dzinkevičius, 2002). Pelningumo ir su juo susijusių rodiklių yra įvairių (žr. 9 lentelę). Dauguma jų paskaičiuojami remiantis įmonės pardavimų pajamomis, savikaina, nuosavomis lėšomis.

9 lentelė

Mokslinėje literatūroje išskiriami pelningumo ir jo išvestiniai rodikliai

<i>Pelningumo rodikliai</i>	<i>Pelningumo išvestiniai rodikliai</i>
Pardavimų pelningumas – pelno ir pardavimų apimtys santykis, apibūdinantis veiklos rentabilumą.	Bendras pelningumas – pelno dalis nuo vieno parduoto produkto kainos, kai į produkto kainą neįskaitomas Pridėtinės vertės mokestis.
Vidutinė pelningumo norma – pelno, gauto ataskaitiniais metais, ir balansinės turto vertės, gautos atskaičiavus nusidėvėjimą (amortizaciją), santykis.	Grynasis pelnas – pelnas atskaičius mokesčius / grynosios įplaukos.
Pelno ir nuosavo kapitalo santykis – rodiklis, apibūdinantis nuosavų finansavimo šaltinių panaudojimo efektyvumą.	Veiklos pelningumo rodiklis – pelnas iš ūkinės veiklos / grynosios įplaukos.
Pardavimų apimtys ir apyvartinių lėšų (aktyvų) santykis – rodiklis, apibūdinantis apyvartinių lėšų cirkuliacijos efektyvumą.	Savo kapitalo pelningumas – pelnas atskaičius mokesčius / savas kapitalas.
Pardavimų apimtys ir ilgalaikio turto vertės, gautos atskaičiavus nusidėvėjimą (amortizaciją), santykis – rodiklis, apibūdinantis ilgalaikio turto panaudojimo efektyvumą.	Aktyvų pelningumas – grynasis pelnas atskaičius mokesčius / visi aktyvai.
Ilgalaikio turto pelningumas – pelno ir ilgalaikio turto vertės, gautos atskaičiavus nusidėvėjimą (amortizaciją), santykis, apibūdinantis ilgalaikio turto panaudojimo efektyvumą.	
Parduotos produkcijos savikainos ir pardavimų apimtys santykis – rodiklis, apibūdinantis produkcijos gamybos savikainą.	

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal <http://lt.wikipedia.org> ir „Ekonomikos terminai ir sąvokos“ (1999).

Dažniausiai naudojami įmonės pelningumo rodikliai, kurie įdomūs akcininkams, investuotojams, vertintojams, analitikams, pirkėjams bei komerciantams (A. Čiuladienė, 2002). Pelningumas suprantamas, kaip akcinių bendrovių bendrojo pelno santykis su pagrindiniais pajamomis arba grynojo pelno santykis su pardavimų paslaugų apimtimi (S. Būnelis, 1997). Pelningumas gali būti matuojamas, siejant įmonės pajamas su pardavimų apimtimi, turto verte, kapitalo kaina arba akcijos rinkos verte.

Remiantis anksčiau pateikta įvairių autorių nuomone, galima teigti, kad pelningumas tai įmonės sėkmingos veiklos rezultatas. Kad įmonės pelningumas būtų lengviau pama-

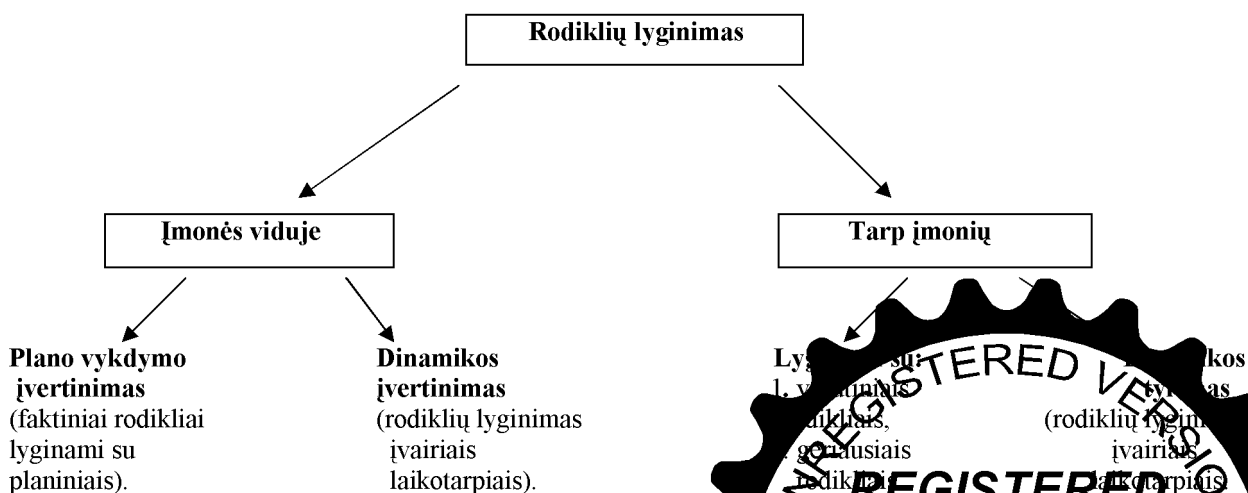

sprendimus, susijusius su jos veikla, investicijomis būtina nuolatinė ir išsami pelno analizė bei jo kitimo tendencijų numatymas.

1.4.2. Finansinių rodiklių horizontalioji analizė

Viena iš pagrindinių analizės krypčių yra horizontali pelno ataskaitos analizė. Ji apibūdinama, kaip dviejų ar daugiau metų finansinių ataskaitų duomenų palyginimas, kuris padeda nustatyti atitinkamų rodiklių dinamiką, išreiškiamą absoliučiais dydžiais arba procentais. Atliekant horizontalią analizę nustatomas nuokrypis nuo bazinio rodiklio (L. Tursa, 2000). Šios analizės trūkumas yra tai, kad kaip bazinių rodiklių negalima naudoti neigiamų dydžių arba lygių nuliui. Lyginant santykinius dydžius laiko atžvilgiu gaunama tikslesnė informacija apie įmonės ūkinės finansinės raidos tendencijas. V. Bagdžiūnienė (2006) įvardija ir kitą trūkumą – nenustatomos rodiklių pokyčių priežastys.

L. Juozaitienė (2000) horizontalią analizę įvardija kaip lyginamąją analizę, kuri leidžia išsiaiškinti nukrypimus nuo projektuojamųjų arba normatyvinių rodiklių dydžių ir taip įvertinti rodiklių augimo tempus, dinamiką, tendencijas, palyginti pasiektus rezultatus su kitų įmonių arba šakos vidutiniais rodikliais. Analizei taikant lyginimo būdą, svarbu nepažeisti rodiklių lyginamumo principo, nes, neteisingai lygindami dydžius, gausime iškreiptą vaizdą, neatitinkantį realios situacijos. Autorė pateikia įvairias lyginimo galimybes (žr. 2 pav.).

2 pav. Įmonės rodiklių lyginimo galimybės.
Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal L. Juozaitienė (2000)

Rodikliai gali būti lyginami dviem būdais: įmonės viduje ir tarp įmonių. Lyginant bet kuriuo būdu, galimos kelios kryptys. Jei pasirenkamas lyginimas įmonės viduje, tai faktiniai rodikliai lyginami su planiniais arba rodikliai lyginami įvairiais laikotarpiais. Jei lyginama tarp įmonių, tai faktiniai rodikliai lyginami su planiniais arba rodikliai lyginami įvairiais laikotarpiais.

lyginami tarp įmonių, tai galima pasirinkti vidutinius ar geriausius rodiklius, bei galima lyginti įvairiais laikotarpiais.

Svarbiausias horizontaliosios analizės uždavinys – nustatyti įmonės pagrindinių finansinių rodiklių kitimo kryptį, numatyti jos plėtros tendencijas. Nukrypimas skaičiuojamas lyginant ataskaitinių metų duomenis su praėjusių laikotarpių duomenimis (L. Juozaitienė, 2000).

Norint tikslingai įvertinti rodiklių dinamiką, būtina kruopščiai įvertinti visą informaciją, kuri yra pateikta finansinėse ataskaitose, nustatyti jų patikimumo ir objektyvumo laipsnį. Skaičiuoti rodiklių dinamiką infliacijos ar net hiperinfliacijos sąlygomis yra labai sudėtinga. Horizontalioji analizė yra laikoma pradinio etapu, kadangi patys rodiklių pokyčiai savaime neatskleidžia pasikeitimo priežasčių, todėl vėliau naudotini ir kiti analizės metodai: trendo, vertikali ir santykinių rodiklių analizė (V. Bartosevičienė, 2005).

Horizontalią analizę patogiau atlikti grafiniu būdu, nes jis leidžia palyginti vieno ar kito rodiklio nukrypimus ne tik nuo pradinės lyginimo bazės, bet ir nuo ankstesniųjų periodų (Juozaitienė L., 2000). Atliekant horizontalią analizę, galima:

- ✓ Įvertinti įmonės ilgalaikio turto sudėtį, įsitikinti, ar pakanka turimo turto, kad jį būtų galima pateikti kaip užstatą kreditui gauti;
- ✓ Nustatyti ilgalaikio turto nusidėvėjimo apskaičiavimo tvarką;
- ✓ Įvertinti trumpalaikio turto dydį, grynujų pinigų likučio kitimo tendencijas;
- ✓ Sužinoti įmonės skolų būklę, pajamų ir sąnaudų kitimą.

Taip analizuodamas analitikas gali iškelti vieną ar kitą hipotezę, įvertinti konkretaus finansinio sprendimo efektyvumą bei sumažinti valdymo klaidų tikimybę ateityje.

Išanalizavus įvairių autorių nuomonę apie horizontaliąją analizę, galima išskirti tokius jos trūkumus, kurie finansinių rezultatų analizę daro problematišką :

- palyginimas su praėjusiais laikotarpiais nesuteikia jokio pagrindo spręsti apie absoliutų pasiektų rezultatų lygį. Todėl analizuojant finansinių rezultatų rodiklių dinamiką reikia surasti tokią palyginimo bazę, kuri leistų objektyviai įvertinti pasiektą rezultato lygį ;
- kaip bazinių rodiklių negalima naudoti neigiamų dydžių, o lyginti lygį su neigiamais dydžiais.

Apibendrinus įvairių autorių nuomones, galima teigti, kad horizontalioji analizė leidžia įvertinti turto vertės ir įsipareigojimų dydžio bei jų kitimą ir prognozuoti galimų šių pasikeitimų tendencijas. Be to, ji yra tik pradinis duomenų susistemintimas, be kurio finansinio analitikas negali atlikti išsamesnės analizės.

1.4.3. Finansinių rodiklių vertikali ir santykinių rodiklių analizė

Įmonėje nuolat kinta turto ir įsipareigojimų dydis bei jų struktūra. Vertikali analizė padeda gauti supratimą apie šiuos pasikeitimus ir jų kitimo tendencijas. Vertikali analizė yra finansinio

duomenis. Vienas iš analizei naudojamų būdų yra vertikali balanso analizei.

Vertikalią analizę apibūdinama kaip analizę, kuri rodo analizuojamo objekto struktūrą. Ji atliekama kiekvieną rodiklį lyginant su bendroju baziniu rodikliu, o gautas dydis – lyginamasis svoris – išreiškiamas procentais. Atliekant keletą metų rodiklių analizę, galima nustatyti rodiklių kitimų priežastis (V. Bagdžiūnienė, 2006). Ši analizė dar gali būti apibūdina, kaip išlaidų lyginamųjų svorių skaičiavimą (J. Black, 1997). Vakarų šalių autorių darbuose vertikalią analizę vadinama struktūrine arba ribine, nes parodo pajamų arba išlaidų pagal atskirus ataskaitos straipsnius lyginamąjį svorį nuo visos sumos. (L. Juozaitienė, 2000).

Naudodami vertikalią analizę, turime galimybę stebėti atskirų elementų tarpusavio ryšį ir jų įtaką bendram rezultatui, todėl galime daryti išvadas apie rodiklių dydžių pasikeitimus ir jų priežastinius ryšius, nes bet koks vieno sistemos būklės pasikeitimas veikia kitus. Ši analizės rūšis labai efektyvi tiriant pelno (nuostolio) ataskaitos duomenis. Naudojant vertikalią analizę, galima įvertinti, ar įmonėje tiksliai naudojami grynieji pinigai, nustatyti kapitalo struktūrą ir jos kitimo priežastis, atskleisti pajamų ir sąnaudų kitimo priežastis,

Vertikali balanso analizė parodo turto ir jo finansavimo šaltinių struktūrą įmonėje. Ji naudinga dviem požiūriais:

1. Naudojant santykinius dydžius, galima palyginti skirtingų įmonių turto sudėtį bei jų finansavimo šaltinių struktūrą.
2. Santykiniai rodikliai tam tikru mastu sumažina neigiamą infliacinių procesų, iškreipiančių absoliučius dydžius, įtaką ir kartu leidžia juos objektyviau palyginti (L. Juozaitienė, 2000).

Vertikaliosios analizės tikslas- - kiekvieną balanso rodiklį palyginti su baziniu dydžiu ir jį išreikšti procentais. Atliekant šią analizę, visi balanso straipsniai lyginami su bendra turto arba savininkų nuosavybės ir įsipareigojimų suma. Visi apskaičiuoti dydžiai išreiškiami procentais (D. Šlekienė ir I. Klimavičienė, 2000).

G. Smalenskas (2000) mano, kad atlikus kelių metų vertikalią analizę ne tik nustatoma, kaip keitėsi daliniai rodikliai, bet ir kokios turto sudėties priežastis. Atliekant vertikalią analizę, visi balanso straipsniai lyginami su bendra turto arba akcininkų nuosavybės ir įsipareigojimų suma.

Pagrindinis vertikalią analizę trūkumas yra tas, kad jos metu gauti duomenys yra statiški, t.y. jie apima tik vieno laikotarpio duomenis. Neatlikę išsamių pelno arba nuostolio analizės, t.y. neapibrėžę jo sąvokos, neišanalizavę jos sudarymo etapų bei akcininkų veiksmų, finansinio rezultato analizė nebus atlikta. Gautas rezultatas bus tik šaltinis sudarant jį, jokiai naudingos informacijos, jokios palyginamumo galimybės. Tik tuo atveju, jeigu analitikas suvoks

finansinių rezultatų analizės metu atsirandančias problemas, kurios gali iškreipti galutinį finansinį rezultatą ir pateikti klaidingas išvadas, galima bus jų išvengti.

Remiantis anksčiau pateikta informacija galima manyti, kad vertikalioji pelno ataskaitos analizė ne tik parodo analizuojamo objekto struktūrą, bet ir leidžia nustatyti rodiklių kitimo priežastis. To nebūtų galima padaryti, atlikus tik horizontalią analizę.

1.4.4. Santykinių finansinių rodiklių analizė

Finansinės analizės metu yra apskaičiuojami įvairūs absoliutūs ir santykiniai rodikliai, kurių pagrindu yra sprendžiama apie įmonės pelningumą, likvidumą, mokumą, apyvartumą ir pan. Naudojant santykinius rodiklius galima gana objektyviai įvertinti įvairias įmonės veiklos puses, atskleisti rezervus ir nepanaudotas galimybes, prognozuoti ir priimti optimalius valdymo sprendimus. Santykinių rodiklių reikšmę nagrinėjo Lietuvos autoriai D. Šlekienė ir I. Klimavičienės (2000), L. Tursa (2000) bei A. Džikevičius (2002).

Santykiniai rodikliai, kaip ir daugelis kitų rodiklių, nėra reikšmingi, jeigu jie nepalyginamu su:

- tos pačios įmonės praėjusio laikotarpio rodikliais,
- planiniais, sąmatiniais ar kitais numatytais parametriniais rodikliais,
- tos pačios šakos kitų įmonių rodikliais,
- pagrindinių konkurentų rodikliais,
- agreguotais ekonominiais rodikliais.

Santykinių rodiklių skaičiavimo krypties pasirinkimas priklauso nuo analizės tikslų. Norint objektyviau ir išsamiau ištirti įmonės finansinę būklę, veiklos rezultatus ir pinigų srautus, santykinius rodiklius būtina skaičiuoti remiantis visomis finansinėmis ataskaitomis, visapusiškai juos nagrinėti, ieškoti jų tarpusavio ryšių, priklausomybės, suderinamumo. Santykinių rodiklių naudojimas eliminuoja absoliutinių rodiklių trūkumus (Tursa, 2000).

Pasirenkant santykinius rodiklius reikia vadovautis tam tikrais principais (l. 10 lentelę).

Santykinių rodiklių pasirinkimo principai

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Principai</i>
1.	Jeigu įmanoma, tikslinga išrinkti vieną santykinį rodiklį, kuris apibūdintų laimėjimų lygį, taip pat kartu su kitais rodikliais parodytų, koku būdu laimėjimai galėtų būti patobulinti.
2.	Pasirenkami rodikliai turėtų būti logiškai ar matematiškai tarpusavyje susieti ir kad tai galima būtų įrodyti.
3.	Reikia vengti pseudosantykinių rodiklių. Pseudosantykiniai rodikliai yra tie, kurie apskaičiuojami dalijant tarpusavyje logiškai nesusietus dydžius, nors matematiškai panašius į santykinius rodiklius, pavyzdžiui, sumokėtų palūkanų ir pardavimų santykis (%). Vadovui neturi būti pateikiami tie rodikliai, kurių pasikeitimui vadovas negali turėti įtakos, t.y. daryti poveikio.
4.	Santykinis rodiklis turi įvertinti materialų veiksnį, o ne trivialų.
5.	Santykinis išlaidų rodiklis turi teikti informaciją apie naudą, kad vadovas visada tai turėtų mintyje.
6.	Santykinių rodiklių, kuriuos gauna vadovas, skaičius turi būti minimalus. Be to, reikia atminti, kad nėra idealios santykinių rodiklių sistemos, kuri patenkintų visų įmonių vadovus, tikėtų visoms ūkio šakoms ir visiems laikams.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal J. Mackevičių ir D. Poškaitę (1998).

Su paskutiniu teiginiu susiję dar trys rodiklių sudarymo principai: įvairioms šakoms, ir įmonėms, jeigu jos funkcionuoja skirtingai, reikalingi skirtingi santykiniai rodikliai; įmonės viduje, skirtingiems valdymo lygmenims irgi reikalingi skirtingi santykiniai rodikliai, nes vadovų atsakomybė yra nevienoda; vadovo poreikis specifiniams rodikliams keičiasi, jeigu keičiasi jo problemos. Šie principai rodo, kad kartkartėmis (tarkime, kartą per metus) kiekvienas vadovas turėtų gauti tam tikrus rodiklius ir atsisakyti tų, kurie nesuteikia jam informacijos, reikalingos valdymo sprendimams priimti.

Literatūroje, atliekant santykinių finansinių rodiklių analizę, rekomenduojama skaičiuoti ūkinės veiklos pelningumą, veiklos pelningumą, grynąjį pelningumą, turto pelningumą ir nuosavybės gražos pelningumą.

Ūkinės veiklos pelningumas rodiklis skaičiuojamas įmonės pelną dalijant iš apyvartos. Žemas ūkinės veiklos rodiklis rodo prastą įmonės finansinę būklę.

Veiklos pelningumo rodiklis apskaičiuojamas įmonės veiklos pelną dalijant iš pardavimų pajamų. Šis rodiklis rodo įmonės vadovų gebėjimą kontroliuoti veiklos išlaidų formavimąsi ir veiklos pelningumą. Svarbiausios sąnaudos yra administracinės ir pardavimų sąnaudos. Svarbu palyginti savo įmonės veiklos sąnaudas su kintančiomis išlaidų rezervacijoms mažinti.

Grynasis pelningumas apskaičiuojamas kaip grynojo pelno santykis su pardavimo pajamų suma ir parodo, kokią dalį nuo įmonės pardavimo pajamų sudaro pelnas. Šis rodiklis parodo tikrąjį įmonės pelningumą, nes apskaičiuojamas atsižvelgiant į išlaidas.

Turto pelningumas parodo įmonės turto naudojimo efektyvumą ir dominantų finansinės analitinės informacijos vartotojus, labiausiai – įmonės vadovus, kurie prisiima

racionaliai valdyti turta (Mackevičius J., 2001). Įmonės turto pelningumo (turto graža, ROA) rodiklis dažniausiai skaičiuojamas kaip grynojo pelno ir viso įmonės turto santykis, tačiau galima imti pelną iki palūkanų ir mokesčių į valstybės biudžetą, kad turto pelningumui neturėtų įtakos įmonės finansinė veikla, o vien tik ūkinė gamybinė veikla (Gronskas V., 2006). Nacionalinėje Vertybinių popierių biržos metodikoje turto pelningumo rodiklis skaičiuojamas kaip grynojo pelno santykis su turto vidurkiu (Įmonių finansinė analizė, 2001). Turto graža apibūdina sugebėjimą pelningiau naudoti visą turta, parodo, kokia viso turto dalis susigražinama pelno pavidalu. Mažesnė graža reiškia, kad daugiau turto įmonė turi panaudoti norėdama uždirbti tą patį pelną. Įmonės turto pelningumo rodiklio privalumas yra tas, kad jo reikšmė nepriklauso nuo įmonės veiklos finansavimo šaltinių, t.y. ar įmonė naudoja daugiau skolintų ar nuosavų lėšų.

Nuosavo kapitalo pelningumas (nuosavybės graža, ROE) – vienas svarbiausių įmonės veiklos rodiklių, kadangi jis atspindi pagrindinių įmonės veiklos dalyvių, t. y. savininkų investuoto kapitalo graža ir tam tikru mastu – įmonės vadovybės darbo efektyvumą naudojant investuota kapitalą (Gronskas V., 2006). Šis rodiklis apskaičiuojamas įmonės grynąjį pelną dalijant iš bendrovės nuosavo kapitalo ir nusako, kiek pelno tenka kiekvienam savininko investuotam į verslą piniginiam vienetui. Kuo nuosavybės graža yra didesnė, tuo efektyvesnė yra įmonės veikla, tuo daugiau pelno ji uždirba savo akcininkams. Tačiau kaip ir daugelis kitų rodiklių pastarasis turi savų trūkumų. ROE dydis labai priklauso nuo įmonės kapitalo struktūros ir savininkų nuosavybės dydžio įmonės turte. Jei įmonė dirba pelningai, tai padidindama įmonės skolas ir tokiu būdu sumažindama savininkų nuosavybę, įmonė gali „išauginti“ savininkų nuosavybės gražą. Žvelgiant grynai aritmetiškai, kuo mažiau yra akcininkų nuosavybės, tuo aukštesnis bus ROE rodiklis. Dėl šios priežasties ROE rodiklį derėtų nagrinėti kartu su turto gražos rodikliu (ROA).

Naudojant santykinius rodiklius galima gana objektyviai įvertinti įvairias įmonės veiklos puses, atskleisti rezervus ir nepanaudotas galimybes, prognozuoti ir priimti optimalius valdymo sprendimus. Taip pat lyginant santykinius dydžius laiko atžvilkiu galima gauti tikslesnę informaciją apie įmonės ūkinės finansinės raidos tendencijas.

1.4.5. Finansų struktūros rodiklių analizė

Finansų struktūros rodikliai atspindi įmonės finansavimo šaltinių struktūrą. Šie rodikliai dar vadinami svertais. Tiesiogine žodžio prasme svertas yra svorio matavimas, kurį galima perkelti pakankamai didelius svorius. Ekonominėje svertu vadinama, kaip tiktas veiksnys, kurį nežymiai pakeitus gali iš esmės pasikeisti gautiniai įmonės veiklos rezultatai (Juozaitienė, 2000).

Pagrindinis finansų struktūros rodiklis yra *finansinis svertas* – tai įmonės galimybė finansuoti veiklą paprastosiomis akcijomis arba paskolomis, t.y., kapitalo struktūros pasirinkimas (V. Darškuvienė, 1997). Finansinis svertas tam tikra prasme rodo finansinę riziką, kai įmonei gali pritrūkti lėšų palūkanoms už ilgalaikes paskolas sumokėti. Šis svertas apskaičiuojamas įmonės įsipareigojimus dauginant iš šimto ir gautą sumą dalinant iš viso turto. Jei apskaičiuotas rodiklis gana aukštas, tai įmonės finansinę riziką padidėjusi. Dvi įmonės, turinčios vienodą gamybos apimtį, bet skirtingus finansinius svertus, turės skirtingą grynojo pelno sumą.

Finansinis svertas tiesiogiai susijęs su įmonės kapitalo struktūra. Kai bendrovė naudoja tik nuosavą kapitalą, finansinis svertas lygus vienetui. Tada sakoma, kad įmonėje nėra finansinio sverto ir finansinės rizikos, nes grynojo pelno dydžio pasikeitimas tiesiogiai priklauso nuo veiklos pelno pasikeitimo. Didėjant skolinto kapitalo daliai, finansinio sverto lygis auga ir kartu didėja nuosavo kapitalo pelningumo svyravimo amplitudė bei grynojo pelno jautrumas pardavimų pajamų dydžio pasikeitimui (L. Juozaitienė, 2000).

Be finansinio sverto analizuojant finansų struktūros rodiklius, skaičiuojamas ir vienas populiariausių bei svarbiausių įsipareigojimų grupės rodiklių - *skolos – nuosavybės santykis*, kuris parodo nuosavo ir skolinto kapitalo santykį. Šis rodiklis apskaičiuojamas bendrovės įsipareigojimus dalijant iš savininkų nuosavybės. Normalus skolos - nuosavybės rodiklio sudedamųjų dalių santykis yra 1:2, t.y. maždaug pusė finansavimo šaltinių turėtų būti skolinami (V. Kvedaraitė, 2005).

Analogiškas skolos nuosavybės rodikliui yra *skolos – kapitalo santykis*. Pasak J. Mackevičiaus ir D. Poškātės (1998), šis rodiklis parodo kokią dalį viso kapitalo sudaro skolos ir apskaičiuojamas bendrovės įsipareigojimus dalijant iš nuosavybės ir įsipareigojimų sumos. Aukštas koeficientas rodytų, kad įmonės veikla finansuojama fiksuotų palūkanų priemonėmis, žemas – paprastosiomis akcijomis.

Finansų struktūroje skaičiuojamas ir *skolos koeficientas*, kuris vadinamas kaip santykis tarp įmonės skolų ir viso turto. Šis rodiklis nustato, kiek įmonė turi skolų vienam viso turto piniginiam vienetui. Skolos čia apima tiek ilgalaikius, tiek trumpalaikius įsipareigojimus. Skolos koeficientas apskaičiuojamas įmonės įsipareigojimus dauginant iš šimto ir gautą sumą dalijant iš turto. Kreditoriai pirmenybę teikia žemiems skolos santykiniais rodikliams, nes bankroto atveju tai sumažina jų nuostolų riziką, o savininkai pirmenybę teikia aukštesnio lygio finansiniam svertui, nes jie siekia patvirtinti pelną bei išvengti jo kontrolę. Dėl optimalaus skolos lygio nėra vieningos nuomonės, tačiau daugumos pradžioje aktyviu diskusijų objektas (A. Džikevičius, 2002.)

Apibendrinant, galima pasakyti, kad finansų struktūros rodikliai rodo, iš kokių šaltinių yra finansuojama įmonės veikla, t.y. koks nuosavo ir skolinto kapitalo santykis. Taip pat šie rodikliai padeda įvertinti bendrovės finansinę riziką.

1.4.6. Turto panaudojimo (apyvartumo) koeficientų analizė

Apyvartumo rodikliai padeda įmonės vadovybei išsiaiškinti, kaip yra valdomos įmonės nuosavos ir skolintos lėšos. Apyvartumas suprantamas, kaip įmonės pajamų ir atitinkamos turto dalies santykis. Šis rodiklis parodo kiek litų (ar centų) uždirba vienas į turta įdėtas litas. Apyvartumo rodikliai finansų literatūroje dar vadinami aktyvumo rodikliais, nes jie parodo, kaip aktyviai įmonė naudoja savo turta (D. Šlekienė, I. Klimavičienė, 1999). Yra nemažai apyvartumo rodiklių, bet aptarsime pagrindinius: ilgalaikio turto apyvartumo, trumpalaikio turto apyvartumo ir atsargų apyvartumo rodiklius.

Ilgalaikio turto apyvartumas nustato, kokia pardavimų apimtis tenka kiekvienam ilgalaikių aktyvų litui. Apskaičiuojamas įmonės pardavimų pajamas dalijant iš ilgalaikio turto. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo geriau. Jeigu ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis per mažas, tai reikia didinti pardavimus arba parduoti dalį ilgalaikio turto.

Viso turto apyvartumas parodo, kokia pardavimų apimtis tenka kiekvienam turto litui, t.y. parodo visos įmonės turto naudojimo efektyvumą. Apskaičiuojamas bendrovės padavimų pajamas dalijant iš turto. Kaip ir prieš tai minėtas ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis, kuo viso turto apyvartumo koeficientas didesnis, tuo geriau.

Kitas ne mažiau svarbus turto panaudojimo koeficientų analizės rodiklis yra *atsargų apyvartumo koeficientas*, kuris rodo prekių ir gamybos panaudojimo efektyvumą per metus. Šis rodiklis apskaičiuojamas įmonės pardavimų pajamas dalijant iš atsargų. Kuo atargų apyvartumo santykis didesnis, tuo daugiau turimos atsargos atliko apyvartų per metus. Tačiau didelis santykis gali rodyti mažas atsargas ir didelį pakartotinių užsakymų skaičių.

Kai įmonė parduoda prekes skolon, tampa svarbi trukmė turto pardavimo laiko ir apmokėjimo momento. Todėl skaičiuojamas *pirkėjų skolų apmokėjimo rodiklis*. Šis rodiklis gaunamas bendrovės pirkėjų įsiskolinimus dalijant iš pardavimo pajamų, kurios prieš tai buvo padalintos iš 360 dienų. Pirkėjų skolų apmokėjimo laikas parodo vidutinį dienų skaičių, kada produkcija yra apskaitoma kaip pirkėjų įsiskolinimas.

Turto panaudojimo (apyvartumo) koeficientų analizė padeda įmonės vadovybei sužinoti, kaip įmonė aktyviai naudoja nuosavas ir skolintas lėšas, t.y. kiek pajamų uždirba vienas į turta įdėtas litas.

1.4.7. Mokumo ir likvidumo rodiklių analizė

Analizuojant skolintą kapitalą, skaičiuojami specifiniai rodikliai, rodantys įmonės mokumą ir likvidumą. Šios analizės tikslas – numatyti, ar galima ateityje padengti visus įsipareigojimus nustatytais terminais, bei sudaryti būsimųjų pinigų srauto prognozę.

Mokumas yra firmos gebėjimas laiku įvykdyti savo įsipareigojimus. Pagal šį apibrėžimą mokumą suprantame kaip įmonės sugebėjimą laiku apmokėti sąskaitas, t.y. atsiskaityti su tiekėjais, kreditoriais, darbuotojais ir valstybe. Kreditoriams svarbu, kad įmonė turėtų pakankamai pelno ir galėtų laiku sumokėti palūkanas bei gražinti paskolas (D. Šlekienė, I. Klimavičienė, 1999). Likvidumas nusako likvidžių aktyvų (tiksliau – trumpalaikio turto) santykį su trumpalaikiais įsipareigojimais. Likvidumas tiesiogiai verčiant iš anglų kalbos apibrėžiamas kaip vertybinių popierių arba materialinių vertybių pavertimo grynaisiais pinigais galimybė. Iš šių apibrėžimų atrodytų, kad įmonės likvidumą nusako tik pinigų ir trumpalaikių vertybinių popierių kiekis įmonėje, tačiau taip nėra. Tame pačiame šaltinyje pateikiamas ir likvidumo rodiklių apibrėžimas. Likvidumo rodikliai – tai rodikliai parodantys firmos pajėgumą laiku įvykdyti skolinius įsipareigojimus. Pagrindinis likvidumo rodiklis – likvidumo koeficientas, kuris apskaičiuojamas kaip trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų santykis. Šis koeficientas padeda nustatyti, kiek įmonės likvidūs aktyvai viršija trumpalaikius pasyvus (V. Bagdžiūnienė, 2006).

Bendrovės turto likvidumas priklauso nuo trijų pagrindinių veiksnių:

- Kaip greitai turta galima pirkti ir parduoti.
- Turto pirkimo arba pardavimo operacijų kaštų.
- Turto kainų stabilumo ir galimybių jas prognozuoti (L. Juozaitienė, 2000).

Pagal anksčiau minėtus rodiklius vertinama įmonės balanso struktūros kokybė, kuri yra paremta vadinamosiomis *auksinėmis balanso taisyklėmis*:

Auksinė finansavimo taisyklė - negalima ilgalaikių investicijų finansuoti trumpalaikiais įsipareigojimais.

Auksinė rizikos taisyklė – nuosavas kapitalas turi būti didesnis už įsipareigojimus.

Auksinė turto taisyklė – nuosavas kapitalas turi būti didesnis už ilgalaiki turto reikšmę. Tai reiškia, kad tam tikra nuosavo kapitalo dalis turi būti skirta trumpalaikiam turtui finansuoti.

Auksinė proporcijos taisyklė – investicijų tempas neturi viršyti pardavimų augimo tempų (D. Šlekienė, I. Klimavičienė, 1999).

Taigi, mokumas ir likvidumas nėra tapachiai, todėl mokumo ir likvidumo rodikliai, analizuojant įmonės mokumo ir likvidumą, turi būti naudojami kartu.

likvidumo rodiklis, siūloma skaičiuoti bendrojo padengimo koeficientą ir greitojo arba kritinio padengimo koeficientą.

Bendrojo padengimo koeficientas skaičiuojamas bendrovės trumpalaikį turtą dalijant iš trumpalaikių įsipareigojimų. Šis koeficientas padeda nustatyti, kiek trumpalaikis turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus, taip pat geriausiai parodo, koku laipsniu trumpalaikių kreditorių teisės yra padengtos turtu, kurį lengva paversti pinigais. Kitaip sakant, jis apibūdina tiriamo subjekto sugebėjimą įvykdyti trumpalaikius įsipareigojimus iš trumpalaikio turto. Normalu, kai bendrojo padengimo reikšmė svyruoja tarp 1,2 ir 2. Jei pasiekia 2,5 ir daugiau, tiriamo subjekto vadovybė privalo nustatyti, ar nėra sukaupusi tiek apyvartinių lėšų, jog nepajėgia jų visų panaudoti.

Įmonės greitojo arba kritinio padengimo koeficientas – tai santykis tarp didžiausio likvidumo turto komponentų ir trumpalaikių įsipareigojimų. Apskaičiuojamas iš trumpalaikio turto atėmus atsargas ir gautą sumą dalijant iš įmonės trumpalaikių įsipareigojimų. Šis rodiklis nusako, kiek kartų labiausiai likvidus turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus. Jei rodiklis mažesnis už 1, įmonės likvidumas žemas.

Apžvelgus įmonės mokumo ir likvidumo rodiklių analizės ypatumus, galima teigti, kad mokumo sąvoka siejama su įmonės finansine būkle, o likvidumas – su jos turimo turto pobūdžiu. Tam, kad atsiskaitytų su tiekėjais, kreditoriais ir įvykdytų kitus įsipareigojimus, bendrovei reikia turėti ne tik pinigų, bet ir likvidų turtą, kurį galėtų greitai pakeisti pinigais.

1.5. Teorinės įmonės pelno didinimo galimybės

Įmonė įgyja turtą kaip priemonę pelnui gauti. Pelno dydis priklauso nuo įmonės gebėjimo naudoti šį turtą. Vienoms tai sekasi geriau nei kitoms. Pelno didinimu suinteresuotos visos gamybinės, komercinės, finansinės verslo įmonės.

Siekiant, kad verslo sprendimai didintų įmonės vertę, jie turėtų turėti teigiamą įtaką pinigų srautams, turėti poveikį įmonės plėtrai ir daryti teigiamą įtaką kapitalo kaštams. Jeigu to, įmonė gali pasirinkti skirtingas pelno didinimo strategijas. Pavyzdžiui, didžiausią dėmesį skiria pardavimo pajamoms ir sąnaudoms mažinti. Svarbu išanalizuoti veiksnius, turinčius įtaką pelnui, tam nustatant įprastinės ir neįprastinės veiklos sąnaudų sąlyčius bei jų įtaką galutiniam įmonės veiklos rezultatui (L. Juozaitienė, 2007)..

Prie veiksnių, leidžiančių padidinti įmonės pelną priklauso parduodamos produkcijos asortimentas ir struktūra. Keičiant parduodamą produkciją ir asortimentą, į struktūrą, galima pastebimai įtakoti bendrąjį pelningumą. Todėl bendrovė, norėdama padidinti

pelną, turi parduoti daugiau pelningesnės produkcijos ir mažiau tos produkcijos, kuri duoda nedidelį pelną.

Taip pat svarbus bendrovės pelningumo didinimo šaltinis yra įmonės produkcijos savikainos mažinimas. Savikainą nulemia įvairūs veiksniai: darbo našumo didėjimas, vidutinio darbo užmokesčio pasikeitimas, žaliavų ir medžiagų, elektros sąnaudų mažinimas, ilgalaikio turto naudojimo gerinimas, pažangios technikos ir naujų technologinių procesų diegimas, gaminių konstrukcijos gerinimas ir t.t. Produkcijos savikainą galima mažinti ir išanalizavus jos struktūrą, t.y. nustatčius, kokios išlaidos vyrauja gaminio sąnaudose. Jeigu didžiausią produkcijos savikainos dalį sudaro darbo užmokesčio sąnaudos, tai įmonei patartina peržiūrėti darbininkų skaičių, nes galbūt tą patį darbą gali atlikti mažiau labiau kvalifikuotų darbininkų. Mažinant darbininkų skaičių, mažėja darbo užmokesčio sąnaudos ir didėja grynasis pelnas. Įmonė produkcijos savikainą gali sumažinti ir darbo jėgą pakeisdama ilgalaikiu turtu. Jeigu savikaina priklauso nuo medžiagų bei žaliavų, tai įmonė gali pabandyti surasti kitų tiekėjų, kurie pasiūlys kokybiškas, bet pigesnes prekes. Taip pat svarbus pelningumo didinimo veiksnys yra ir medžiagų taupymas, nes mažėjant sunaudotų medžiagų kiekiui, atitinkamai mažėja produkcijos savikaina.

Pardavimų pajamos ir bendrasis pelningumas didėja augant pardavimų kainoms. Pelno didėjimą gali nulemti ir kainų mažinimas, jeigu tai yra apgalvotas, tyrimais paremtas vadovų sprendimas. Kainos specialiais yra mažinamos, jeigu tikimasi, kad taip įmonė galės parduoti daugiau produkcijos ir parduotos jos kiekis kompensuos mažesnę kainą.

Tarp kokybės ir pelningumo yra glaudus ryšys. Jeigu įmonė gamina nekokybiškas prekes, tai jas gali parduoti tik mažesnėmis kainomis. Taip įmonė praranda tam tikrą dalį pelno. Už kokybišką produkciją klientas pasirengęs mokėti daugiau, todėl bendrovės pelningumas didėja. Norėdama pagerinti produkcijos kokybę, organizacija turi tvarkyti broko paskaitą ir analizuoti broko atsiradimą kiekvienoje gamybos stadijoje. Taip galima surasti produkcijos kokybės gerinimo ir pelningumo didinimo rezervus.

Produkcijos kokybės gerinimo, kaip ir pelningumo didinimo klausimas glaudžiai susiję su daugeliu organizacinių – techninių uždavinių sprendimu: įrengimų įsigijimu, pažangios technologijos diegimu, efektyvios premijavimo sistemos įvedimu. Kuo geriau įmonė bus parengtas technologinis procesas, kuo geriau bus įgyvendinamas apmokėjimo pagal kiekį ir kokybę principas, tuo didesnė tikimybė, kad bus gaminama kokybiška produkcija.

Ilgalaikis turtas turi įtakos įmonės gamybiniam pajamų šaltiniui, todėl jo geresnis naudojimas yra svarbi sąlyga pelningumui didinti. Pagerinti ilgalaikio turto panaudojimą galima keičiant ilgalaikio turto struktūrą, t.y. didinti pažangesnių, efektyvesnių, produktyvesnių ir įrengimų svarbą bei gerinti ilgalaikio turto panaudojimą. Pažangesnės staklės ir įrengimai

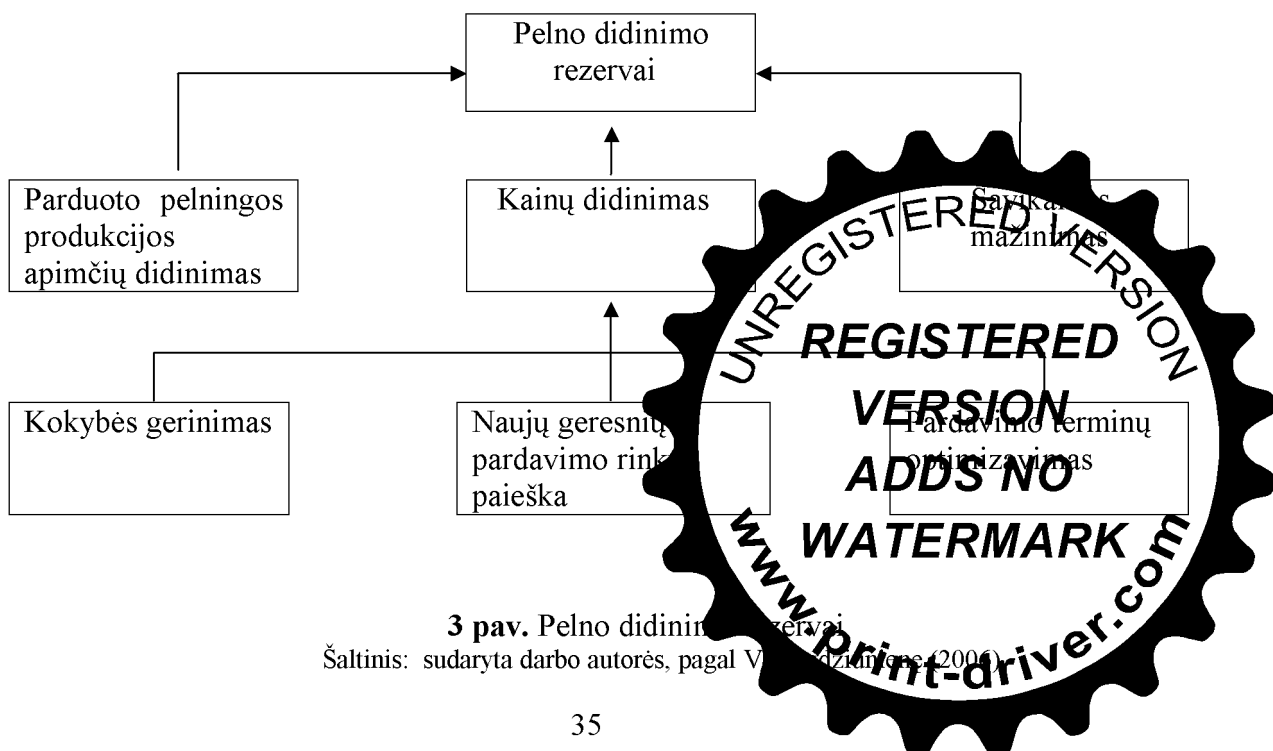
leidžia gaminti daugiau produkcijos vienetų per tam tikrą laiką, palyginti su pasenusiu ilgalaikiu turtu.

Grynajam pelningumui taip pat labai svarbu trumpalaikio turto naudojimo poveikis. Tinkamai naudojant trumpalaikį turtą, ne tik mažėja žaliavų, medžiagų, kuro sąnaudos, bet padidėja trumpalaikio turto apyvarta. Trumpalaikio turto naudojimo efektyvumas, kartu ir bendrojo pelningumo lygis, priklauso nuo to, ar racionalus medžiagų tiekimas. Pirkdama medžiagas, įmonė turi apskaičiuoti, kiek medžiagų reikia gamybai tam tikram laikotarpiui. Pasitaiko, kad įmonėje vienu medžiagų susikaupia daugiau, o kitų trūksta. Dėl to gali sutrikti ir sumažėti pelningumas. Todėl bendrovėms tikslinga organizuoti nenutrūkstamą medžiagų teikimo sistemą.

Lėšos, skirtos tyrimams daugiau įtakos būsimam pelningumui. Jeigu įmonė neatlieka produkcijos, rinkos, kokybės gerinimo, naujų technologijų tyrimų, po kelerių metų jos pelningumas gali sumažėti. Tyrimais galima nustatyti, kaip efektyviau panaudoti materialinius ir darbo resursus, didinti darbo našumą, tobulinti valdymo sistemą, gamybos procesą, įdiegti naujas technologijas.

Spręsti pelno optimizavimo klausimus reikėtų atsargiai, nes maksimalaus pelno siekimas gali sukelti ir tam tikrų nepageidaujamų pasekmių: padidinti jos veiklos riziką bei įmonei siekiant tik finansinės naudos, gali būti pažeidžiami darbuotojų interesai – jiems laiku nemokant arba mokant mažus atlyginimus, nesprendžiant kolektyvo socialinių problemų, nediegiant naujų technologijų (L. Juozaitienė, 2000).

Apskaičiavus pelną lemiančius veiksnius ir atsižvelgus į pelno didinimo rezervų tarpusavio ryšius, išsiaiškinamos neigiamą poveikį turėjusių veiksnių priežastys ir pateikiami pasiūlymai, kaip jas pašalinti (žr. 3 pav.)

3 pav. Pelno didinimo rezervai
Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal V. Azarionę (2000)

Pelną įmonė didinti gali įvairiais būdais: mažinti savikainą, didinti pardavimus arba produkcijos kainą. Jei šie būdai bendrovei netinkami, tada galima ieškoti naujų rinkų produkcijos realizavimui. Rinkos sąlygomis įmonės pelno dydis priklauso nuo veiklos masto, verslo aplinkos, apskaitos sistemų principų bei kitų konkrečių ekonominių sąlygų, kaip: ilgalaikio turto nusidėvėjimo būdo, pasirinkto atsargų apskaitos metodo, rezervų abejotinoms skoloms dydžio, kreditų palūkanų dydžių (Juozaitienė L., 2000).

Prognozuojant įmonės veiklą labai svarbu numatyti, kad ši veikla nebūtų nuostolinga. Įmonė turi gauti didesnes pajamas, negu joms uždirbti reikia sąnaudų. Šiuo metu Lietuvoje nuolat keliamas įmonių išgyvenimo klausimas. Analogiškas uždavinys iškyla ir tada, kai įmonė dar tik pradeda savo veiklą, įsisavina naujas veiklos sritis arba produkciją (paslaugas). Šiuos uždavinius padeda išspręst prognozavimas pagal *pelningumo lūžio tašką*. Pelningumo lūžis yra toks parduotinių gaminių (paslaugų) skaičius vienetais arba pinigine išraiška, kuris garantuoja pardavimus, dar negaunant pelno, bet jau negaunant ir nuostolių. Pelningumo lūžis būna tada, kai pasiekama lygybė tarp bendrosios pardavimų apimties vertine išraiška ir visų išlaidų. Pasiekus šį tašką ir pradėjus parduoti daugiau gaminių, bus gaunamas pelnas, mažiau - nuostolis. Taip yra todėl, kad vienos išlaidos, sąlyginai vadinamos kintamosiomis, tiesiogiai priklauso nuo pagamintų gaminių (paslaugų) skaičiaus, o kitos, vadinamos sąlyginai pastoviosiomis, nuo skaičiaus nepriklauso. Todėl, kuo daugiau bus parduota produkcijos, tuo bus mažesnė pastoviųjų išlaidų dalis, tenkanti kiekvienai prekei ir atvirkščiai. Tarp specialistų dažnai kyla diskusijos dėl išlaidų skirstymo į pastoviasias ir kintamasias (V. Kvedaraitė, 1996).

Pelningumo lūžio tašką veikia tam tikri veiksniai: produkcijos kaina, kintamosios išlaidos ir pastovių išlaidų pasikeitimas. Todėl prognozuojamas pelningumo lūžio taškas apskaičiuojamas taikant įvairius veiksmų kitimo variantus, pvz.:

- ✓ Padidinama visų minėtų trijų veiksmų apimtis vienodu santykinu dydžiu.
- ✓ Sumažinama visų trijų veiksmų apimtis vienodu santykinu dydžiu.
- ✓ Padidinama gaminio kaina, kitus veiksmus paliekant pastovius.
- ✓ Sumažinama gaminio kaina, kitus veiksmus paliekant pastovius.
- ✓ Padidinamos vieno gaminio kintamosios išlaidos, kitus veiksmus paliekant pastovius (V. Kvedaraitė, 1997).

Tokia grandinių keitimų analizė padeda nustatyti, kuris veiksnys turi didžiausią įtaką nulinio pelningumo taškui, t.y. kaip jausis nulinio pelningumo taškas reaguoja į vieno ar kito veiksmo pasikeitimą, taip pat padeda nustatyti galimybes gauti pelną ir numatyti, ar pakaks įmonei turimų gamybinių pajėgumų tokiame produkcijos kiekyje pagaminti.

Apibendrinant pateiktą informaciją, galima teigti, kad verslo įmonė turi stengtis uždirbti tiek pinigų, kad būtų padengtos visos sąnaudos ir dar liktų pinigų įvairiems poreikiams

tenkinti. Įmonė pelningai dirbti turėtų ne vienerius metus ir matyti savo veiklos perspektyvą. Tačiau siekiant maksimizuoti pelną bendrovė turėtų elgtis itin apdairiai, įvertinti visas galimas nepageidaujamas pasekmes.

1.6. Įmonių pelną lemiančių veiksnių vertinimo metodologija

Įmonės pelną lemia įvairūs vidiniai ir išoriniai veiksniai. Norint šiuos veiksnius nustatyti ir įvertinti jų įtaką pelno dydžiui, būtina išsamiai, pagal tam tikrus metodus išanalizuoti bendrovės finansines ataskaitas.

Pradinis finansinių įmonės ataskaitų analizės praktinėje darbo dalyje etapas yra horizontalioji pelno ataskaitos analizė, kuri yra dviejų ar daugiau metu finansinių ataskaitų duomenų palyginimas. Horizontalioji pelno ataskaitos analizė atliekama, nes leidžia nustatyti nukrypimus nuo bazinių dydžių, įvertinti rodiklių augimo tempus, dinamiką, tendencijas. Taip pat leidžia įvertinti įmonės ilgalaikio turto sudėtį, trumpalaikio turto dydį, sužinoti įmonės skolų būklę, pajamų ir sąnaudų kitimą.

Kartu su horizontaliąja pelno ataskaitos analize praktinėje dalyje atliekama ir vertikalioji finansinių ataskaitų analizė, nes ji parodo analizuojamos bendrovės struktūrą, galima stebėti atskirų elementų tarpusavio ryšį, jų įtaką bendram rezultatui. Vertikalioji analizė rezultatai leidžia daryti išvadą apie rodiklių dydžių pasikeitimus, jų priežastinius ryšius, parodoma įmonės turto ir jo finansavimo šaltinių struktūra.

Nė viena finansinė analizė neapsieina be finansinių koeficientų arba santykinių rodiklių panaudojimo, nes koeficientai parodo santykį tarp tam tikrų dydžių, ko negali parodyti absoliutūs rodikliai, taip pat galima įvertinti įvairias įmonės veiklos puses, atskleisti rezervus, prognozuoti ir priimti optimalius valdymo sprendimus. Praktinėje darbo dalyje analizuojami pagrindiniai santykiniai pelningumo rodikliai: ūkinės veiklos pelningumas, nes parodo analizuojamos bendrovės finansinę būklę; veiklos pelningumas, nes parodo, ar įmonė sugeba uždirbti daugiau pajamų nei patiria sąnaudų; grynas pelningumas, nes parodo įmonės veiklos efektyvumą ir apibūdina visos veiklos galutinį pelningumą; kapitalo pelningumas, nes parodo, kokią viso turto dalį susigražinama pelno pavidalu ir nuosavo kapitalo pelningumas, nes parodo, kokią pelno tenka kiekvienam savininko investuotam į verslą pinigui vienetai.

Norint išsiaiškinti analizuojamos įmonės finansavimo šaltinių struktūrą, būtina analizuoti finansų struktūros rodiklius. Praktinėje darbo dalyje analizuojami finansų struktūros rodikliai: finansinis svertas, kuris parodo, kokia turto dalis yra įsiskaita už skolintą skolą – nuosavybės santyki, nes parodo kokia dalis skolintų lėšų tenka vienam savininkų nuosavybės

litui; skolos – kapitalo santykis, nes parodo kokią dalį viso kapitalo sudaro skolos; skolos koeficientas, kuris nusako, kiek įsiskolinimų tenka kiekvienam viso turto piniginiam vienetui.

Kaip valdomos įmonės nuosavos ir skolintos lėšos parodo turto panaudojimo (apyvartumo) koeficientų analizė. Praktinėje darbo dalyje analizuotas ilgalaikio turto apyvartumas, nes šis rodiklis parodo pardavimų apimtį, tenkančią kiekvienam ilgalaikių aktyvų litui; viso turto apyvartumas, nes parodo visos įmonės turto naudojimo efektyvumą; atsargų apyvartumo koeficientas, kuris parodo prekių ir gamybos panaudojimo efektyvumą per metus; pirkėjų skolų apmokėjimo laikas, nes parodo vidutinį dienų skaičių, per kurį produkcija apskaitoma kaip pirkėjų įsiskolinimas.

Norint išsiaiškinti įmonės finansinį patikimumą, atliekama mokumo ir likvidumo rodiklių analizė. Antroje darbo dalyje analizuoti bendrojo padengimo koeficientas ir greitojo arba kritinio padengimo koeficientas. Nes pirmasis rodiklis parodo analizuojamos įmonės gebėjimą vykdyti trumpalaikius įsipareigojimus iš trumpalaikio turto, o antrasis – kiek kartų labiausiai likvidu turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus.

Įmonės pelną lemiančius veiksnius nustatyti, analizuoti ir prognozuoti padeda finansinių įmonės ataskaitų horizontalioji ir vertikalioji analizė, santykinių pelningumo rodiklių analizė, turto panaudojimo efektyvumo (apyvartumo) koeficientai bei mokumo ir likvidumo rodiklių analizė.

2. UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ FINANSINĖS VEIKLOS ANALIZĖ 2005 - 2008 M. LAIKOTARPIU

2.1. Gamybinės įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ charakteristika

Uždaroji akcinė bendrovė „SWEDLIT AB BALTIJA“ yra didžiausia užsienio kapitalo įmonė Biržų rajone. Ji įregistruota 1994 m. sausio 27 d. Bendrovė Lietuvoje ruošia įvairias plastmasines, metalines ir stiklo detales, gaunamas iš Švedijos, ir siunčia jas į kitas šalis (<http://ivs.aviva.lt>).

2001m. apie 50% įmonės pardavimų sudarė užsakymai iš Švedijos „Volvo“ koncerno. Įmonė užsakovui gamindavo Volvo automobilių durų užraktus, bagažinių laikiklius, stoglangių detales. Taip pat gamino ir „Siemens“ mobiliųjų telefonų rėmelius, kitų firmų kavos dozatorius, šviestuvėlius, laidų jungtis, mikroschemas bei kitas detales (6). Analizuojamu laikotarpiu bendrovė vykdė švedų firmos „Fenveden“ užsakymus, taip pat padaugėjo kompanijos „Nolato Silicon Technico“ užsakymų gaminti mobiliųjų telefonų „Nokia“ ir „sony-Ericsson“ detales (47). 2005 metais radę pigesnės darbo jėgos, dalį gamybos įmonė perkėlė į Kiniją (42).

Bendrovės apskaita tvarkoma pagal bendruosius apskaitos principus: įmonės besitęsiančios veiklos, apskaitos pastovumo, pajamų ir sąnaudų kaupimo ir finansinė atskaitomybė sudaroma vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu Nr. IX-574, pelno mokesčio įstatymu Nr. IX-675 ir VAS įstatymu.

Nematerialiojo turto bendrovė neturi, o ilgalaikis materialusis turtas apskaitoje registruojamas įsigijimo (pasigaminimo) savikaina it į jo vertę neįskaitomas pridėtinės vertės mokestis. Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas skaičiuojamas tiesiniu metodu pradėjus šį turtą naudoti nuo kito mėnesio pirmos dienos ir nebeskaičiuojamas nuo kito mėnesio pirmos dienos po jo nurašymo, pardavimo ar kitokio perleidimo. Likvidacinė turto savikaina nustatoma atsižvelgiant į sumą, kurią tikimasi gauti už šį turtą pasibaigus jo naudojimo tarnavimo laikui, bet ne mažesnė kaip 1 (vienas) litas.

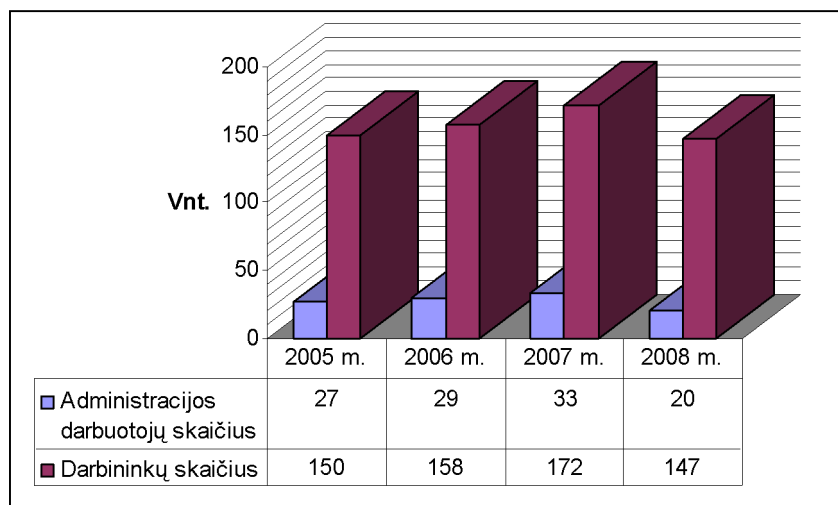
Bendrovės nuosavą kapitalą sudaro įstatinis kapitalas ir sukauptos veiklos rezultatas. Pajamos bendrovėje pripažįstamos kaupimo principu ir registruojamos tada, kai jos uždirbamos, neatsižvelgiant į pinigų gavimą.

Sąnaudos apskaitoje registruojamos finansinėje ataskaitoje ir parodomos taikant kaupimo, pajamų ir sąnaudų palyginimo principus. Sąnaudos pripažįstama per ataskaitinį laikotarpį patirtos išlaidos, kurios skirstomos į suteiktų paslaugų (parduotų prekių) savikainą, veiklos sąnaudas, kitas sąnaudas. Veiklos sąnaudos priskiriamos sąnaudos susijusi

su plastikinių bei metalinių gaminių gamyba. Kitos veiklos sąnaudoms priskiriamos banko palūkanų sąnaudos. Įkeisto ilgalaikio materialiojo turto bendrovė neturi.

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ darbuotojų skaičiaus kitimas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu pateiktas 4 paveiksle.

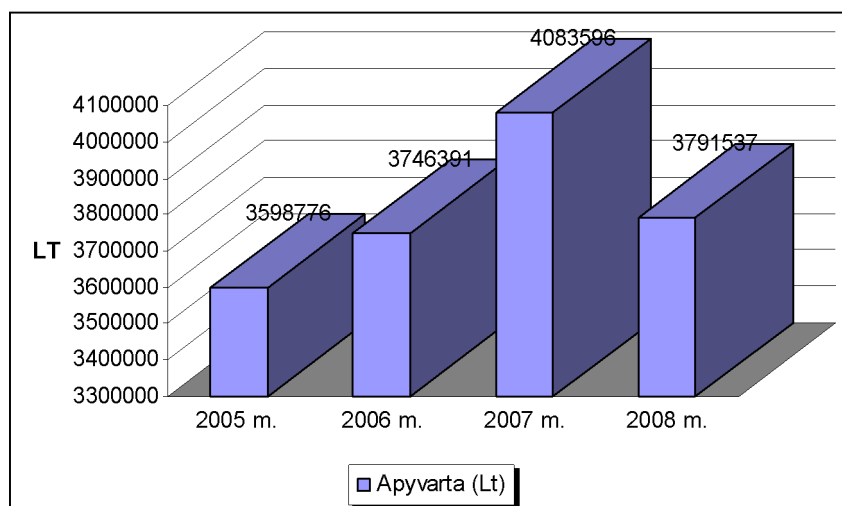
4 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ darbuotojų skaičius 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad 2005 m. – 2007 m. laikotarpiu analizuojamos įmonės administracijos darbuotojų ir darbininkų skaičius augo, ypač 2007m., kai bendrovės administraciją papildė 5 naujais darbuotojais arba padidėjo 1,13 % lyginant su praėjusiais finansiniais metais, o darbininkų skaičius padidėjo 4 darbuotojais arba 1,09 % lyginant su 2006 m. darbininkų skaičiumi. Paskutiniaisiais analizuojamo laikotarpio metais, t.y. 2008 m. bendras įmonės darbuotojų skaičius sumažėjo 1,23 % (administracijos darbuotojų skaičius sumažėjo 1,65 %, o darbininkų skaičius – 1,17 %). Vidutinis metinis darbuotojų skaičius analizuojamu 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu – 184 darbuotojai.

Bendrovės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ metinės apyvartos kitimas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu panašus į pieš tai analizuotą įmonės darbuotojų skaičiaus kitimą (žr. 5 paveikslą). Įmonės metinė apyvarta 2006 m., lyginant su praėjusiais finansiniais metais padidėjo 147615 Lt arba 1,04 %. Sekančiais metais (2007 m.) apyvarta išaugo dar 337205 Lt arba 1,09 % lyginant su 2006 m. apyvarta.

5 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ apyvarta 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.
Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

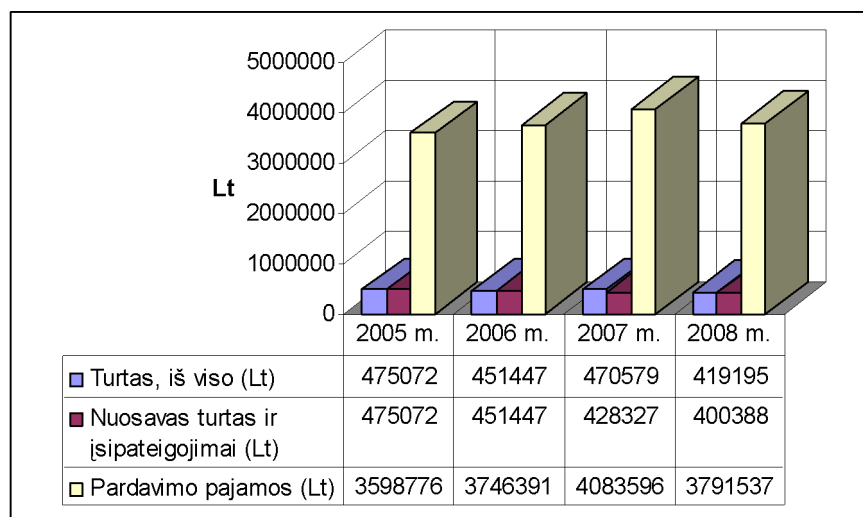
Paskutiniiais analizuojamo laikotarpio metais (2008 m.) įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ metinė įmonės apyvarta sumažėjo 1,08 % 292059 Lt. Apyvartos sumažėjimą galėjo įtakoti keletas veiksnių: parduotos produkcijos kainos mažėjimas, sumažėjusi paklausa, kuri tiesiogiai įtakoja produkcijos apimtį mažėjimą, asortimento formavimo politika, išaugusios gamybos išlaidos, politiniai ar ekonominiai procesai.

Bendrovė nuomojasi negyvenamąsias patalpas nuo 2006 m. Bendras patalpų plotas yra 5226,64 kv. m. Sutartis sudaryta 5 metų laikotarpiui.

2.2. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinių rodiklių horizontalioji analizė

Analitinėje šio darbo dalyje paslaugų pelningumo analizei atlikti naudojami 2005-2008 m. finansinių ataskaitų duomenys. Atlikus bendrovės balanso horizontalią analizę (žr. 2 priedą), nagrinėjamu laikotarpiu pastebima įmonės turto mažėjimo tendencija. Nuo 2005 m. iki 2008 m. bendrovės turtas sumažėjo 55877 Lt arba 1,13 %, t.y. nuo 4 950 72 Lt iki 4 191 95 Lt (žr. 6 paveikslą).

6 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ turtas, nuosavas turtas ir įsipareigojimai, pardavimo pajamos (Lt) 2005m. – 2008 m. laikotarpiu.
Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Įmonės turtas, kaip teigiama 2-ame verslo apskaitos standarte, - tai materialiosios, nematerialiosios ir finansinės vertybės, kurias valdo ir naudoja ir (arba) kuriomis disponuoja įmonė, ir kurias naudojant tikimasi gauti ekonominės naudos. Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad didžiausią turtą analizuojamu laikotarpiu bendrovė valdė 2005 m., todėl ir ekonominės naudos ji galėjo tikėtis daugiausia. Sekančiais 2006 m. turto dydis sumažėjo 5%, 2007 m. jis vėl padidėjo (4,2 %) ir beveik pasiekė 2005 m. turto lygį, 470 579 Lt. Žymus pokytis turto dydžiui įvyko paskutiniais 2008-aisiais analizuojamo laikotarpio metais, kai per metus sumažėjo net 11%, t.y. 51384 Lt ir toks turto dydžio pokytis buvo didžiausias per visus ketverius analizuojamus metus (žr. 11 lentelę).

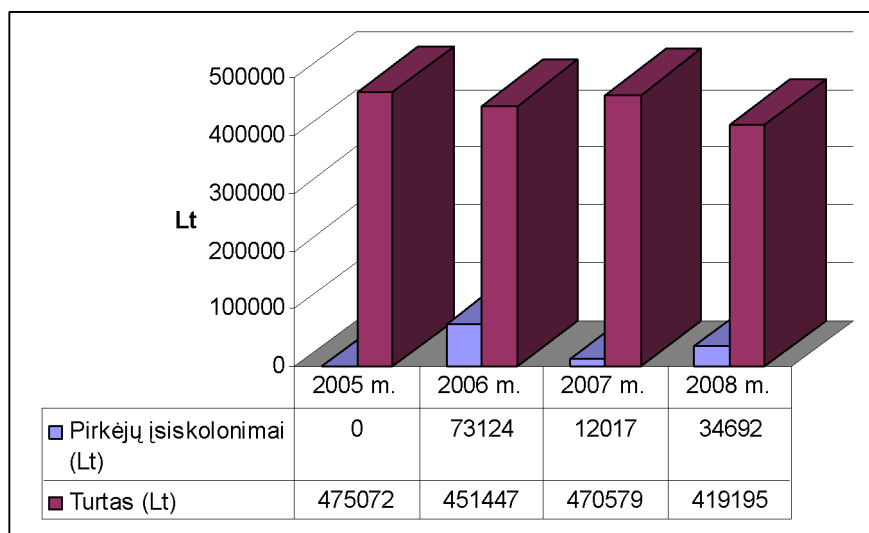
11 lentelė

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ turto (Lt) horizontalioji analizė 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	(+, -)	%	2007 m.	2006 m.	(+, -)	%	2008 m.	2007 m.	(+, -)	%
Ilgalaikis turtas (Lt)	169244	142794	26450	18,5	201154	169244	31910	18,9	186324	201154	-14830	-7,4
Trumpalaikis turtas (Lt)	282203	332278	-50075	-15	269425	282203	-12778	-4,5	232871	269425	-36554	-14
Turtas, iš viso (Lt)	451447	475072	-23625	-5	470579	451447	19132	4,2	419195	470579	-51384	-11

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Minėtus įmonės turto dydžio svyravimus lėmė pirkėjų įsiskolinimų padidėjimas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu, nes pirkėjų įsiskolinimai – tai pinigai, kurių įmonės dar negavo iš savo vartotojų už suteiktas jiems paslaugas, ir kurie atitinkamai mažojo bendrovės valdomo turto dydį (žr. 7pav.).

7pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pirkėjų įsiskolinimas (Lt)
2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Nagrinėjamo laikotarpio pradžioje, t.y. 2005 m., įmonė UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pirkėjų įsiskolinimų neturėjo, todėl valdomas bendrovės turtas tais metais buvo didžiausias per visą analizuojamą 2005 m. – 2008 m. laikotarpį. 2006 m. pirkėjų skolos įmonei sudarė 73124 Lt. Tai lėmė ir 2006 m. viso turto sumažėjimą 5% lyginant su praėjusiais finansiniais metais. 2007 m. bendrovei buvo sėkmingesni. Ji sugebėjo pirkėjų skolas, lyginant su praėjusiais finansiniais metais, sumažinti net 83,6 %, t.y. nuo 73124 Lt iki 12017 Lt, pokytis 61107 Lt. Valdomo bendrovės turto dydis tais metais taip pat padidėjo 4,2 % (žr. 12 lentelę).

12 lentelė

**Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pirkėjų įsiskolinimų (Lt)
horizontalioji analizė 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.**

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	(+,-)	%	2007 m.	2006 m.	(+,-)	%	2008 m.	2007 m.	(+,-)	%
Pirkėjų įsiskolinimai (Lt)	73124	-	73124	-	12017	73124	-61107	-84	34692	12017	28875	189
Turtas, iš viso (Lt)	451447	475072	-23625	-5	470579	451447	19132	42	419195	470579	-51384	-11

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Tačiau pirkėjų skolų sumažėjimas 83,6 % buvo trumpalaikis, nes per 2008 m. skolos vėl išaugo ir palyginus su praėjusiais metais padidėjo net 189 %. Toks pirkėjų įsiskolinimas analizuojamu laikotarpiu buvo didžiausias ir siekė 34692 Lt. Tai lėmė ir didžiausią įmonės turto mažėjimą (11 %) per visą analizuojamą 2005 m. – 2008 m. laikotarpį. *Be pirkėjų*

įsiskolinimų, bendrovės turto dydį įtakojo ir trumpalaikio turto bei su darbo santykiai susijusių įsipareigojimų dydžio kitimas analizuojamu ketverių metų laikotarpiu.

Atlikus bendrovės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinių rodiklių horizontaliąją analizę, pastebimi ne tik viso valdomo turto neigiami pokyčiai, bet ir išvelgiama, kad nuosavas įmonės kapitalas ir įsipareigojimai analizuojamu laikotarpiu kasmet mažėjo (žr. 6 pav.). Analizuojamos įmonės nuosavas turtas ir įsipareigojimai didžiausi buvo 2005 m. (475 072 Lt). Vėliau, mažėjant bendrovės įsipareigojimų daliai ir didėjant nuosavo kapitalo sumai, kasmet nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų santykis mažėjo vidutiniškai 5% (žr. 13 lentelę).

13 lentelė

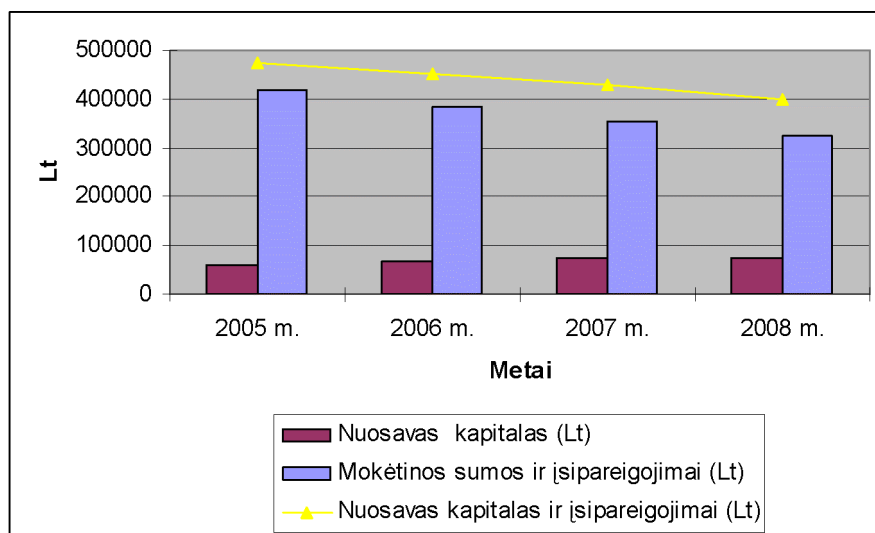
Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų (Lt) horizontalioji analizė 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	(+, -)	%	2007 m.	2006 m.	(+, -)	%	2008 m.	2007 m.	(+, -)	%
Nuosava kapitalas (lt)	65303	58905	6398	10,9	73345	65303	8042	12,3	75659	73345	2314	3,2
Mokėtino sumos ir įsipareigojimai (Lt)	386144	416167	-30023	-7,2	354982	386144	-31162	-8,1	324729	354982	-30253	-8,5
Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų, iš viso (Lt)	451447	475072	-23625	-5	428327	451447	-23120	-5,1	400388	428327	-27939	-6,5

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Didžiausias sumažėjimas užfiksuotas 2008 m., kai nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai sumažėjo 6,5%, t.y. 27939 Lt. Lyginant 2005 m. ir 2008 m., įmonės nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai sumažėjo 74 684 Lt (nuo 475072 Lt iki 400388 Lt) arba 1,19 %. Šiuos pokyčius lėmė bendrovės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ mokėtinų sumų ir įsipareigojimų dydžio mažėjimo tendencija analizuojamu laikotarpiu (žr. 8 pav.). Vidutiniškai kasmet mokėtinos sumos ir įsipareigojimai sumažėdavo 7,93 %.

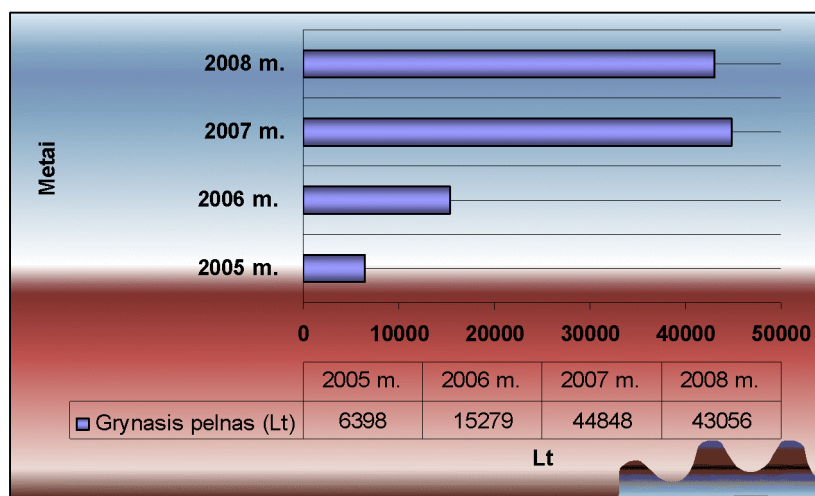

8 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ nuosavas kapitalas, mokėtinos sumos ir įsipareigojimai, nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai (Lt) 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Pakankamai informatyvus rodiklis yra pelno dydis, parodantis, ar bus iš ko išmokėti dividendus ir ar įmonė turės potencialą investicijoms atlikti ir tuo pačiu – augti. Analizuojamos įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ grynojo pelno kitimas pavaizduotas 9 paveiksle.

9 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ grynas pelnas (Lt) 2005 m. - 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Remiantis pateiktu grafiku, galima teigti, kad analizuojamos įmonės grynas pelnas pasirinktu laikotarpiu smarkiai kito. Per 2006 m., lyginant juos su praėjusiais finansiniais metais, jis padidėjo 139 %. Sparčiausiai pelnas augo 2007 m., ty per metus jis nuo 15279 Lt išaugo iki 44848 Lt, pokytis net 29 569 Lt arba 194 %. (žr. 14 lentelė).

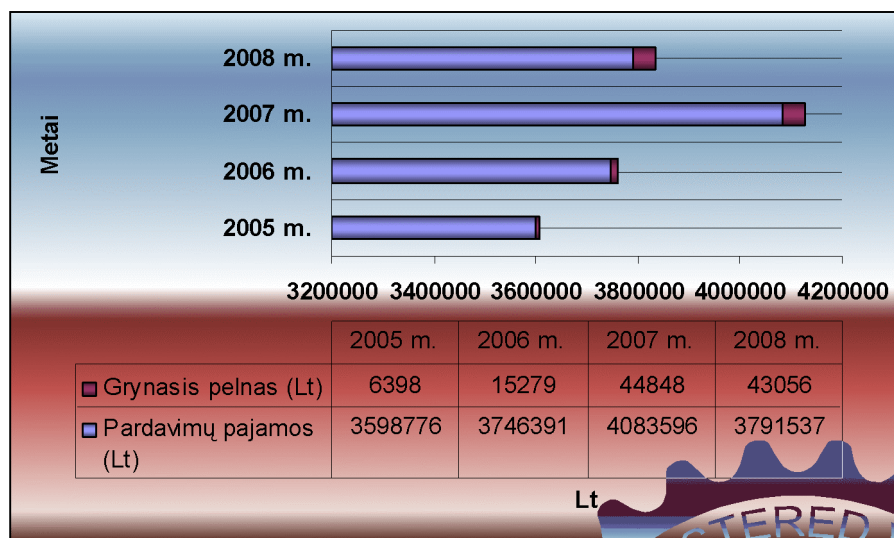
**Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ grynojo pelno (Lt)
horizontalioji analizė 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.**

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	(+, -)	%	2007 m.	2006 m.	(+, -)	%	2008 m.	2007 m.	(+, -)	%
Grynasis pelnas (Lt)	15279	6398	8881	139	44848	15279	29569	194	43056	44848	-1792	-4

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

2008 m. grynojo pelno pokytis buvo mažiausias. Jis sumažėjo 4 % arba 1792 Lt. Tokius skirtingus pelno svyravimus per palyginus trumpą laiką galėjo įtakoti įvairios priežastys: įmonės gaminamų produktų kainų pokyčiai, asortimento struktūra, kaštų pokyčiai, ekonominė situacija šalyje.

Viena iš grynojo pelno dydį lemiančių priežasčių galėjo būti įmonės gaminamos produkcijos ir teikiamų paslaugų paklausos, kuri įtakojo ir pardavimų pajamų dydį, kitimas. Žemiau pateiktame grafike pavaizduoti analizuojamos bendrovės pardavimų pajamų ir grynojo pelno dydis 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu (žr. 10 pav.).

10 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pardavimo pajamos ir grynasis pelnas (Lt) 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Remiantis grafiko duomenimis, galima teigti, kad 2006 m. ir 2007 m. laikotarpiu bendrovės pardavimų pajamos ir grynasis pelnas augo. Didžiausias augimas pastebimas 2007 m., kai pardavimų pajamos, lyginant su praėjusiais finansiniais metais, padidėjo 337 205 Lt arba 9 %, o grynasis pelnas išaugo net 29 569 Lt, t.y. 193,5 % (žr. 15 lentelė).

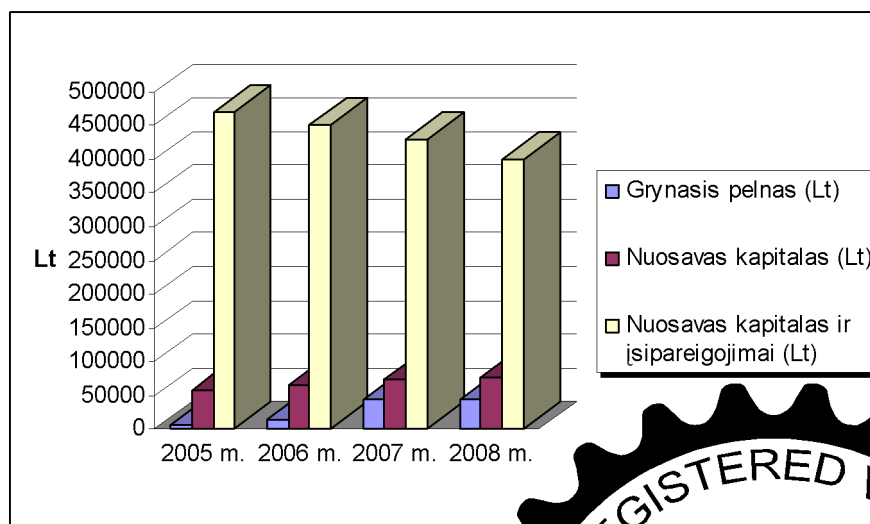
Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pardavimo pajamų ir grynojo pelno (Lt) horizontalioji analizė 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	(+, -)	%	2007 m.	2006 m.	(+, -)	%	2008 m.	2007 m.	(+, -)	%
Pardavimų pajamos	3746391	3598776	147615	4,1	4083596	3746391	337205	9	3791537	4083596	292059	-7,2
Grynasis pelnas	15279	6398	8881	139	44848	15279	29569	194	43056	44848	-1792	-4

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Tačiau sekantys 2008 m. bendrovei buvo mažiau sėkmingi. Pardavimų pajamos sumažėjo 7,2 % ir beveik siekė 2006 m. lygį. Grynasis pelnas sumažėjo 4 % , bet skirtingai nei pardavimų pajamos, jis buvo 2,8 karto didesnis nei 2006 m. pelnas. Išanalizavus pardavimų pajamų įtaką grynojo pelno pokyčiui, galima teigti, kad įmonės gaminamos produkcijos ir teikiamų paslaugų paklausa analizuojamu laikotarpiu augo (išskyrus 2008 m.), todėl augo ir grynojo pelno dydis.

Be pardavimo pajamų, *grynąjį įmonės pelną įtakojo nuosavo kapitalo ir mokėtinų sumų ir įsipareigojimų dydis* (žr. 11 pav.).

11 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ grynasis pelnas, nuosavas kapitalas, nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai (Lt) 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Pateiktame grafike matyti, kad nuosavas įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ kapitalas tiesiogiai veikia grynąjį pelną, nes didėjant nuosavo kapitalo dydžiui,

grynasis įmonės pelnas taip pat didėja. Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai grynąjį pelną veikia priešingai: grynasis pelnas didėja mažėjant bendrovės nuosavam kapitalui ir įsipareigojimams.

Atlikus įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ balanso ir pelno (nuostolių) horizontalią analizę, pastebima, kad bendrovės turto dydis ir pirkėjų įsiskolinimai vienas kitą įtakoja. Didžiausią turtą įmonė valdė 2005 m. ir 2007 m.. Tais metais pirkėjų įsiskolinimai buvo mažiausi. Tačiau pirkėjų skoloms padidėjus 2006 m., o ypač 2008 m., įmonės turtas sumažėjo 11 %. Nuosavas turtas ir įsipareigojimai kaip ir bendrovės turtas didžiausi buvo taip pat pirmais analizuojamo laikotarpio metais, t.y. 2005 m. Mažiausi – 2008 m. Grynasis bendrovės pelnas ir pardavimo pajamos didžiausios buvo 2007 m. ir 2008 m. Galima manyti, kad mažėjantys įmonės įsipareigojimai lėmė didėjantį bendrovės grynąjį pelną.

2.3. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinių rodiklių vertikalioji analizė

Kadangi rodiklių pokyčiai savaime neatskleidžia pasikeitimo priežasčių, naudinga pasinaudoti ir kitais analizės metodais. Vienas iš tokių – vertikali finansinių ataskaitų analizė.

Atlikus minėtos įmonės finansinių rodiklių vertikalią analizę pastebėta, kad įmonės turto struktūroje per analizuojamą laikotarpį įvyko tam tikrų pasikeitimų. Pasikeitė santykis tarp įmonės ilgalaikio ir trumpalaikio turto.

Nagrinėjamos UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ bendrovės ilgalaikio ir trumpalaikio turto vertikalioji analizė 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu pateikta 16 lentelėje.

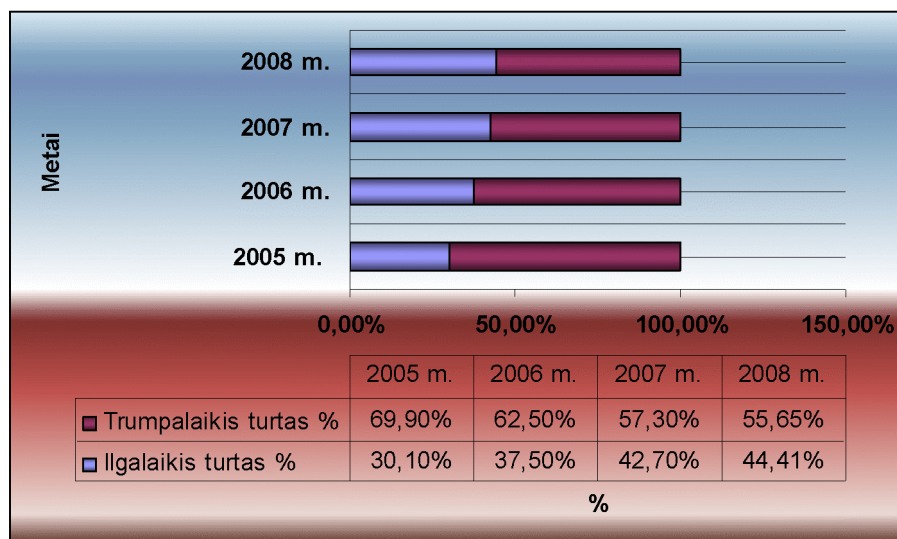
16 lentelė

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ turto vertikalioji analizė 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Lyginamieji svoriai %			2007 m.	2006 m.	Lyginamieji svoriai %			2008 m.	2007 m.	Lyginamieji svoriai %		
			FM	PFM	(+,-)			FM	PFM	(+,-)			FM	PFM	(+,-)
Ilgalaikis turtas (Lt)	169244	142794	37,5	30,1	7,4	201154	169244	37,5	30,1	7,4	201154	169244	37,5	30,1	7,4
Trumpalaikis turtas (Lt)	282203	332278	62,5	69,9	7,4	269425	282203	62,5	69,9	7,4	269425	282203	62,5	69,9	7,4
TURTAS, IŠ VISO:	451447	475072	100	100		470579	451447	100	100		470579	451447	100	100	

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas

Remiantis pateiktais duomenimis, galima teigti, kad 2005 m. ilgalaikis turtas sudarė 30,1 % viso įmonės turto, o analizuojamo laikotarpio pabaigoje, t.y. 2008 m. ilgalaikio turto dalis padidėjo iki 44,4 %, pokytis 14,3 %. Analogiškai tokiam pat procentui (14,3 %) sumažėjo trumpalaikio turto dalis visame turte. Tačiau nepaisant visų pasikeitimų per visą analizuojamą laikotarpį, trumpalaikis turtas sudarė didesnę viso turto dalį, nei ilgalaikis turtas (žr. 12 pav.).

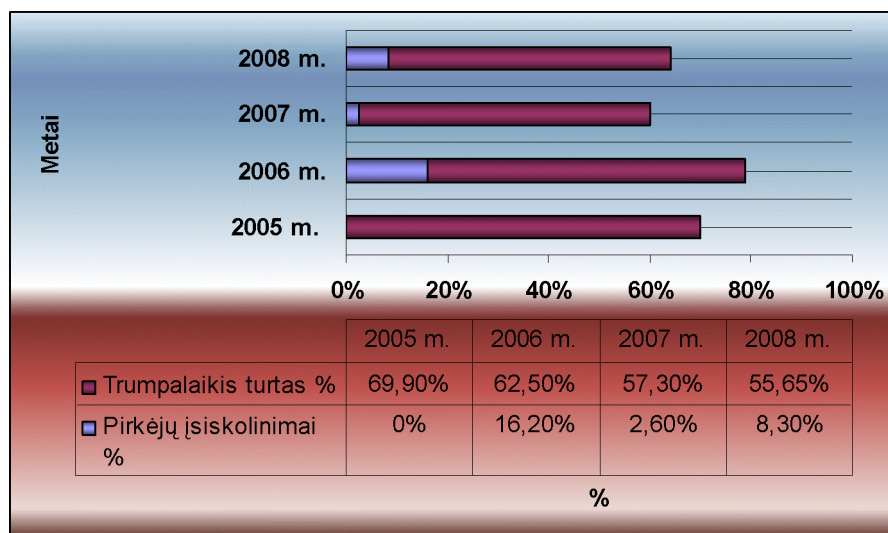

12 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ ilgalaikis ir trumpalaikis turtas (%) 2005 m. - 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Trumpalaikio turto dalies mažėjimą galėjo įtakoti įmonės pirkėjų įsiskolinimų padidėjimas. Bendrovė pirkėjų įsiskolinimų neturėjo, todėl ir trumpalaikis turtas tais metais buvo didžiausias. Sekantys finansiniai metai įmonei buvo mažiau sėkmingi, nes pirkėjų įsiskolinimai buvo didžiausi per visą analizuojamą laikotarpį. Trumpalaikis turtas, lyginant su praėjusiais finansiniais metais, sumažėjo, net 7,4 %. Tai didžiausias pokytis per 2005 m. – 208 m. laikotarpį. Todėl galima teigti, kad *pirkėjų įsiskolinimų dydis turėjo įtakos trumpalaikio turto visame turte pokyčiui* (13 pav).

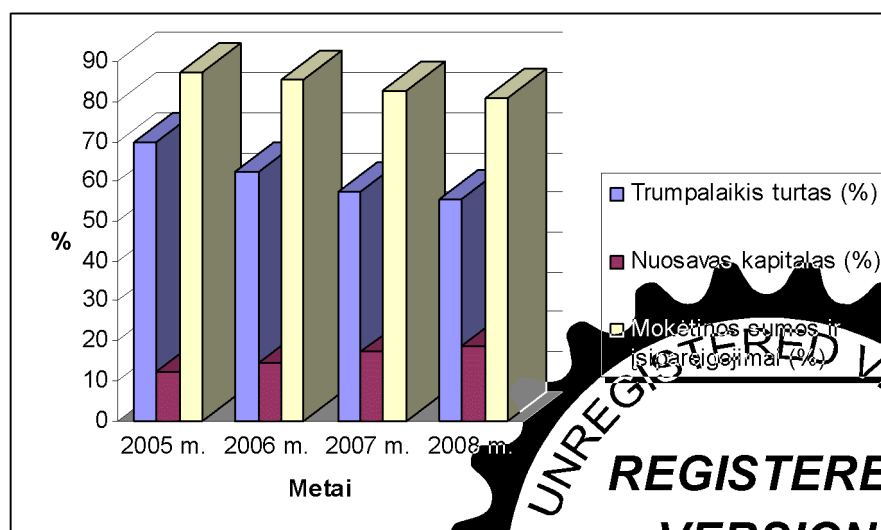

13 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pirkėjų įsiskolinimai ir trumpalaikis turtas (%) 2005 m. - 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ trumpalaikio turto dydį analizuojamu 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu įtakojo ne tik pirkėjų įsiskolinimas. *Reikšmingą įtaką turi ir bendrovės nuosavas kapitalo bei mokėtinų sumų ir įsipareigojimų dydis.* Tik pirmasis veiksnys trumpalaikį turtą veikia priešinga kryptimi, o kitas – tiesiogiai (žr. 14 pav.). Nuosavam kapitalui didėjant, trumpalaikis analizuojamos bendrovės turtas mažėja. Mokėtinoms sumoms mažėjant, trumpalaikis turtas taip pat mažėja.

14 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ trumpalaikis turtas, nuosavas kapitalas, mokėtinos sumos ir įsipareigojimai (%) 2005 m. - 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Bendrovės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pelnas finansuojamas trumpalaikiais įsipareigojimais, o nuosavas kapitalas nesiekia nė 20 % viso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų. Nuosavas kapitalas 2005 m. sudarė 12,4 % viso kapitalo, o 87,6 % sudaro trumpalaikiai įsipareigojimai (žr. 17 lentelę). Sekančiais metais nuosavo kapitalo dalis didėjo ir 2008 m. siekė 18,9 % nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų, t.y. per visą analizuojamą 2005 m. – 2008 m. laikotarpį nuosavas kapitalas padidėjo 16 754 Lt arba 1,28 %.

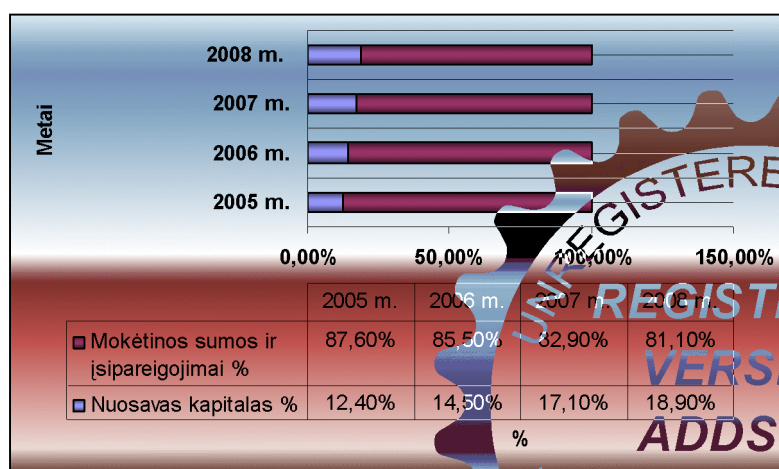
17 lentelė

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų vertikalioji analizė 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Lyginamieji svoriai %			2007 m.	2006 m.	Lyginamieji svoriai %			2008 m.	2007 m.	Lyginamieji svoriai %		
			FM	PFM	(+,-)			FM	PFM	(+,-)			FM	PFM	(+,-)
Nuosavas kapitalas (Lt)	65303	58905	14,5	12,4	2,1	73345	65303	17,1	14,5	2,6	75659	73345	18,9	17,1	1,8
Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai (Lt)	386144	416167	85,5	87,6	2,1	354982	386144	82,9	85,5	2,6	324729	354982	81,1	82,9	1,8
NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ, IŠ VISO	451447	475072	100	100		428327	451447	100	100		400388	428327	100	100	

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Nuosavo kapitalo didėjimą įtakojo mokėtinų įmonės sumų ir įsipareigojimų mažėjimas kiekvienais analizuojamo laikotarpio metais. Vidutiniškai kasmet mokėtinos sumos ir įsipareigojimai sumažėdavo 2,17 %. Paskutiniaisiais analizuojamo laikotarpio metais, t.y. 2008 m. mokėtinos sumos ir įsipareigojimai sudarė 81,1 % ir nuo 2005 m. sumažėjo 61 415 Lt arba 1,19 %. Ilgalaičių įsipareigojimų bendrovė neturi. Nuosavo kapitalo bei mokėtinų sumų ir įsipareigojimų santykis grafiškai pavaizduotas 15 paveiksle.

15 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ nuosavas kapitalas ir mokėtinos sumos ir įsipareigojimai (%) 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Atsižvelgus į nedidelės nuosavo kapitalo dalies ir kur kas didesnės įsipareigojimų dalies santykį, galima teigti, kad įmonė investuotojų požiūriu yra nesaugi.

Grynasis analizuojamos įmonės pelnas nagrinėjamu laikotarpiu augo. 2005 m. grynasis pelnas sudarė tik 0,2 % visų pardavimo pajamų. Sekančiais 2006 m. grynojo pelno dydis padidėjo nuo 0,2 % iki 0,4 % visų įmonės pardavimo pajamų. Sėkmingiausi analizuojamai bendrovei buvo 2007 m., kai grynasis pelnas padidėjo 0,7 % lyginant su praėjusiais finansiniais metais. 2008 m. grynojo pelno dalis visose pardavimų pajamose, lyginant su 2007 m., nepakito, t.y. sudarė 1,1 % . Tokius įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ *grynojo pelno pokyčius analizuojamu laikotarpiu lėmė tipinės ir įprastinės bendrovės veiklos pelno didėjimas bei finansinės ir investicinės veiklos nuostolių mažėjimas* (žr. 18 lentelę).

18 lentelė

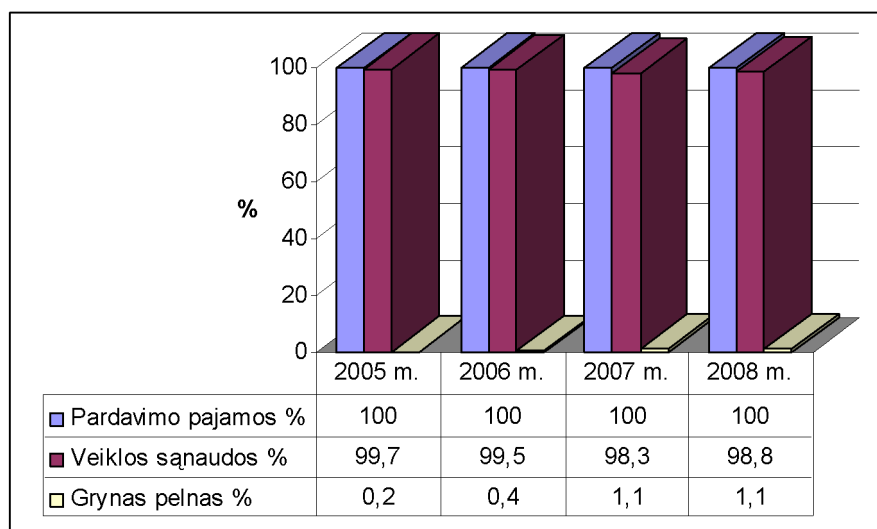
Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pardavimo pajamų, veiklos sąnaudų ir grynojo pelno vertikalioji analizė 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Lyginamieji svoriai %			2007 m.	2006 m.	Lyginamieji svoriai %			2008 m.	2007 m.	Lyginamieji svoriai %		
			FM	PFM	(+, -)			FM	PFM	(+, -)			FM	PFM	(+, -)
Pardavimo pajamos (Lt)	3746391	3598776	100	100		4083596	3746391	100	100		3791537	4083596	100	100	
Veiklos sąnaudos (Lt)	3728205	3589405	99,5	99,7	-0,2	4035924	3728205	98,3	99,5	1,2	3745673	4035924	98,8	98,8	0
Grynas pelnas (Lt)	15279	6398	0,4	0,2	0,2	44848	15279	1,1	0,4	0,7	43056	44848	1,1	1,1	0

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Veiklos sąnaudos, kurios 11 verslo apskaitos standarte įvardijamos, kaip patirtos per ataskaitinį laikotarpį išlaidos, susijusios su įprastine įmonės veikla, vykdoma neatsižvelgiant į pardavimų apimtį, išskyrus finansinę, investicinę ir kitą veiklą, per visus nagrinėjamus ketverius finansinius metus sudarė didelę pardavimų apimties dalį. Mažiau jos veiklos sąnaudos buvo 2007 m., kai jos sudarė 98,3 % visų pardavimo pajamų. Mažiausios sąnaudos grynojo pelno tais metais įmonė uždirbo daugiausia. Mažiausias sąnaudas bendrovė patyrė analizuojamo laikotarpio pradžioje, t.y. 2005 m. Jos sudarė 99,7% visų pardavimo pajamų, todėl grynojo pelno uždirbo taip pat mažiausiai (žr. 16 psl.).

16 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pardavimo pajamos, veiklos sąnaudos ir grynasis pelnas (%) 2005 m. - 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

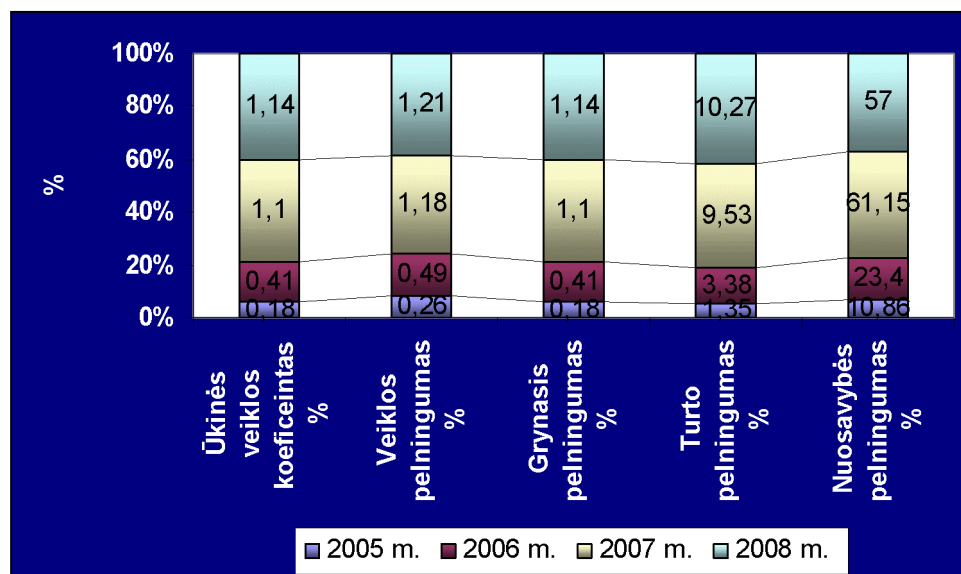
Atsižvelgiant į pateiktus duomenis, galima manyti, kad didelę pardavimo pajamų dalį sudaro įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ veiklos sąnaudos. Todėl grynojo pelno dalis vidutiniškai sudaro tik 0,7 % pardavimo pajamų.

Atlikus bendrovės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinių ataskaitų vertikalią analizę, pastebima ilgalaikio turto didėjimo tendencija ir trumpalaikio turto mažėjimo tendencija. Pelnas didžia dalim finansuojamas trumpalaikiais įsipareigojimais, o nuosavas kapitalas sudaro tik penktadalį viso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų.

2.4. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ santykinų pelningumo rodiklių analizė

Išsamesniam vaizdui apie įmonės veiklos pelningumą susidaryti reikėtų pasitelkti santykinus finansinius rodiklius. Santykinų rodiklių sistema, kaip teigia A. Kalinina (2007) – tai viena iš pagrindinių įmonės finansinės padėties ir veiklos rezultatyvumo įvertinimo priemonių, kuria gali naudotis visi finansinės atskaitomybės duomenų vartotojai: įmonių vadovai, akcininkai, kreditoriai ir kt.

Remiantis įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinėmis ataskaitomis buvo apskaičiuoti šie santykiniai pelningumo rodikliai: ūkinės veiklos koeficientas, veiklos pelningumas, grynasis pelningumas, turto pelningumas ir nuosavybės pelningumas. Šie rodikliai grafiškai pavaizduoti 17 paveiksle.

17 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ santykiniai pelningumo rodikliai (%) 2005 m. - 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Remiantis pateikto paveikslo duomenimis, pastebima santykinų pelningumo rodiklių didėjimas analizuojamu 2005m. – 2008 m. laikotarpiu. Tik nuosavybės graža arba kitaip nuosavo kapitalo pelningumas (ROE) didėjusi trejus metus iš eilės, paskutiniaisiais 2008 m. sumažėjo 4,15 %.

Nagrinėjant 15 paveiksle pateiktus santykinus pelningumo rodiklius atskirai, galima teigti, kad *ūkinės veiklos koeficientas*, apskaičiuotas įmonės pelną dalijant iš pardavimų (žr. 8 priedą, 1.1. formulę), nepaisant didėjimo tendencijos, yra gana žemas. Nuo 0,18 % per analizuojamą laikotarpį padidėjo iki 1,14 %, tačiau didėjimo pokytis kiekvienais metais mažėjo (žr. 19 lentelę).

19 lentelė

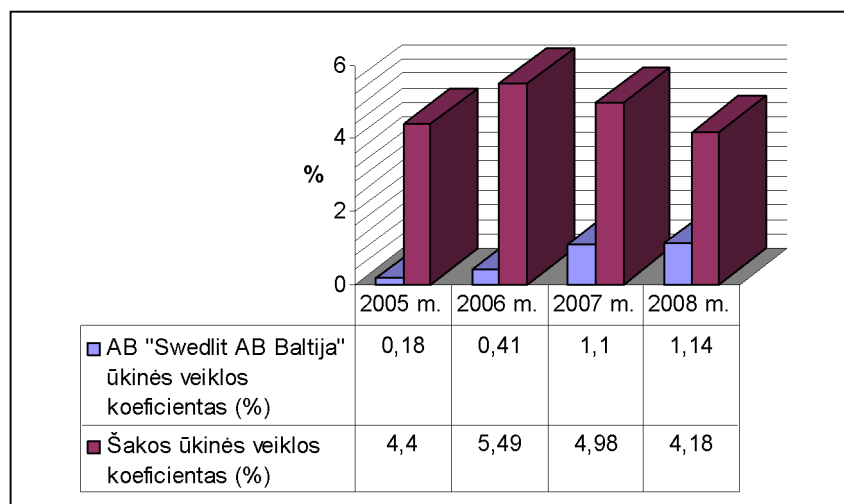
Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ ūkinės veiklos koeficientas (%) 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

Laikotarpis	Grynasis pelnas /LT	Pardavimai /LT	Ūkinės veiklos koeficientas %	Pokytis %
2005 m.	6398	3598776	0,18	-
2006 m.	15279	3746391	0,41	0,23
2007 m.	44848	4083596	1,1	0,69
2008 m.	43056	3791537	1,14	0,04

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Nagrinėjamo rodiklio didėjimą 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu lėmė grynasis įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pelno dalies didėjimas pardavimo pajamose. Lyginant

analizuojamos įmonės ūkinės veiklos pelningumą su Statistikos departamento prie LR vyriausybės pateiktais šakos rodikliais (žr. 18 pav.) matyti, kad apskaičiuotas analizuojamos įmonės ūkinės veiklos koeficientas gana žemas. Todėl galima teigti, kad prastą bendrovės finansinę būklę, nes įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ didžioji dalis pardavimo pajamų atitenka sąnaudoms.

18 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ ir šakos ūkinės veiklos koeficientas (%) 2005 m. - 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas ir Statistikos departamento prie LR vyriausybės duomenis.

Veiklos pelningumo rodiklis yra informatyvesnis nei prieš tai aptartas rodiklis, nes atspindi pagrindinės veiklos pelno, uždirbto per atskaitinį laikotarpį, santykį su bendra pajamų iš pagrindinės įmonės veiklos suma. Be abejo, kuo didesnė šio rodiklio reikšmė, tuo geriau. Veiklos pelningumo rodiklis skaičiuojamas naudojant veiklos pelno ir pardavimo pajamų rodiklius (žr. 8 priedą, 1.2.).

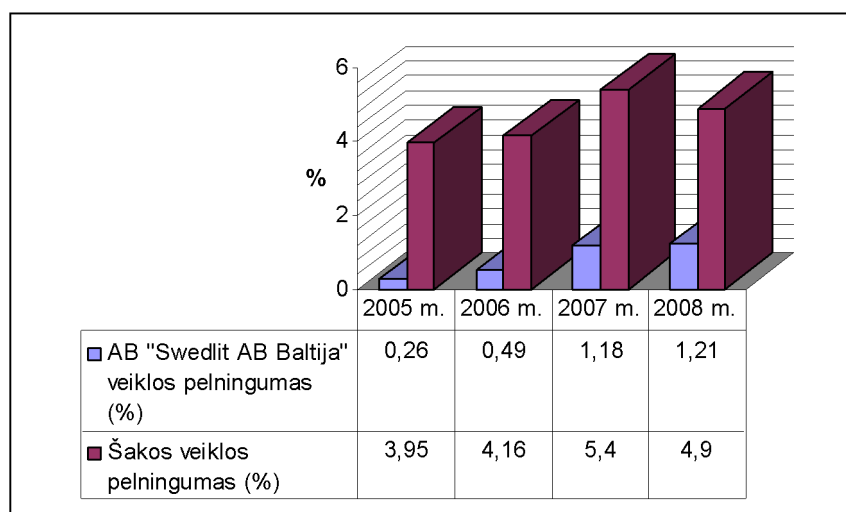
Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ veiklos pelningumo rodiklis analizuojamu 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu pateiktas 20 lentelėje.

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ veiklos pelningumo rodiklis (%) 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

Laikotarpis	Veiklos pelnas /LT	Pardavimai /LT	Veiklos pelningumas /Pajūytis %	Pajūytis %
2005 m.	9371	3598776	0,26	0,23
2006 m.	18186	3746391	0,49	0,23
2007 m.	47672	4083596	1,18	0,69
2008 m.	45864	3791537	1,21	0,03

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Teigiamas bendrovės veiklos pelningumas buvo per visą analizuojamą laikotarpį. Tai reiškia, kad įmonė sugebėjo uždirbti daugiau nei patyrė išlaidų. Nuo 2005 m., kai veiklos pelningumas buvo 0,26 % iki 2008 m. šis rodiklis išaugo iki 1,21 % (žr. 19 pav.). Didžiausias pokytis įvyko 2007 m., kai veiklos pelningumo rodiklis padidėjo 2,4 karto, t.y. 0,69 % (žr. 15 pav.). *Tai lėmė įmonės veiklos pelno dalies didėjimas pardavimų pajamose.* Sekančiais 2008 m. veiklos pelningumo rodiklis didėjo, tačiau nebe tokiu dideliu skirtumu, kaip praėjusiais finansiniais metais, nes tais metais sumažėjo bendrovės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pardavimo pajamos.

19 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ ir šakos veiklos pelningumo rodiklis (%) 2005 m. - 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas ir Statistikos departamento prie LR vyriausybės duomenis.

Lyginant analizuojamos bendrovės veiklos pelningumo rodiklį su Statistikos departamento prie LR vyriausybės pateiktais šakos rodikliais (žr. 19 pav.) matyti, kad apskaičiuotas analizuojamos įmonės veiklos pelningumo koeficientas gana žemas. Didžiausias skirtumas buvo 2007 m., kai analizuojamos įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ veiklos pelningumo rodiklis 4,22 % skyrėsi nuo šakos rodiklio. Kadangi veiklos pelningumo rodiklis rodo įmonės vadovų gebėjimą kontroliuoti veiklos sąnaudų formavimąsi, galima teigti, kad norėdami nagrinėjamos bendrovės vadovai padidinti veiklos pelningumo rodiklį turėtų skirti daugiau dėmesio veiklos sąnaudų formavimuisi.

Kitas pelningumo rodiklis, rodantis, kiek grynojo pelno sugeneruoja 1 lito (ar kito piniginio vieneto) vertės pardavimai yra *grynasis pelningumas* (grynojo pelno marža). Šis rodiklis skaičiuojamas grynąjį įmonės pelną dalijant iš pardavimų (žr. 8 priedą, 13. formulę). Grynojo pelningumo rodiklis parodo įmonės veiklos efektyvumą ir apibūdina visos įmonės

subjekto veiklos (gamybinės, komercinės, investicinės, finansinės) galutinį pelningumą. Rodiklio mažėjimas parodo, kad būtinos naujovės, įspėja, kad prekių konkurencingumas smunka.

Nagrinėjamos užsienio kapitalo įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ grynasis pelningumas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu pateiktas 21 lentelėje.

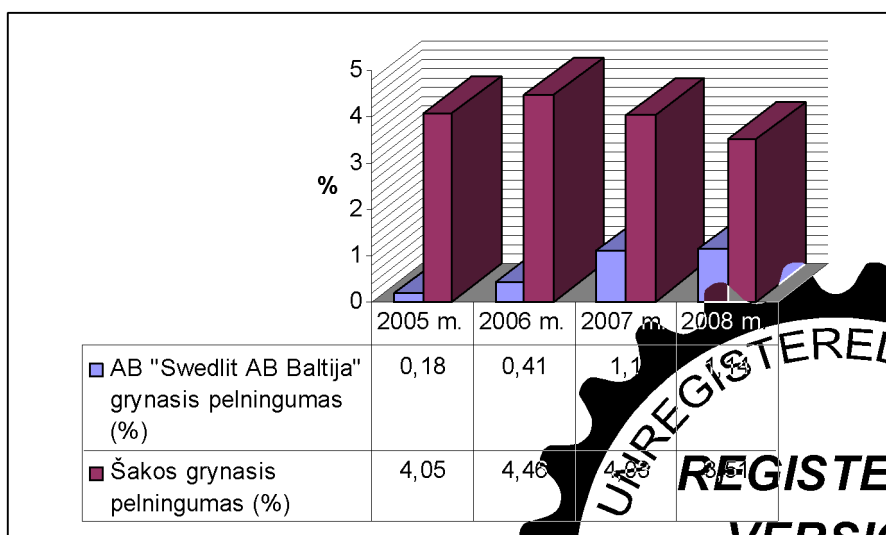
21 lentelė

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ grynojo pelningumo rodiklis (%) 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

Laikotarpis	Grynasis pelnas /LT	Pardavimai /LT	Grynasis pelningumas %	Pokytis %
2005 m.	6398	3598776	0,18	-
2006 m.	15279	3746391	0,41	0,23
2007 m.	44848	4083596	1,1	0,69
2008 m.	43056	3791537	1,14	0,04

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Didesnė rodiklio reikšmė rodo aukštesnį įmonės pelningumą. Todėl galima teigti, kad UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pelningiausiai dirbo 2008 m. ir grynasis pelningumas tuo metu siekė 1,14%. Tokį pokytį įtakojo išaugusios pardavimo pajamos. Mažiausiai pelningi analizuojamu laikotarpiu buvo 2005 m., kai nagrinėjamas rodiklis siekė tik 0,18% (žr. 20 pav.).

20 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ ir šakos grynojo pelningumo rodiklis (%) 2005 m. - 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas ir Statistikos departamento prie LR vyriausybės duomenis.

2005 m. nagrinėjamos įmonės grynojo pelningumo rodiklis buvo mažiausias dėl padidėjusios bendrovės sąnaudų dalies pardavimo pajamose. Taip pat dėl sumažėjusios grynojo pelno. Lyginant su šakos grynojo pelningumo rodikliai, analizuojamos bendrovės grynas pelningumas gana žemas. Tačiau, atsižvelgiant į teigiamą grynojo pelningumo rodiklį visu analizuojamu 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu, galima teigti, kad bendrovė dirbo efektyviai, nes grynojo pelningumo rodiklis kasmet augo. Taip pat galima manyti, kad įmonės teikiamos paslaugos yra paklausios ir konkurencingos.

Prie pelningumo rodiklių priskiriamas ir *turto pelningumo* (turto graža, ROA) rodiklis, kuris naudojamas kaip įmonės turto panaudojimo efektyvumo matas. Jis pasako, kiek grynojo pelno tenka kiekvienam viso turto piniginiam vienetui. Turto pelningumo rodiklis skaičiavimui naudojamas grynojo įmonės pelno ir turto santykis (žr. 8 priedą, 1.4. formulę). Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ turto pelningumo rodiklis 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu pateiktas 22 lentelėje.

22 lentelė

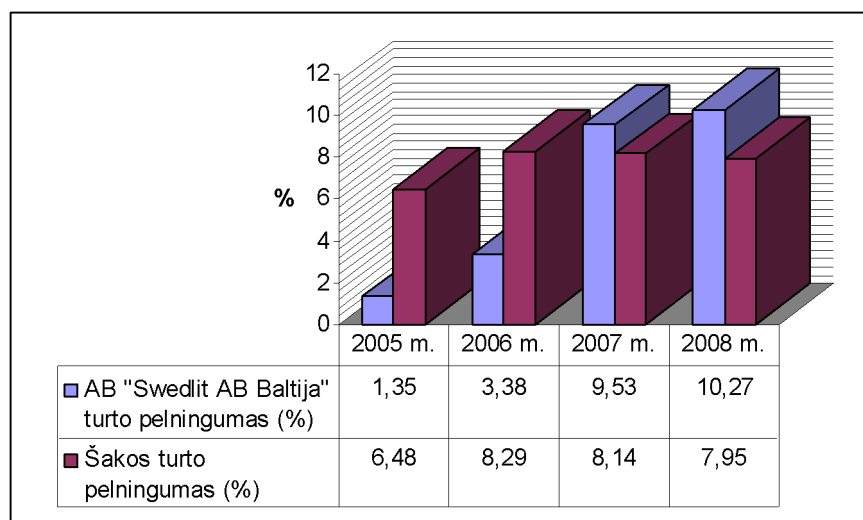
Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ turto gražos rodiklis (%)
2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

Laikotarpis	Grynas pelnas /LT	Visas turtas /LT	Turto graža %	Pokytis %
2005 m.	6398	475072	1,35	-
2006 m.	15279	451447	3,38	2,03
2007 m.	44848	470579	9,53	6,15
2008 m.	43056	419195	10,27	0,74

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Kuo didesnė ROA reikšmė, tuo turtas „įdarbinamas“ efektyviau, t. y. daugiau pelno uždirbama. Todėl galima teigti, kad analizuojamos bendrovės veikimo efektyvumas buvo 2008 m.. Tuo metu turto pelningumo arba turto gražos rodiklis buvo mažiausias ir siekė 10,27%. Kaip matyti iš žemiau pateikto grafiko (žr. 21 pav.), mažiausia turto graža buvo 2005 m. 1,35%. Tai reiškia, kad įmonė tai metais norėdama uždirbti pelną, turėjo daugiau reinvestuoti į turtą siekiant pelno, o tai nėra gerai. Lyginant su šakos turto pelningumo rodikliu įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ turto pelningumas 2005 m. ir 2006 m. buvo žemesnis. Tačiau 2007 m. ir 2008 m. nagrinėjamas rodiklis buvo aukštesnis nei šakos turto pelningumo rodiklis.

21 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ ir šakos turto pelningumo rodiklis (%) 2005 m. - 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas ir Statistikos departamento prie LR vyriausybės duomenis.

Analizuojamos įmonės grafike pateiktas turto pelningumo rodiklis atspindi panašią informaciją, kaip ir prieš tai nagrinėti pelningumo rodikliai: veiklos bei grynas pelningumas. Pelningiausiai visą turtą bendrovė valdė 2007 – 2008 m., t.y. tuo laiku pelno buvo uždirbta daugiausia per visą analizuojamą laikotarpį, o turto pelningumo rodiklis atitinkamai buvo 9,53 % ir 10,27 %. Palyginus su analizuojamo laikotarpio pradžia 2005 m. turto pelningumas išaugo 8,92 %. *Pagrindinis veiksnys, darantis tiesioginę įtaką turto pelningumui buvo grynojo pelningumo rodiklis, nes didėjant grynojo pelningumo rodikliui didėja ir turto pelningumas.*

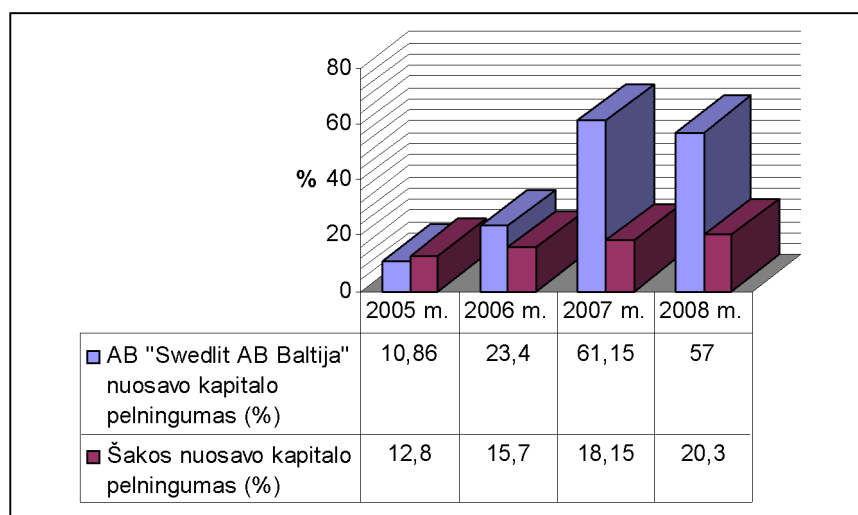
Nuosavo kapitalo pelningumas arba nuosavybės graža (ROE) nusako, kiek pelno tenka kiekvienam savininko investuotam į verslą piniginiam vienetui. ROE apskaičiavimui naudojama grynojo įmonės pelno ir nuosavo kapitalo rodikliai (žr. 8 priedą, 1.5. formulę). Analizuojamos įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ nuosavo kapitalo pelningumas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu pateikiamas 23 lentelėje.

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ nuosavybės gražos rodiklis (%) 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu

Laikotarpis	Grynas pelnas /LT	Nuosavas kapitalas /LT	Nuosavybės graža %	Pokytis %
2005 m.	6398	58905	10,86	
2006 m.	15279	65303	23,4	12,54
2007 m.	44848	73345	61,15	37,75
2008 m.	43056	75659	57	-4,15

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas

Pateiktoje lentelėje matyti, kad nuosavybės gražos rodiklis didžiausias buvo 2007 m. – 61,15%. Per du metus, t.y. nuo 2005 iki 2007 m. jis pakilo 50,29%. Tai rodo, kad didėjo įmonės investicijų pelningumas, o tuo pačiu ir akcininkų dividendų dydis. 2008 m. nuosavybės pelningumo rodiklis sumažėjo 4,15% ir siekė 57,00 %. Tačiau, kad ir įvyko nuosmukis, nagrinėjamas rodiklis vis tiek buvo pakankamai aukštas ir palyginus jį su 2005 m. rodikliu, buvo 5,2 karto didesnis (žr. 22 pav).

22 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ ir šakos nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis (%) 2005 m. - 2008 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas ir Statistikos departamento prie LR vyriausybės duomenis.

Lyginant analizuojamos bendrovės nuosavo kapitalo pelningumo rodiklį su Statistikos departamento prie LR vyriausybės pateiktais šakos nuosavo kapitalo pelningumo rodikliais (žr. 22 pav.) matyti, kad apskaičiuotas analizuojamos įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ nuosavo kapitalo pelningumo koeficientas mažesnis už šakos rodiklį buvo 1,94 % tik pirmaisiais analizuojamo laikotarpio metais (2005 m.). 2006 m. – 2008 m. nagrinėjamos bendrovės nuosavo kapitalo pelningumas buvo geroki didesnis už šakos rodiklį. Tai rodo, kad kiekvienam savininko investuotam į verslą piniginiam vienetui tenka nemaža pelno dalis.

Apibendrinant įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ santykinų rodiklių duomenis, galima teigti, kad bendrovė geba uždirbti pelną iš pagrindinės veiklos. Tik visada reiktų atkreipti dėmesį į prekių pagaminimo savikainos mažinimą. Veiklos pelningumas buvo teigiamas per visą analizuojamą laikotarpį. Tai reiškia, kad įmonė sugebėjo uždirbti daugiau nei patyrė išlaidų. Pelningiausiai bendrovė dirbo 2008 m., nes ne tik didėjo grynojo pelningumo rodiklis, kuris įrodo, kad įmonės teikiamos paslaugos yra paklaustos, bet ir turėjo naują efektyviausią.

2.5. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansų struktūros rodikliai

Finansų struktūros rodikliai atspindi įmonės finansavimo šaltinių struktūrą. Šie rodikliai gali būti: finansinis svertas, įmonės įsiskolinimo koeficientas, finansinės nepriklausomybės koeficientas, skolos – nuosavybės santykis.

Finansinis svertas skaičiuojamas naudojant įmonės įsipareigojimų ir turto rodiklius (žr. 8 priedą, 2.1. formulę). Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinis svertas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu pateiktas 24 lentelėje.

24 lentelė

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinis svertas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Pokytis %	2007 m.	2006 m.	Pokytis %	2008 m.	2007 m.	Pokytis %
Įsipareigojimai	386144	416167	-	354982	386144	-	324729	354982	-
Turtas	451447	475072	-	470579	451447	-	419195	470579	-
Finansinis svertas (%)	85,5	87,6	-2,1	75,4	85,5	-10,1	77,5	75,4	2,1

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Apskaičiuotas finansinis svertas rodo, kad už skolintas lėšas įsigyta didelė dalis bendrovės turto. Didžiausias finansinio sverto rodiklis buvo 2005 m. ir sudarė 87,5 %. Sekančiais finansiniais metais šis rodiklis mažėjo. Didžiausias pokytis įvyko 2007 m., kai, palyginus su praėjusiais 2006 m., už skolintas lėšas įsigyto turto dalis sumažėjo 10,1 % ir sudarė 75,4 %. Apibendrinus pateiktus duomenis, galima teigi, kad aukštas finansinio sverto koeficientas rodo žemą nagrinėjamos įmonės saugumo lygį.

Vienas svarbiausių įsipareigojimų grupės rodiklių yra skolos – nuosavybės santykis, kuris apskaičiuojamas įmonės įsipareigojimus dalijant iš savininkų nuosavybės (žr. 8 priedą, 2.2 formulę). Analizuojamos įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ skolos – nuosavybės santykis pateiktas 25 lentelėje.

**Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ skolos – nuosavybės santykis
2005 m. – 2008 m. laikotarpiu**

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Pokytis (+,-)	2007 m.	2006 m.	Pokytis (+,-)	2008 m.	2007 m.	Pokytis (+,-)
Įsipareigojimai	386144	416167	-	354982	386144	-	324729	354982	-
Savininkų nuosavybė	65303	58905	-	73345	65303	-	75659	73345	-
Skolos - nuosavybės santykis	5,9	7,1	-1,2	4,8	5,9	-1,1	4,3	4,8	-0,5

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Nagrinėjamo laikotarpio pradžioje (2005 m.) vienam savininkų nuosavybės litui teko 7,1 proc. skolintų lėšų. Sekančiais finansiniais metais pastebima, kad šis santykis turi tendenciją mažėti. Iki 2008 m. sumažėjo iki 4,3 proc. Tačiau bendrovės skolos – nuosavybės santykis yra pakankamai aukštas ir liudija apie padidėjusią riziką, nes įmonei gali būti sunku padengti savo palūkanas ir skolos grąžinimo mokėjimus.

Analogiškas skolos nuosavybės rodikliui *skolos – kapitalo santykis*. Šis rodiklis apskaičiuojamas bendrovės įsipareigojimus dauginant iš šimto ir dalijant iš nuosavybės ir įsipareigojimų sumos (žr. 8 priedą, 2.3. formulę). Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ skolos – kapitalo santykis 2005 – 2008 m. laikotarpiu pateiktas 26 lentelėje.

26 lentelė

**Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ skolos – kapitalo santykis
2005 m. – 2008 m. laikotarpiu**

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Pokytis %	2007 m.	2006 m.	Pokytis %	2008 m.	2007 m.	Pokytis %
Įsipareigojimai	386144	416167	-	354982	386144	-	324729	354982	-
Nuosavybė+Įsipareigojimai	451447	475072	-	428327	451447	-	400388	428327	-
Skolos-kapitalo santykis %	85,5	87,6	-2,1	82,9	85,5	-2,6	81,1	82,9	-1,8

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Remiantis pateiktais duomenimis, galima teigti, kad bendrovės skolos – kapitalo santykis, kaip ir prieš tai nagrinėtas skolos – nuosavybės santykis, didžiausias buvo 2005 m. ir kai siekė 87,6 %. Vėliau kasmet šis santykis sumažėdavo vidutiniškai 2 %. 2008 m. skolos – kapitalo santykis sumažėjo iki 81,1 %.

kapitalo koeficientas siekė 81,1 % ir per visą analizuojamą laikotarpį sumažėjo 6,5 %. Atsižvelgiant į tai, galima manyti, kad nagrinėjamas rodiklis nuolat mažėja, tačiau vis tiek išlieka aukštas, o tai rodo, kad didžiąją kapitalo dalį sudaro skolos.

Finansų struktūroje skaičiuojamas ir *skolos koeficientas*. Nagrinėjamos užsienio kapitalo įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ skolos koeficientas, apskaičiuotas bendrovės įsipareigojimus dauginant iš šimto ir gautą sumą dalijant iš turto (žr. 8 priedą, 2.4. formulę), pateiktas 27 lentelėje.

27 lentelė

**Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ skolos koeficientas
2005 m. – 2008 m. laikotarpiu**

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Pokytis %	2007 m.	2006 m.	Pokytis %	2008 m.	2007 m.	Pokytis %
Įsipareigojimai	386144	416167	-	354982	386144	-	324729	354982	-
Turtas	451447	475072	-	470579	451447	-	419195	470579	-
Skolos koeficientas %	85,5	87,6	-2,1	75,4	85,5	-10,1	77,5	75,4	2,1

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Remiantis pateiktais duomenimis, galima teigti, kad analizuojamos įmonės skolos koeficientas yra pakankamai aukštas. Didžiausias buvo 2005 m., kai kiekvienam viso turto piniginiam vienetui teko siekė 87,6 % įsiskolinimų, o mažiausias – 2007 m. (75,4 %). Įmonės savininkams toks aukštas skolos koeficientas nėra blogai, nes jie siekia padidinti pelną.

Apibendrinus analizuojamos bendrovės finansų struktūros rodiklius, galima teigti, kad nagrinėjamu laikotarpiu (2005 m. – 2008 m.) finansinis svertas, skolos – nuosavybės, skolos – kapitalo bei skolos koeficientai aukščiausi buvo laikotarpio pradžioje, t.y. 2005 m.. Vėliau pastebima mažėjimo tendencija. Taip pat galima daryti išvadą, kad analizuojamos įmonės turto dalis įsigyta už skolintas lėšas. Vienam savininkų nuosavybės litui tenka beveik lygiamas skolintų lėšų lėšų, todėl kreditorių požiūriu ši įmonė nėra saugi.

2.6. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ turto panaudojimo efektyvumo (apyvartumo koeficientų) analizė

Apyvartumo rodikliai padeda įmonės vadovams išsiaiškinti, kaip yra naudojami įmonės nuosavos ir skolintos lėšos. Yra nemažai apyvartumo rodiklių, bet analizuojame

pagrindinius: ilgalaikio turto apyvartumo, viso turto apyvartumo rodiklius, atsargų apyvartumo koeficientą ir pirkėjų skolų apyvartumo koeficientą.

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis, pateiktas 28 lentelėje.

28 lentelė

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ ilgalaikio turto apyvartumo koeficientas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Pokytis (+,-)	2007 m.	2006 m.	Pokytis (+,-)	2008 m.	2007 m.	Pokytis (+,-)
Pardavimai	3018996	3598776	-	4083596	3018996	-	3791537	4083596	-
Ilgalaikis turtas	169244	142794	-	201154	169244	-	186324	201154	-
Ilgalaikio turto apyvartumas	17,8	24,2	-6,4	20,3	17,8	2,5	20,3	20,3	0

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Remiantis pateiktais duomenimis, matyti, kad bendrovės ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis nėra aukštas. Analizuojamo laikotarpio pradžioje pardavimų apimtis, tenkanti kiekvienam ilgalaikių aktyvų litui buvo 24,2 %. Laikotarpio pabaigoje – 20,3 %. Didžiausias šio rodiklio sumažėjimas įvyko 2006 m., kai palyginus su praėjusiais finansiniais metais ilgalaikio turto apyvartumo koeficientas sumažėjo 6,4 %. Todėl galima teigti, kad įmonei patartina didinti pardavimų apimtį arba parduoti dalį ilgalaikio turto.

Kitas įmonės turto panaudojimo efektyvumo koeficientas yra *viso turto apyvartumas*, kuris apskaičiuojamas įmonės pardavimus dalijant iš atsargų (žr.8 priedą, 3.2. formulę). Analizuojamos užsienio kapitalo bendrovės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ viso turto apyvartumo rodiklis pateiktas sekančioje lentelėje (žr. 29 lentelę).

29 lentelė

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ viso turto apyvartumo koeficientas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu.

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Pokytis (+,-)	2007 m.	2006 m.	Pokytis (+,-)	2008 m.	2007 m.	Pokytis (+,-)
Pardavimai	3018996	3598776	-	4083596	3018996	-	3791537	4083596	-
Visas turtas	451447	475072	-	470579	451447	-	470579	475072	-
Viso turto apyvartumas	6,7	7,8	-1,1	8,7	6,7	2	9	8,7	0

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Remdamiesi pateiktais duomenimis, galima teigti, kad bendrovės turta naudoja neefektyviai, nes viso turto apyvartumo koeficientas gana aukštas. Sumažėjimas užfiksuotas tik vienais 2006 m., kai nuo 7,8 % nukrito iki 6,7 % pardavimų apimties, tenkančios kiekvienam turto litui. Sekančiais 2007 m. ir 2008 m. šis rodiklis didėjo ir pasiekė 9,0 %. Tačiau viso turto apyvartumo rodiklis vis tiek išlieka žemas.

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ atsargų apyvartumo rodiklis 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu pateiktas 30 lentelėje.

30 lentelė

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ atsargų apyvartumo koeficientas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Pokytis (+,-)	2007 m.	2006 m.	Pokytis (+,-)	2008 m.	2007 m.	Pokytis (+,-)
Pardavimai	3018996	3598776	-	4083596	3018996	-	3791537	4083596	-
Atsargos	254091	161107	-	226442	254091	-	206891	226442	-
Atsargų apyvartumas	11,9	22,3	-10,4	18	11,9	6,1	18,3	18	0,3

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Bendrovės atsargų apyvartumo koeficientas, kaip ir prieš tai analizuoti ilgalaikio turto bei viso turto apyvartumo rodikliai, gana žemas. Santykinai efektyviausiai prekes ir gamybą bendrovė naudojo 2005 m., kai analizuojamas rodiklis siekė 22,3 %. Sekančiais metais jis sumažėjo net 10,4 %, t.y. iki 11,9 %. Vėliau atsargų apyvartumo koeficientas augo, tačiau nagrinėjamo laikotarpio pabaigoje (2008 m.) pasiekė tik 18,3 %. Atsižvelgiant į anksčiau išsakytus teiginius, galima manyti, kad įmonės prekes ir gamybą naudoja neefektyviai.

Kai įmonė parduoda prekes skolon, tampa svarbi laiko trukmė tarp pardavimo laiko ir apmokėjimo momento. Todėl skaičiuojamas *pirkėjų skolu apmokėjimo laikas*. Šis koeficientas apskaičiuojamas pirkėjų išsiskolinimą dalijant iš visos įmonės turto apimties, dažniausiai dalijant iš 360 dienų (žr. 8 priedą, 3.4. formą). Analizuojamos užsienio šalių bendrovės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ viso turto apyvartumo rodiklis pateiktas sekančioje lentelėje (žr. 31 lentelę).

**Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pirkėjų skolų apmokėjimo
laiko koeficientas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu**

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Pokytis (+,-)	2007 m.	2006 m.	Pokytis (+,-)	2008 m.	2007 m.	Pokytis (+,-)
Pirkėjų išiskolinimas	73124	0	-	12017	73124	-	34692	12017	-
Pardavimai	3018996	3598776	-	4083596	3018996	-	3791537	4083596	-
Pirkėjų skolų apmokėjimo laikas	8,7	0	8,7	1,6	8,7	-7,1	3,3	1,6	1,7

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Remiantis pateiktos lentelės duomenimis, matyti, kad bendrovė laikotarpio pradžioje (2005 m.) pirkėjų išiskolinimų neturėjo. Per sekančius metus pirkėjai įmonei išiskolino už 73 124 Lt ir pirkėjų skolų apmokėjimo laiko koeficientas buvo 8,7 dienos. 2007 m. pirkėjų skolos sumažėjo iki 12 017 Lt ir nagrinėjamas rodiklis nukrito iki 1,6 dienos. Paskutiniiais laikotarpio metais pirkėjų skolų apmokėjimo laikas padidėjo iki 3,3 dienų. Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad pirkėjai savo skolas įmonei padengia gana greitai, todėl didėja bendrovės pardavimo pajamos.

Apibendrinus anksčiau pateiktą informaciją apie įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ turto panaudojimo (apyvartumo) koeficientus, galima teigti, kad rodikliai nėra aukšti. Bendrovei, kad padidintų ilgalaikio apyvartumo rodiklį, patartina didinti pardavimus arba parduoti dalį ilgalaikio turto. Kiekvienam pardavimų litui taip pat tenka per maža pardavimų apimti, nes viso turto apyvartumo koeficientas žemas. Reiktų atkreipti dėmesį ir į įmonės pirkėjų išiskolinimų mažinimą.

2.7. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ likvidumo rodikliai

Mokumo arba likvidumo rodikliai apibūdina firmos finansinį patikimumą, parodo, ar įmonė pajėgs apmokėti savo įsipareigojimus pasibaigus terminui. Atliekant finansinę analizę dažniausiai skaičiuojami bendrojo ir skubasis padengimo koeficientai.

Bendrojo padengimo koeficientas padeda nustatyti, kaip papildomai turto viršija trumpalaikius įsipareigojimus. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ bendrojo padengimo koeficientas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu pateiktas 31 lentelėje.

**Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA bendrojo padengimo koeficientas
2005 m. – 2008 m. laikotarpiu**

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Pokytis (+,-)	2007 m.	2006 m.	Pokytis (+,-)	2008 m.	2007 m.	Pokytis (+,-)
Trumpalaikis turtas	282203	332278	-	269425	282203	-	232871	269425	-
Trumpalaikiai įsipareigojimai	386144	416167	-	354982	3861447	-	324729	354982	-
Bendrojo padengimo koeficientas	0,73	0,8	-0,07	0,76	0,73	-0,03	0,72	0,76	-0,04

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Apskaičiuotas bendrovės bendrojo padengimo koeficientas nesiekia nė patenkinamo likvidumo rodiklio lygio. Jis aukščiausias buvo 2005 m. ir siekė 0,8. Sekančiais finansiniais metais šis rodiklis svyravo tarp 0,72 ir 0,76. Todėl galima manyti, kad įmonės finansinė situacija nėra saugi. Ji nesugebėtų prirėikus greitai padengti savo finansinių įsipareigojimų.

Kitas mokumo rodiklis yra *greitojo arba kritinio padengimo koeficientas, nusakantis*, kiek kartų labiausiai likvidus turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus. Analizuojamos užsienio kapitalo bendrovės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ viso turto apyvartumo rodiklis pateiktas sekančioje lentelėje (žr. 33 lentelę).

Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA greitojo arba kritinio padengimo koeficientas 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu

STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Pokytis (+,-)	2007 m.	2006 m.	Pokytis (+,-)	2008 m.	2007 m.	Pokytis (+,-)
Trumpalaikis turtas - atsargos	28112	171171	-	42983	28112	-	25280	42983	-
Trumpalaikiai įsipareigojimai	386144	416167	-	354982	386144	-	324729	354982	-
Greitojo arba kritinio padengimo koeficientas	0,07	0,41	-0,34	0,12	0,07	-0,05	0,10	0,12	-0,04

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Analizuojamos įmonės greito arba kritinio padengimo koeficientas mažiausias buvo 2006 m., kai siekė 0,07. 2007 m, ši rodiklis paaugo 0,05, tačiau sekančiais metais jam sumažėjus, nukrito iki 0,08. Didžiausias analizuojamas rodiklis buvo nagrinėjamo laikotarpio pradžioje, t.y. 2005m. ir siekė 0,41. Todėl galima teigti, kad įmonės likvidumas yra žemas.

Apibendrinant, galima teigti, kad analizuojamos įmonės sugebėjimas įvykdyti trumpalaikius įsipareigojimus iš trumpalaikio turto yra nepakankamas. Tai pat santykis tarp didžiausio likvidumo turto komponentų ir trumpalaikių įsipareigojimų nesiekia nei 0,1. O tai patvirtina, kad bendrovė kreditorių požiūriu nėra saugi.

3. ĮMONĖS UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ FINANSINIO STABILUMO GALIMYBĖS EKONOMIKOS NUOSMUKIO SĄLYGOMIS

Ekonomikoje vyksta tam tikri reguliarūs svyravimai nuo piko iki kritimo, dar vadinami ekonominiais ciklais. Cikle yra išskiriamos keturios aiškios fazės: pikas, nuosmukis, dugnas arba žemiausias taškas ir pakilimas. Atsižvelgiant į šių dienų ekonominę situaciją, smulkiau aptarsime ekonomikos nuosmukį ir įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ galimybes išlaikyti finansinį stabilumą 2009 m.

Ekonomikos ciklas dažnai asocijuojasi su gamybos apimčių pasikeitimais, o ekonomikos nuosmukis – tai periodas, kai sumažėja gamyba ir paklausa, išauga nedarbas, neskatinamos investicijos, dalis įmonių patiria nuostolių ar bankrutuoja. Ekonomikos ciklas dažniausiai matuojamas patikimiausiu ekonomikos būsenos rodikliu – bendruoju vidaus produktu (BVP), atsižvelgiama ne į patį BVP, o į jo augimo tempus ekonominio ciklo pakilime. BVP kritimas daugiau kaip šešis mėnesius laikomas kaip krizė ekonomikoje (17).

Ekonominių ciklų įtaka įvairioms ūko šakoms skirtinga. Ūkio šakos, kurios gamina trumpalaikio naudojimo prekes ekonominių ciklų svyravimai veikia mažiau. Daugiau pažeidžiamos įmonės gaminančios ilgesnio vartojimo prekes. Šios įmonės ne tik daugiausiai nukenčia nuo ekonominių ciklų nuosmukių, bet ir daugiausiai išlošia pakilime bei pike. Svarbiausios priežastys dvi: pirminių atidėjimas ir rinkos monopolizacija. Sunkesniu periodu kapitaliniai įdėjimai gali būti atidėti, o ilgesniu periodu įranga taisoma, modernizuojama o ne perkama nauja. Ekonominio nuosmukio laikais investicijos į gamybos įrankius žymiai sumažėja (17).

Paaškęjus finansų krizės mastui ir dėl jos kilus pasauliniam nuosmukiui ES Komisija prognozuoja mažesnę ekonomikos augimą. Komisija mano, kad ES ir euro zonos šalių ekonomika 2009 m. susilpnės 2 %, ir kiek atsigaus tik 2010 m., kai ims kilti apie 0,5 %. Pagal Komisijos apskaičiavimus 2008 m. ekonomikos augimas ES ir euro zonos šalyse sumažėjo iki apytikriai 1 %, 2007 m. jis buvo kiek mažesnis negu 3 % (38).

Norint nustatyti įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinio stabilumo galimybes ekonominio nuosmukio sąlygomis, reikia žinoti, kurie veiksniai lemia bendrą finansinį rezultatą ir kokia jų tarpusavio priklausomybė. Veiksniai, darantys įmonės panašų apibūdinti pirmoje ir antroje darbo dalyje. Tarpusavio priklausomybės tarp įmonės teikiamų paslaugų, pajamu pokyčių ir įvairių veiksnių gali egzistuoti iš tikrųjų ar būti tik įtariama. Nustatyti priklausomybei padės koreliacinė – regresinė analizė.

Koreliacinė analizė – tai statistinis metodas, kuriuo tiriami atsitiktinių dydžių tarpusavio ryšiai. Ši analizė atsako į klausimą, ar turinčių normalųjį skirstinį, tarpusavio ryšiai generalinėje populiacijoje yra reikšmingi.

yra ryšys tarp požymių, kokia jo kryptis ir stiprumas. Pats koreliacinės analizės metodas neatskleidžia ryšių tarp reikšmių atsiradimo priežasčių, o tik kiekybiškai išmatuoja tų ryšių stiprumą. Pagal kryptį koreliaciniai ryšiai yra teigiami (tiesioginiai) ir neigiami (atvirkštiniai). Koreliacijos koeficientas yra dydis, kintantis nuo -1 iki 1. Kuo koeficiento dydis arčiau 1 – požymio reikšmėms didėjant, didėja ir kito požymio reikšmės. Jei koeficiento reikšmė neigiama – vieno požymio reikšmėms didėjant, kito požymio reikšmės mažėja. Jei koreliacijos koeficientas arčiau nulio – koreliacijos yra nereikšminga (Kėdaitis V., 2005).

Regresinė analizė – tai statistinis metodas priklausomybių tarp atsitiktinių dydžių matematiniai išraiškai (regresijos lygčiai) nustatyti ir jos parametrus analizuoti. Regresijos koeficientas parodo, kiek jo matavimo vienetais pasikeis rezultatinis kintamasis, faktoriniam kintamajam pakitus vienu jo vienetu. (Kėdaitis V., 2005).

Šioje darbo dalyje, norint prognozuoti įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinį stabilumą ekonominio nuosmukio sąlygomis, reikia įvertinti pelną priklausomybę su jį lemiančiais veiksniais:

- Pardavimų pajamomis.
- Veiklos sąnaudomis.
- Ilgalaičiu turtu.
- Trumpalaikiu turtu.
- Pirkėjų įsiskolinimais.
- Atsargomis.
- Nuosavu kapitalu.
- Mokėtinomis sumomis ir įsipareigojimais.

Paskaičiuotų įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ grynojo pelno kitimas nuo pasirinktų veiksnių koreliacijos koeficientai pateikti 34 lentelėje.

34 lentelė

Grynojo pelno kitimas nuo pasirinktų veiksnių koreliacijos koeficientai

	Pardavimo pajamos	Veiklos sąnaudos	Ilgalaikis turtas	Trumpalaikis turtas	Turtas, iš viso	Pirkėjų įsiskolinimas	Atsargos	Nuosavas kapitalas	Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai, iš viso
Grynasis pelnas	0,817	0,781	0,943	-0,852	-0,449	-0,071	0,319	0,974	-0,927	-0,797	0,911
Pardavimo pajamos	-	0,998	0,925	-0,528	0,058	-0,072	0,508	0,731	-0,584	-0,326	-0,546
Veiklos sąnaudos	0,998	-	0,904	-0,483	0,109	-0,071	0,517	0,691	-0,537	-0,271	0,497

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas

Iš apskaičiuotų koreliacijos koeficientų reikšmių matyti, kad tarp analizuojamos bendrovės grynojo pelno yra labai stiprus tiesioginis koreliacinis ryšys su bendrovės ilgalaikiu turtu (0,943) ir nuosavu kapitalu (0,974). Tai reiškia, kad didėjant įmonės ilgalaikio turto ir nuosavo kapitalo dydžiui, didėja ir grynasis pelnas. Labai stipri atvirkštinė priklausomybė nustatyta tarp įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ mokėtinų sumų ir išsipareigojimų bei tarp nuosavo kapitalo ir išsipareigojimų (-0,927 ir -0,911). Todėl galima teigti, kad bendrovė, norėdama didinti savo pelną, turėtų mažinti mokėtinų sumų ir išsipareigojimų dydį bei nuosavo kapitalą ir išsipareigojimus.

Įmonės finansinį rezultatą, t.y. pelną mažiau nei prieš tai išvardinti veiksniai, bet pakankamai stipriai veikia pardavimo pajamos, veiklos sąnaudos, trumpalaikis turtas ir su darbo santykiais susiję išsipareigojimai. Kadangi tarp analizuojamos bendrovės grynojo pelno ir pardavimų pajamų bei veiklos sąnaudų yra teigiamas koreliacinis ryšys (0,817 ir 0,781), tai augant pardavimo pajamoms ir veiklos sąnaudoms didės ir bendrovės pelnas bei atvirkščiai. Tarp trumpalaikio bendrovės turto ir įmonės pelno yra neigiama koreliacinė priklausomybė (-0,852), todėl norėdama padidinti pelną, įmonės turėtų mažinti trumpalaikio turto dydį. Neigiamas ryšys pastebimas ir tarp su darbo santykiais susijusių išsipareigojimų ir grynojo pelno (-0,797).

Silpnas koreliacinis ryšys nustatytas tarp įmonės pelno ir turto bei tarp pelno ir atsargų. Nereikšmingą įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ įtaką grynajam pelnui turi pirkejų įsiskolinimas.

Paskaičiuotas įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ regresijos koeficientas pateiktas 35 lentelėje.

35 lentelė

Grynojo pelno kitimas nuo pasirinktų veiksnių regresijos koeficientai

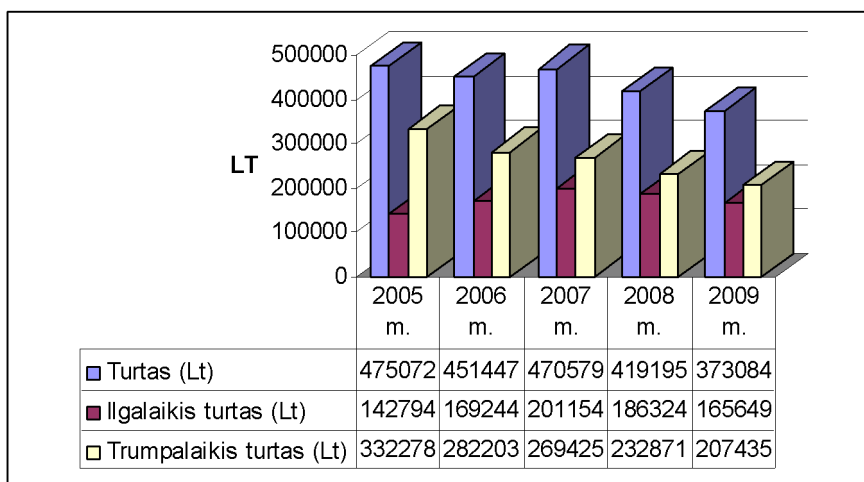
	Pardavimo pajamos	Veiklos sąnaudos	Ilgalaikis turtas	Trumpalaikis turtas	Turtas, iš viso	Pirkėjų įsiskolinimas	Atsargos	Nuosavas kapitalas	Mokėtinų sumos ir išsipareigojimai	Su darbo santykiais susiję išsipareigojimai	Nuosavas kapitalas ir išsipareigojimai, iš viso
Grynasis pelnas	0,078	0,081	0,733	-0,404	-0,345	-0,443	0,159	2,47	-0,933	-0,834	-0,555

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Didžiausias apskaičiuotas regresijos koeficientas gautas tarp bendrovės grynojo pelno ir nuosavo kapitalo (2,47). Galima teigti, kad įmonės nuosavam kapitalui padidėjus 1 vienetu, grynasis įmonės pelnas padidėtų 2,47 Lt.

Analizuojamu 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu pastebima įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ turto mažėjimo tendencija. Todėl galima manyti, kad ir 2009 m. ši tendencija tęsis. Didžiausias sumažėjimas įvyko paskutiniiais analizuojamo laikotarpio metais, kai

bendrovės turtas sumažėjo 11 %, iki 419195 Lt. Galima manyti, kas esant ekonomikos nuosmukiui, 2009 m. analizuojamos bendrovės turtas turėtų mažėti panašiai tiek pat, kaip ir 2008 m. – apie 11% (žr. 20 pav.).

20 pav. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ turto rodiklis (Lt) 2005 m. - 2009 m. laikotarpiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansines ataskaitas.

Ilgalaikio ir trumpalaikio turto dydis 2009 m. apskaičiuotas remiantis įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinių rodiklių vertikalios analizės rezultatais 2008 m. laikotarpiu. Tai metais ilgalaikis turtas sudarė 44,4 % viso bendrovės turto, o trumpalaikis turtas – 56,6 % viso turto. Norint išlaikyti finansinį stabilumą, analizuojama įmonė pirmiausia turėtų 2009 m. atsisakyti investicijų į ilgalaikį turtą, t.y. jei nėra būtina, nepirkti naujų įrengimų produkcijos gamybai. Todėl prognozuojant 2009 m. ilgalaikio turto dydį, remtasi sąlyga, kad įmonės nedidins ilgalaikio turto dalies, o išlaikys esamą 44,4 % ilgalaikio turto dydį visame turte. Atitinkamai apskaičiuotas trumpalaikio turto pokytis 2009 m.

Trumpalaikio turto dalis visame turte 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu kasmet mažėjo. Tam įtakos turėjo pirkėjų įsiskolinimų padidėjimas analizuojamu laikotarpiu. 2008 m. pirkėjų skolos padidėjo 189 %, lyginant su praėjusiais finansiniais metais. Galima manyti, kad gilėjant ekonominiam nuosmukiui šis pirkėjų įsiskolinimo didėjimo tendencija tęsis. Įmonei UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ ekonominio sunkmečio sąlygomis reiktų peržiūrėti pirkėjų atsiskaitymo už bendrovės paslaugas politiką. Siekiamybe būtų, bet jau pirkėjų skolų dydį sumažinti iki 2007 m. lygio, t.y. nuo 34 692 Lt iki 12017 Lt, arba 189 %. Dėl sumažėjusių pirkėjų įsiskolinimų padidėtų trumpalaikio turto dalis visame turte.

Ekonomikos lėtėjimas turėjo įtakos įmonių pajamoms ir pelnui praėjusių metų pabaigoje. Šiomet dėl sudėtingos ekonominės situacijos žmoniškųjų išteklių valdymo politikai, ypač susiję su darbo užmokesčiu, ir reikalingo personalo išlaikymais bus įmonėms daug svarbesni

klausimai negu anksčiau (16). Ieškodamos galimybių optimizuoti kaštus, įmonė UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pirmiausia turėtų *mažinti žmoniškųjų išteklių biudžetus, atsisakydamas išlaidų papildomai finansinei ir nefinansinei naudai bei mokymams arba atleisdamos dalį darbuotojų.*

Analizuojamu laikotarpiu pastebima ir bendrovės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų mažėjimo tendencija. Lyginant 2005 m. ir 2008 m., įmonės nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai sumažėjo 74 684 Lt (nuo 475 072 Lt iki 400 388 Lt). Be to, pelnas finansuojamas trumpalaikiais įsipareigojimais, o nuosavas kapitalas nesiekia nė 20 % viso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų. Ekonominio nuosmukio laikotarpiu įmonė UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ norėdama išlaikyti finansinį stabilumą turėtų stengtis *mažinti įsipareigojimų dydį ir proporcingai didinti nuosavą kapitalą.*

Remiantis ES Komisijos prognozėmis gaminamos produkcijos ir teikiamų paslaugų paklausa 2009 m. mažės tikriausiai tiek pat, kaip ir BVP smukimas 2 %. Tai įtakos pardavimo pajamų sumažėjimą bei grynojo pelno dydį. Analizuojamos įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ grynasis pelnas pasirinktu laikotarpiu smarkiai kito. Per 2006 m., lyginant juos su praėjusiais finansiniais metais, jis padidėjo 2,4 karto arba 138,8 %. Sparčiausiai pelnas ir pardavimo pajamos augo 2007 m., t.y. per metus pelnas nuo 15279 Lt išaugo iki 44848 Lt arba 194 %, o pardavimo pajamos padidėjo 9 %. Sekančiais finansiniais metais pelno pokytis buvo neigiamas (sumažėjo 4 %). Tai lėmė 7,2 % sumažėjusios pardavimo pajamos. Šiais 2009 m. pelnas, priklausomai nuo pardavimų pajamų sumažėjimo dėl ekonominio nuosmukio, gali taip pat mažėti. Norint, kad neigiami pokyčiai būtų kuo mažesni, bendrovė UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ turėtų *ieškoti naujų rinkų, kur galėtų realizuoti savo produkciją ir paslaugas arba sumažėjusių pardavimo apimtį kompensuoti paslaugų kainos padidinimu.* Abu šie veiksniai leistų įmonei gauti pakankamai pajamų, užtikrinančių jos finansinį stabilumą.

Įprastinės analizuojamos įmonės veiklos išlaidos arba veiklos sąnaudos sudarė didelę pardavimų apimtį. Didžiausias sąnaudas bendrovė patyrė analizuojamo laikotarpio pradžioje, t.y. 2005 m., kai sąnaudos sudarė net 99,7 % visuose pardavimų ir grynojo pelno uždirbo taip pat mažiausiai. Sekančiais 2006 m. – 2008 m. bendrovė UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ veiklos sąnaudų dalį visose pardavimo pajamose mažino. Tačiau jos dar išleido pakankamai didelės ir rodo žemą nagrinėjamos bendrovės veiklos efektyvumą. 2009 ekonominių sunkmečio metais bendrovė turėtų ir *toliau laikytis veiklos sąnaudų mažinimo strategijos.* Tai padėtų įmonei sumažėjus pardavimo pajamoms ir veiklos sąnaudoms išlaikyti patį grynojo pelno dydį, kaip ir 2008 m. bei padidinti savo veiklos efektyvumą.

Santykiniai įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pelningumo rodikliai analizuojamu 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu didėjo. Tačiau vis dar išlieka pakankamai žemi.

O tai rodo prastą analizuojamos įmonės finansinę būklę. Nors teigiamas bendrovės veiklos pelningumas buvo per visą analizuojamą laikotarpį. Tai reiškia, kad įmonė sugebėjo uždirbti daugiau nei patyrė išlaidų. Grynojo pelningumo rodiklio didėjimo tendencija rodo, kad įmonės teikiamos paslaugos yra paklausios ir konkurencingos. Remiantis turto pelningumo koeficientu, analizuojamos bendrovės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ veikla efektyviausia buvo 2008 m. Apibendrinant, galima sakyti, kad įmonė geba uždirbti pelną iš pagrindinės veiklos. Ekonominio nuosmukio laikotarpiu analizuojamai bendrovei tikėtina nepavyks iš esmės pagerinti santykinų pelningumo rodiklių. Siekiamybė būtų, kad veiklos pelningumas 2009 m. ir toliau išliktų teigiamas.

Didžioji įmonės turto dalis įsigyta už skolintas lėšas. Vienam savininkų nuosavybės litui tenka ne maža jų dalis. O tai rodo žemą bendrovės finansinio saugumo lygį. Tai patvirtina ir žemas bendrojo padengimo koeficientas. Įmonė UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ nesugebėtų prireikus greitai padengti savo finansinių įsipareigojimų. Bendrovės skolos – nuosavybės santykis yra pakankamai aukštas ir liudija apie padidėjusią riziką, nes įmonei gali būti sunku padengti savo palūkanas ir skolos grąžinimo mokėjimus. Likvidumas, matuojamas greito arba kritinio padengimo koeficientu taip pat žemas. Norint investuotojų ir kreditorių požiūriu atrodyti patrauklesnei, bendrovė UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ *turėtų mažinti skolintų lėšų dalį tenkančią vienam nuosavybės litui.*

Kad padidintų ilgalaikio turto apyvartumo rodiklį, įmonei UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ patartina ekonominio nuosmukio sąlygomis *didinti pardavimų apimtį arba parduoti dalį ilgalaikio turto.* Atsižvelgiant į žemą atsargų apyvartumo koeficientą, galima manyti, kad įmonės prekes ir gamybą naudoja neefektyviai. Įmonės sugebėjimas įvykdyti trumpalaikius įsipareigojimus iš trumpalaikio turto yra nepakankamas. Tai pat santykis tarp didžiausio likvidumo turto komponentų ir trumpalaikių įsipareigojimų nesiekia nei 0,1. O tai patvirtina, kad bendrovė kreditorių požiūriu nėra saugi.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Įmonės pelnas yra daugybės jos vadovų valdymo politikos ir priimtų sprendimų įtakos rezultatas, o pelningumas – tai vienas įmonės turto, kapitalo, aktyvų, finansavimo šaltinių panaudojimo efektyvumo rodiklių. Įmonės finansinės analizės metu pelnui įvertinti naudojami tam tikri pelno ir pelningumo rodikliai, pasižymintys juos įtakojančių veiksnių gausa ir atskirų elementų tarpusavio ryšiais. Be to, tarp pelno sudedamųjų dalių yra tiesioginė adityvinė priklausomybė, pagal kurią galima analizuoti veiksnių įtaką.

Finansinį rezultatą įtakojantys veiksniai skirstomi į vidinius ir išorinius. Išoriniai veiksniai yra labiau makroekonominio pobūdžio, t. y. susiję su teisiniais, demografiniais, techniniais, ekonominiais ir kt. veiksniais. Vidiniai veiksniai yra susiję su įmonės veikla, jos turimais ištekliais ir jų panaudojimu. Svarbiausi veiksniai, įtakojantys finansinius rezultatus įvardijami tokie, kaip produkcijos apimties bei asortimento užduočių vykdymas, parduotų prekių savikaina, asortimento formavimo politika.

Atlikus įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ finansinių rodiklių analizę 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu, pastebėta bendrovės turto bei nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų mažėjimo tendencija. Turtas daugiausiai sumažėjo 2008 m. - 11 %, o nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai tais pačiais finansiniais metais sumažėjo 6,5 %. Tai pat analizuojamu laikotarpiu pasikeitė santykis tarp įmonės ilgalaikio ir trumpalaikio turto. Ilgalaikis turtas nuo 30,1 % padidėjo iki 44,4 %, atitinkamai sumažėjo trumpalaikis turtas. Pagrindinė priežastis lėmusi turto sumažėjimą buvo bendrovės pirkejų įsiskolinimų padidėjimas. Įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pelnas pagrįde finansuojamas įsipareigojimais, o nuosavas kapitalas nesiekia nė 20 % viso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų.

Grynasis pelnas analizuojamu 2005 m. – 2008 m. laikotarpiu smarkiai kito. Sparčiausiai pelnas augo 2007 m. (194 % lyginant su praėjusiais finansiniais metais). Grynojo pelno padidėjimo priežastis buvo išaugusios tai metais pardavimo pajamos. Didelę bendrovės pardavimo pajamų dalį sudaro veiklos sąnaudos, todėl, nežiūrint į tai, kad įmonė dirba pelningai, ji investuotojų požiūriu nėra saugi.

Atlikus įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ santykinų pelningumo rodiklių analizę, paaiškėjo, kad įmonės bendra finansinė būklė prasta. Nes gauti santykiniai rodikliai gana žemi. Be to, įmonė, norėdama uždirbti pelną, turi dar daugiau reinvestuoti pinigų, o tai nėra gerai. Apskaičiuotas analizuojamos bendrovės finansinio sistemos koeficientas, rodantis pagrindžiamos įmonės saugumo lygį, o skolos – nuosavybės santykis yra pakankamai aukštas ir lydi ją apie padidėjusią riziką, nes įmonei gali būti sunku padengti savo palūkanas ir skolas gražinti mokėjimus.

Darbe iškelta mokslinė hipotezė, kad pagrindiniai pelno kokybę lemiantys veiksniai yra veiklos sąnaudų mažinimas, parduotos pelningos produkcijos apimčių didinimas, nuosavo kapitalo didinimas bei įmonės įsipareigojimų mažinimas, pasitvirtino. Šių išvardintų veiksmų įtakos įmonės UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ pelniui dydį atskleidė atlikta bendrovės finansinių rodiklių koreliacinė – regresinė analizė.

Atsižvelgiant į šių dienų ekonomikos nuosmukį, įmonei UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ siekiant išlaikyti finansinį stabilumą 2009 m. suformuluotos šios rekomendacijos:

- Peržiūrėti pirkėjų atsiskaitymo už bendrovės paslaugas politiką, nes tai padėtų padidinti įmonės turta;
- Atsisakyti investicijų į ilgalaikį turta.
- Mažinti žmoniškųjų išteklių biudžetus, atsisakydamas išlaidų papildomai finansinei ir nefinansinei naudai bei mokymams arba atleisdamos dalį darbuotojų.
- Mažinti įsipareigojimų dydį ir proporcingai didinti nuosavą kapitalą.
- Ieškoti naujų rinkų, kur galėtų realizuoti savo produkciją ir paslaugas arba sumažėjusią pardavimo apimtį kompensuoti paslaugų kainos didinimu.
- Toliau laikytis veiklos sąnaudų mažinimo strategijos.
- Didinti pardavimų apimtį arba parduoti dalį ilgalaikio turto.
- Mažinti mokėtinų sumų ir įsipareigojimų dydį bei nuosavo kapitalą ir įsipareigojimus.

LITERATŪRA

1. Andrijauskienė E. (2004). *Imonių ekonomika*. Vilnius.
2. Bagdžiūnienė V. (2006). *Imonių veiklos planavimas ir analizė. Esmė ir verslo situacijos*. Vilnius.
3. Bartosevičienė, V. (2005). *Ekonominė statistika*. KTU. Kaunas : Technologija.
4. Bernstein, L. (1993). *Financial Statement Analysis*. Boston: IRWIN.
5. Black J. (1997). *A Dictionary of Economics*. New York: Oxford University Press Inc.
6. Boguslauskas V., Jagelavičius G. (2002). *Imonės veiklos finansinis vertinimas*. Kaunas.
7. *Biržams darbo duoda „Volvo“* (2001-12-22). [žiūrėta 2009 03 08]. Prieiga per internetą:
<http://archyvas.vz.lt/news.php?id=17883&strid=1002&rs=0&ss=1&y=2001%2012%2022>>.
8. Brigham F., Ehrhardt C. (2002). *Financial management. Theory and Practice*.
9. Buračas A. (1997). *Bankininkystės ir komercijos terminų žodynas*. Kaunas: Naujasis lankas.
10. Buškevičiūtė E., Mačerskienė I. (2005). *Finansų analizė*. Kaunas : Technologija.
11. Černius G., Paškevičius A., Starkevičiūtė M. (1995). *Imonių finansinė analizė. Rodiklių apskaičiavimo metodika*. Vilnius.
12. Čiuladienė A. (2003-03-20). *Pelningas verslas – stabilus verslas ?* [žiūrėta 2008 12 22]. Prieiga per internetą : <http://verslas.banga.lt/lt/patark.full/3e70828535627>>.
13. Daniels J. D., Bracker J., (1989). Profit performance: *Do foreign operations make a Difference ?* Management International Review 29 (1).
14. Darškuvienė V. (1997). *Imonės finansų valdymas*. Kaunas.
15. Dubauskas G. (2000). *Finansai ir apskaita*. Vilnius.
16. Džikevičius A. (2002). *Finansiniai koeficientai ir jų analizė* [žiūrėta 2008 04 28]. Prieiga per internetą: <<http://finansai.tripod.com>>.
17. *Ekonomikos terminai ir sąvokos* (1999). Vilnius: Lietuvos mokslo universitetas.
18. *Ekonomikos teorija* (2007). [žiūrėta 2008 03 22]. Prieiga per internetą: www.mruni.lt>.
19. *Ekonomikos nuosmukis keičia prognozes dėl darbo užmokesčio 2009 m.* [žiūrėta 2009 04 21]. Prieiga per internetą: <http://verslas.banga.lt/lt/spauda/fil/42a130641b7e8>.
20. *Ekonominis ciklas*. [žiūrėta 2009 04 21]. Prieiga per internetą: http://lt.wikipedia.org/wiki/Ekonomikos_ciklas.

21. *Finansinės atskaitomybės analizė – Pinigų srautai*. [žiūrėta 2009 01 29]. Prieiga per internetą: <http://www.traders.lt/page.php?id=1418&print=page>.
22. Fridson M., Alvarez F. (2002). *Financial Statement Analysis. A Practitioner's Guide*. Third Edition.
23. Gronskas V. (2006). *Ekonominė analizė*. KTU: Technologija.
24. Glyn A. (1997). *Does aggregate profitability really matter?* Cambridge Journal of Economics, Nr.21.
25. *Grynasis pelnas*. [žiūrėta 2008 03 12]. Prieiga per internetą: http://lt.wikipedia.org/wiki/Grynasis_pelnas.
26. Qingbin, C. (2005). *A dynamic model for profitability analysis of construction firms: towards complexity, learning and uncertainty*. A dissertation submitted to the faculty of Purdue University.
27. *Įmonių finansinė analizė* (2001). Rodiklių skaičiavimo metodika. Vilnius : Nacionalinė vertybinių popierių birža.
28. Jakutis A., Petraškevičius V., Steponas A., Šeckutė L., Zaicev S. (2005). *Ekonomikos teorija*. Vilnius.
29. Juozaitienė L. (2000). *Įmonės finansai. Analizė ir valdymas*. Šiauliai
30. Juozaitienė L. (2007). *Įmonės finansai*. Šiaulių universiteto leidykla.
31. Kačinskas G. (1996). *Buhalterinės apskaitos pagrindai*. Vilnius.
32. Kalinina A. (2007-04-21). *Kokią naudingą informaciją teikia finansinė atskaitomybė?* [žiūrėta 2009 01 26]. Prieiga per internetą: http://www.infoverslui.lt/index.php?cid=54&new_id=588.
33. Kėdaitis V. (2005). *Koreliacinės – regresinės analizės pagrindai*. Vilnius.
34. Kvedaraitė V. (1995). *Firmų finansinių rodiklių palyginamoji analizė*. Vilnius.
35. Kvedaraitė V. (1996). *Pelningumo analizė ir programavimas*. Vilnius.
36. Kvedaraitė V. (1997). *Įmonės finansų valdymas*. Vilnius.
37. Mackevičius J. (2001). *Audito teorija, praktika, verslo audito*. Vilnius. Lietuvos mokslo mokslas.
38. Mackevičius J. (2005). *Įmonių veiklos analizė*. Monografija. Vilnius.
39. Mackevičius J., Poškaitė D. (1998). *Finansinė analizė*. Vilnius. Katalikų pasaulis.
40. Mackevičiaus J. (2006). *Įmonių finansinių atskaitų informacija. Reikšmė, vertinimas, analizė*/Informacijos mokslai 2006 37.
41. Mikulis J. (2003). *Veiklos matavimas – ne tik finansiniai rodikliai*. [žiūrėta 2008 10 10]. Prieiga per internetą: http://www.dekona.lt/index.php?page_id=8&news_id=13

42. Mikulis J. (2003). *Veiklos efektyvumą matuoti reikia ne tik pelnu*. [žiūrėta 2009 05 01].
Prieiga per internetą : < http://www.dekona.lt/index.php?page_id=8&news_id=12>.
43. Mockaitytė V. *Finansinių rezultatų analizės problemos*. [žiūrėta 2008 12 10]. Prieiga per internetą:
<http://www.lzuu.lt/jaunasis_mokslininkas/smk_2007/finansai/MockaityteVaida.pdf>.
44. Lazauskas J. (1995). *Apskaita ir finansai*. Vilnius: Technika.
45. Radavičius E. (1997). *Įmonės finansai*. Vilnius.
46. Rutkauskas A. V., Stankevičius P. (2004). *Finansų analizė, valdymas ir prognozavimas*. Vilnius: Mokslinės monografijos.
47. Rutkauskas A. V., Damašienė V. (2002). *Finansų valdymas*. Šiaulių universiteto leidykla.
48. *Pasaulinis ekonomikos nuosmukis rimtai paveikė ES*. [žiūrėta 2009 04 21]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/news/economy/090119_1_lt.htm.
49. *Pelnas*. [žiūrėta 2008 03 12]. Prieiga per internetą:
<<http://lt.wikipedia.org/wiki/Pelnas>>.
50. Piliponis A. (2007). *Efektyvumo didinimo ir kokybės vadybos sąsajos Lietuvos organizacijose*. [žiūrėta 2009 05 01]. Prieiga per internetą:
< <http://www.isokonferencija.lt/2007/piliponis.pdf>>.
51. Smalenskas G.(2000). *Įmonės finansų pradmenys: Mokomoji knyga ekonomikos studentams*. Vilniaus universiteto spaustuvė.
52. Samuels J. M., Wilkes F. M. and Prayshaw R. E.(1990). *Management of company finance*. 5 p.th ed. UK, Chapman & Hall.
53. *Santykinių finansinių rodiklių paaiškinimai*. [žiūrėta 2009 01 29].
Prieiga per internetą:
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/files/vilnius/rodikliai/Swedbank/>>.
54. Šlekienė D., Klimavičienė I. (2000). *Įmonės veiklos finansinis tyrimas*. KTU.
55. *Švedai gamybą iš Lietuvos kelia į Kiniją* (2005-07-08). [žiūrėta 2008 12 10]. Prieiga per internetą: <http://archyvas.vz.lt/print.php?straipsnis_id=194781>.
56. *Tarptautinis apskaitos standartas* (2002). Vertimas iš anglų kalbos. Vilnius.
57. Tursa L. (2000). *Įmonių finansinės ir ekonominės veiklos vertinimas ir prognozės*. [žiūrėta 2008 05 12]. Prieiga per internetą: <<http://www.fmncc.lt/skola/p4-5.htm>>.
58. Wilson R., Metlugh G. (1993). *Financial analysis. A Manual for students*. London: Cassel.
59. Valužis K. (1996). *Metinės finansinės atskaitomybės sudarymas*. Vilnius.

60. „Volvo“ užsakymus pakeitė mobiliųjų telefonų detalės (2004-03-16). [žiūrėta 2009 03 10]. Prieiga per internetą:
<http://archyvas.vz.lt/news.php?id=4621&strid=1002&rs=1&ss=1&y=2004%2003%2016>>.
61. *Verslo struktūra*. [žiūrėta 2008 10 31] Prieiga per internetą:
<<http://ivs.aiva.lt/tvs/editor/viewdocument.php?docid=286>>.
62. *11 –asis verslo apskaitos standartas „Pardavimo savikaina ir veiklos sąnaudos“*. [žiūrėta 2009 04 04]. Prieiga per internetą: <http://www.finansai.com/vas/11__s.pdf>.
63. Ulrikas P. (2007). Kaip padidinti įmonės veiklos efektyvumą?. [žiūrėta 2009 05 01]. Prieiga per internetą:
http://www.swedbank.lt/lt/previews/get/30/1219666816_vbures2007-2.pdf.
64. Zinkevičienė D. (2004). *Pajamų samprata ekonomikoje ir apskaitoje*. Tiltai. NR.1, Klaipėda.
65. Žvinys J., Vabalas E. (2001). *Įmonės ekonomika*. Vilnius.

ŽODYNĖLIS

Sudaryta darbo autorės, pagal D. Šlekienę ir I. Klemavičienę (1999), 3-įjį verslo apskaitos standartą, V. Bagdžiūniene (2006) ir L. Juozaitienę (2000).

A

Apyvartumas – tai įmonės pajamų ir atitinkamos turto dalies santykis.

Apyvartinis kapitalas – apskaitoje naudojamas terminas, reiškiantis įmonės trumpalaikio turto, kuris naudojamas gamybos cikle trunkančiame ne ilgiau kaip vienerius metus, ir trumpalaikių įsipareigojimų skirtumą.

Ataskaitinis laikotarpis – laikotarpis, kurio finansinė atskaitomybė yra rengiama.

Atsargų apyvartumas – tai pardavimo pajamų ir vidutinės metinės atsargų vertės santykis.

Atsargos - gatavų prekių atsargos, nebaigta gamyba ir žaliavos, kurias turi įmonė.

B

Balansas – svarbiausias finansinės atskaitomybės dokumentas, kuriame nurodomas įmonės turtas, jos skoliniai įsipareigojimai ir nuosavas kapitalas.

Bendrasis pelnas – tai skirtumas tarp pardavimų ir parduotų prekių (paslaugų) savikainos (pagaminimo kaštų arba įsigijimo savikainos).

E

EBITDA – tai pelnas prieš palūkanas, mokesčius, nusidėvėjimą ir amortizaciją.

Efektyvumas – gamybos išteklių panaudojimo lygis, garantuojantis maksimalų rezultatą.

Ekonominiai rezultatai (įmonės) – pajamos, pelnas ar nuostoliai per ataskaitinį laikotarpį.

F

Finansai – tai įmonei priklausančių lėšų visuma, jų gavimo ir panaudojimo sistema.

Finansinis svertas – parodo grynojo ir veiklos pelno dydžių procentinių pasikeitimų santykį.

Finansinis turtas – turtas, kurį sudaro pinigai, sutartinė teisė gauti pinigus ar kita finansinė turtinė teisė, iš kitos šalies, kitos įmonės išleisti vertybiniai popieriai.

Finansiniai rodikliai – priemonė pateikti įmonės apskaitos arba finansinius skaitavimus tarp kitų skaičių, išreiškiant skaičius kaip kitų skaičių santykių, tam, kad būtų lyginamas įmonės „didumas“ arba „mažumas“.

G

Gamyba – prekių ir paslaugų kūrimo procesas.

Gamybos efektyvumas – rinkos charakteristika, rodanti rinkos pajėgumą turima technika gaminti produktus su mažiausiomis įmanomomis sąnaudomis ilgą laiką.

Grynasis pelnas – įmonės uždirbtų bendrųjų pajamų dalis, kuri lieka atėmus įprastinės veiklos sąnaudas, ypatinguosius praradimus bei sumokėtus mokesčius.

H

Hipotezė – prognozavimo būdas, suformuluotas iš teorinės analizės ir pakankamai tiksliai apibūdinamas, kad jį būtų galima patikrinti patirties duomenimis.

Horizontalioji analizė – kai ataskaitų duomenys lyginami su praėjusių laikotarpių ar biudžetų duomenimis, o nuokrypis išreiškiamas absoliučiais arba santykiniais dydžiais, kurie rodo rodiklių pokytį laiko atžvilgiu, jo dinamiką.

I

Ilgalaikis turtas – įmonės turto dalis, kuriai priskiriama: formavimo savikaina, nematerialusis turtas, materialusis turtas, ilgalaikis finansinis turtas bei po vienerių metų gautinos sumos.

Ilgalaikis įsipareigojimas – įsipareigojimas, už kurį įmonė privalės atsiskaityti vėliau nei per vienerius metus nuo balanso datos.

Įmonė – pagrindinis rinkos ekonomikos ūkinis vienetas, kuris perka reikiamus išteklius ir jais naudodamasis parduoda pagamintas prekes ar paslaugas.

Investicijos – ūkinė veikla, kurios metu ištekliai naudojami kuriant naują realų kapitalą.

Įprastinė veikla – pasikartojančios ūkinės operacijos, susijusios su įmonės veikla.

Išlaidos – turto ar paslaugų sunaudojimas bei turto vertės sumažėjimas per ataskaitinį laikotarpį.

K

Kaina – prekės, paslaugos, turto arba gamybos veiksnių pinigine verte.

Kapitalas – kaip gamybos veiksnys reiškia priemonę, kurią sukurtas, įmonė naudoja darbu naudojamos produktams bei paslaugoms kurti.

Kaštai – įmonės produkcijos gamybai sunaudotų išteklių pinigine suma.

L

Likvidumas - vertybinių popierių arba materialinių vertybių pavertimo grynaisiais pinigais galimybė.

Likvidumo rodikliai – tai rodikliai, parodantys firmos pajėgumą laiku įvykdyti skolinius įsipareigojimus.

Likvidus turtas – įmonės turtas, kurį greitai ir be nuostolių galima paversti grynaisiais pinigais.

M - N

Mokumas – firmos gebėjimas laiku įvykdyti savo įsipareigojimus.

Netipinė veikla – ūkinės operacijos, kurios negali būti laikomos tipinės veiklos operacijomis, tačiau yra susijusios su įprastine veikla.

Nuosavas kapitalas – įmonės turto dalis, likusi iš viso turto atėmus įsipareigojimus.

Nuosavo kapitalo pelningumas – tai grynojo pelno ir nuosavo kapitalo santykis.

Nuosmukis – verslo ciklo fazė, kai mažėja BNP bei ekonominis ūkinių subjektų aktyvumas ir kainos smarkiai mažėja.

Nuostolis – skirtumas, susidarantis, kai firmos bendrosios pajamos tampa mažesnės už bendrąsias sąnaudas

P

Pajamos – pinigai, kuriuos gauna įmonė, parduodama prekes ar paslaugas, arba pinigai, valstybės gaunami iš mokesčių.

Paklausa – noras, poreikis ar troškimas įsigyti prekę, turint tam reikalui pinigų.

Pardavimo pajamos – ekonominės naudos padidėjimas dėl prekių pardavimo ir paslaugų teikimo per ataskaitinį laikotarpį, pasireiškiantis įmonės turto padidėjimu arba įsipareigojimų sumažėjimu, kai dėl to padidėja nuosavas kapitalas, išskyrus papildomus pinigų įnašus.

Pardavimo savikaina – per ataskaitinį ir ankstesnius laikotarpius patirtos išlaidos, susijusios per ataskaitinį laikotarpį suteiktoms paslaugoms ir parduotoms prekėms.

Pelnas – bendrųjų įplaukų ir bendrųjų kaštų skirtumas.

Pelno (nuostolių) ataskaitą – įmonės finansinės atskaitinybės dokumentas, kuriame pateikiami duomenys apie įmonės veiklos finansinius rezultatus per ataskaitinį laikotarpį.

Pelningumas – pelno dalis, tenkanti tam tikram akcininkui ar kapitalo daliai, gautą iš pardavimų litui, turto litui, nuosavo kapitalo litui ir pan.

Pelningumo rodikliai – įmonės pelno normos apskaitos matavimas, kuris išreiškia įmonės pelną kaip jos pajamų gautų iš pardavimo procentą.

Pasiūla – produkto kiekis, kurį įmonės padaro prieinama parduoti.

R - S

Rentabilumas - tai pelno dalis, tenkanti vienam patirtų sąnaudų litui.

Sąnaudos – bet koks išteklius, kurį verslo įmonė naudoja prekėms gaminti ar paslaugoms teikti.

Savikaina – įmonės pardavimų ir atliktų paslaugų pajamų dalis, likusi atskaičiavus iš visų uždirbtų pajamų pajamas sunaudotas žaliavoms, komplektavimo gaminiams ir perparduoti skirtoms prekėms pirkti.

Svertas – tam tikras veiksnys, kurį nežymiai pakeitus gali iš esmės pasikeisti galutiniai įmonės veiklos rezultatai.

T

Tipinė veikla – ūkinės operacijos, susijusios su veikla, iš kurios įmonė keletą ataskaitinių laikotarpių gauna daugiausia pajamų ir kurią įmonė laiko pagrindine.

Trumpalaikis turtas – turtas, kuris sunaudojamas įmonėje pajamoms uždirbti trumpiau, nei per vienerius metus.

Turtas – likvidinių ir nelikvidinių vertybių suma, kuria disponuoja ekonominis subjektas.

Turto pelningumas – tai grynojo pelno ir visų aktyvų vertės santykis.

V

Vertikalią analizę – kai kiekvienas rodiklis lyginamas su bendruoju baziniu rodikliu, o gautas dydis išreiškiamas procentais.

Veiklos pelnas – parodo įmonės įprastinės veiklos rezultatą per ataskaitinį laikotarpį.

Veiklos sąnaudos – patirtos per ataskaitinį laikotarpį išlaidos, susijusios su įprastine įmonės veikla, vykdoma neatsižvelgiant į pardavimų apimtį, išskyrus finansinę, investicinę ir kitą veiklą.

PRIEDAI

**UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2008 m. FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

I. BENDROJI DALIS

Uždaroji akcinė bendrovė „SWEDLIT AB BALTIJA“ (toliau – bendrovė) įregistruota 1994 m. sausio 27 d.

Bendrovės buveinė yra Plento g. 4b, Biržuose, identifikavimo kodas – 111477712, PVM mokėtojo kodas – LT114777113.

Bendrovės veikla – gamyba, prekyba, paslaugų teikimas.

Bendrovės finansiniai metai yra kalendoriniai metai: finansinių metų pradžia – sausio 01 d., pabaiga – gruodžio 31 d.

Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje bendrovėje dirbo 95 darbuotojai.

II. APSKAITOS POLITIKA

Bendrovės paskaita tvarkoma pagal bendruosius apskaitos principus: įmonės besitęsiančios veiklos, apskaitos pastovumo, pajamų ir sąnaudų kaupimo ir finansinė atskaitomybė sudaroma vadovaujantis šiais teisės aktais:

- 1) Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu Nr. IX-574;
- 2) Pelno mokesčio įstatymu Nr. IX-675.
- 3) Vadovaujantis VAS.

Bendrovės apskaita tvarkoma dvejybiniu įrašu, naudojant Lietuvos Respublikos piniginių vienetą litą.

NEMATERIALUSIS TURTAS

Nematerialiuoju turtu laikomas nepiniginis, neturintis materialios formos turtas, kuriuo bendrovė disponuoja ir kurį naudodama tikisi gauti tiesioginės ir netiesioginės ekonominės naudos.

Nematerialiojo turto bendrovė neturi.

ILGALAIKIS MATERIALUSIS TURTAS

Ilgalaikiam materialiam turtui priskiriamas turtas, kuris naudojamas ilgiau nei vienerius metus ir tikimasi gauti iš jo ekonominės naudos būsimaisiais laikotarpiais, jo įsigijimo savikaina didesnė nei 2000 lt.

Ilgalaikis materialusis turtas apskaitoje registruojamas įsigijimo (pasigaminimo) savikaina. Ilgalaikio materialiojo turto vertė neįskaitomas pridėtinės vertės mokesčiai.

1 priedo tęsinys

Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas skaičiuojamas tiesiniu metodu pradėjus šį turta naudoti nuo kito mėnesio pirmos dienos ir nebeskaičiuojamas nuo kito mėnesio pirmos dienos po jo nurašymo, pardavimo ar kitokio perleidimo.

Likvidacinė turto savikaina nustatoma atsižvelgiant į sumą, kurią tikimasi gauti už šį turta pasibaigus jo naudingumo tarnavimo laikui, bet ne mažesnė kaip 1 (vienas) litas.

Nustatytos šios ilgalaikio materialiojo turto grupės bei šioms grupėms naudingo tarnavimo laikas:

1. Pastatai	60 metų
2. Lengvieji automobiliai	10 metų
3. Kompiuterinė technika ir ryšių priemonės	3 metai
4. Baldai	6 metai

TRUMPALAIKIS TURTAS

Atsargos

Atsargoms priskiriamas turtas, skirtas sunaudoti pajamoms uždirbti per vienerius metus. Atsargų įsigijimo savikaina už tas atsargas sumokėta (mokėtina) suma. Kitos su atsargų įsigijimu susijusios išlaidos, kaip transporto, negražintini mokesčiai ir pan., priskiriamos to ataskaitinio laikotarpio, kurį jos buvo patirtos, sąnaudomis. Atsargos, įsigytos užsienio valiuta. Apskaitoje registruojamos litais pagal pirkimo dieną galiojusį valiutos kursą.

Per vienerius metus gautinos sumos

Gautinos sumos apskaitoje registruojamos jų atsiradimo dienos vertę, balanse parodomas atėmus gražintinas sumas ir abejotinas skolas. Abejotinos skolos nustatomos peržiūrint ir atskirai įvertinant kiekvieną gautiną sumą.

KAPITALO APSKAITA

Bendrovės nuosavą kapitalą sudaro:

įstatinis kapitalas,
sukauptas veiklos rezultatas.

PAJAMOS IR SĄNAUDOS

Pajamos pripažįstamos kaupimo principu ir registruojamos tada, kai jos uždirbama neatsižvelgiant į pinigų gavimą.

Sąnaudos apskaitoje registruojamos ir finansinėje ataskaitomybėje parodomos laikant kaupimo, pajamų ir sąnaudų palyginimo principus. Sąnaudoms pripažįstama per ataskaitinį laikotarpį patirtos išlaidos.

Sąnaudos skirstomos į suteiktų paslaugų (parduotų prekių) savikainą, veiklos sąnaudas ir kitas sąnaudas.

Veiklos sąnaudoms priskiriamos sąnaudos susijusios su plastikinių bei metalinių gaminių gamyba.

Kitos veiklos sąnaudoms priskiriamos banko palūkanų sąnaudos.

III. AIŠKINAMOJO RAŠTO PASTABOS

1. Bendrovė nematerialaus turto neturi.

2. Per ataskaitinį laikotarpį bendrovės ilgalaikį materialųjį turtą sudarė:

Rodikliai	Pastatai	Transporto priemonės	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	Kitas materialusis turtas	Iš viso
Likutinė vertė praėjusių finansinių metų pabaigoje	0	0	0	0	0
a) įsigijimo savikaina			191809		191809
Praėjusių finansinių metų pabaigoje	0	0	0	0	0
turto įsigijimas per finansinius metus	0	0	26450		26450
perleistas ir nurašytas turtas (-)	0	0	0	0	0
b) nusidėvėjimas					
Praėjusių finansinių metų pabaigoje	0	0	0	0	0
finansinių metų nusidėvėjimas	0	0			
kitiems asmenims perleisto ir nurašyto turto nusidėvėjimas	0	0	0	0	0
Finansinių metų pabaigoje (nusidėvėjimas 2006.12.31)	0	0	31935		31935
Likutinė vertė finansinių metų pabaigoje	0	0	186324		186324

Įkeisto ilgalaikio materialiojo turto bendrovė neturi.

Ataskaitiniame laikotarpyje perleisto ir nurašyto ilgalaikio materialiojo turto nebuvo.

Bendrovė nuomojasi negyvenamąsias patalpas pagal patalpų nuomos sutartį 2006 01 01 d. Bendras patalpų plotas yra 5226,64 kv. m. Sutartis sudaryta 5 metų laikotarpiui. Per 2006 m. nuomos mokesčio 34495,8 Lt.

Bendrovės įstatinis kapitalas laikotarpio pabaigoje – 12000 Lt.

Bendrovė per 2008 pajamų turėjo – 3791537 Lt.

Bendrovė sąnaudų turėjo – 3745673 Lt.

Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos sudarė – 28000 Lt.

Pelno įmonė per 2008 m. gavo 43056 Lt.

Direktorius

**UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2005 m. – 2008 m. laikotarpio
balansas**

	TURTAS	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.
A.	ILGALAIKIS TURTAS	142794	169244	201154	186324
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	0	0	0	0
I.1.	Plėtos darbai				
I.2.	Prestižas				
I.3.	Patentai, licencijos				
I.4.	Programinė įranga				
I.5.	Kitas nematerialusis turtas				
II.	MATERIALUSIS TURTAS	142794	169244	201154	186324
II.1.	Žemė				
II.2.	Pastatai ir statiniai				
II.3.	Mašinos ir įrengimai				
II.4.	Transporto priemonės				
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	142794	169244	201154	186324
II.6.	Nebaigta statyba				
II.7.	Kitas materialusis turtas				
III.	FINANSINIS TURTAS	0	0	0	0
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones				
III.2.	Paskolos asocijuotoms ir dukterinėms įmonėms				
III.3.	Po vienerių metų gautinos sumos				
III.4.	Kitas finansinis turtas				
IV.	KITAS ILGALAIKIS TURTAS				
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	332278	282203	269425	232871
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	161107	254091	226442	206891
I.1.	Atsargos	161107	254091	226442	206891
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	161107	254091	226442	206891
I.1.2.	Nebaigta gamyba				
I.1.3.	Pagaminta produkcija				
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti				
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai				
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys				
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	85035	10986	10986	10986
II.1.	Pirkėjų išskolinimas		4692	4692	4692
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos				
II.3.	Kitos gautinos sumos	85035	13692	14526	13692
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS				
III.1.	Trumpalaikės investicijos				
III.2.	Terminuoti indėliai				
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas				
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	86136	30257	30257	14994
	TURTAS, IŠ VISO:	475072	451447	470579	419195

2 priedo tęsinys

	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	58905	65303	73345	75659
I.	KAPITALAS	12000	12000	12000	12000
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)	12000	12000	12000	12000
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)				
I.3.	Akcijų priedai				
I.4.	Savos akcijos (-)				
II.	PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)				
III.	REZERVAI	53303	53303	53303	53303
III.1.	Privalomasis				
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti				
III.3.	Kiti rezervai	53303	53303	53303	53303
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	6398	15279	44848	43056
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	6398	15279	44848	43056
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)				
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS				
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	416167	386144	354982	324729
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	0	0	0	0
I.1.	Finansinės skolos	0	0	0	0
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai				
I.1.2.	Kredito įstaigoms				
I.1.3.	Kitos finansinės skolos				
I.2.	Skolos tiekėjams				
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai				
I.4.	Atidėjimai	0	0	0	0
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo				
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų				
I.4.3.	Kiti atidėjimai				
I.5.	Atidėtieji mokesčiai				
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai				
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	416167	386144	354982	324729
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis				
II.2.	Finansinės skolos				
II.2.1.	Kredito įstaigoms				
II.2.2.	Kitos skolos				
II.3.	Skolos tiekėjams	210414	200116	209843	213814
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai				
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai				
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	168086	155198	145139	110915
II.7.	Atidėjimai				
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	4667	0	0	
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ, IŠ VISO	416167	386144	354982	324729

**UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2005 m. – 2008 m. laikotarpio
pelno (nuostolių) ataskaita**

Eil.NR.	STRAIPSNIAI	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	3598776	3746391	4083596	3791537
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA				
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	3598776	3746391	4083596	3791537
IV.	VEIKLOS SAŃAUDOS	3589405	3728205	4035924	3745673
IV.1.	Pardavimo				
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	3589405	3728205	4035924	3745673
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	9371	18186	47672	45864
VI.	KITA VEIKLA	0	0	0	0
VI.1.	Pajamos				
VI.2.	ŠaŃaudos				
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-2973	-2907	-2824	-2808
VII.1.	Pajamos	172	136	182	204
VII.2.	ŠaŃaudos	3145	3043	3006	3012
VIII.	IPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	6398	15279	44848	43056
IX.	PAGAUTĖ				
X.	NETEKIMAI				
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	6398	15279	44848	43056
XII.	PELNO MOKESTIS				
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	6398	15279	44848	43056

**UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2005m. - 2008 m. laikotarpio
balanso horizontalioji analizė**

	TURTAS	2006 m.	2005 m.	(+, -)	%	2007 m.	2006 m.	(+, -)	%	2008 m.	2007 m.	(+, -)	%
A.	ILGALAIKIS TURTAS	169244	142794	26450	18,5	201154	169244	31910	18,9	186324	201154	14830	-7,4
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	MATERIALUSIS TURTAS	169244	142794	26450	18,5	201154	169244	31910	18,9	186324	201154	14830	-7,4
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	169244	142794	26450	18,5	201154	169244	31910	18,9	186324	201154	14830	-7,4
III.	FINANSINIS TURTAS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IV.	KITAS ILGALAIKIS TURTAS												
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	282203	332278	50075	-15,1	269425	282203	12778	-4,5	232871	269425	36554	-13,6
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	254091	161107	92984	57,7	226442	254091	27649	-10,9	206891	226442	19551	-8,6
I.1.	Atsargos	254091	161107	92984	57,7	226442	254091	27649	-10,9	206891	226442	19551	-8,6
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	254091	161107	92984	57,7	226442	254091	27649	-10,9	206891	226442	19551	-8,6
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	13692	85035	71343	-83,9	12016	13692	-1676	-12,2	10986	12016	-1030	-8,6
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	73124	-	-	-	12017	73124	61107	-83,6	34692	12017	22675	188,7
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos												
II.3.	Kitos gautinos sumos	13692	11911	1781	15	14526	13692	834	6,1	13896	14526	-630	-4,3
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	14420	86136	71716	-83,3	30967	14420	16547	114,8	14994	30967	15973	-51,6
	TURTAS, IŠ VISO:	451447	475072	23625	-5	470579	451447	19132	4,2	419195	470579	51384	-11
	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	2006 m.	2005 m.	(+, -)	%	2007 m.	2006 m.	(+, -)	%	2008 m.	2007 m.	(+, -)	%
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	65303	58905	6398	10,9	73345	65303	8042	12,3	75659	73345	2314	3,2
I.	KAPITALAS	12000	12000	0	0	12000	12000	0	0	12000	12000	0	0
I.1.	Istatinis (pasirašytasis)	12000	12000	0	0	12000	12000	0	0	12000	12000	0	0
III.	REZERVAI	53303	53303	0	0	53303	53303	0	0	53303	53303	0	0
III.3.	Kiti rezervai	53303	53303	0	0	53303	53303	0	0	53303	53303	0	0
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	15279	6398	8881	138,8	44848	15279	29569	193,5	43056	44848	-1792	-4
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	15279	6398	8881	138,8	44848	15279	29569	193,5	43056	44848	-1792	-4
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS												
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	386144	416167	30023	-7,2	354982	386144	31162	-8,1	324729	354982	30253	-8,5
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	386144	416167	30023	-7,2	354982	386144	31162	-8,1	324729	354982	30253	-8,5
II.3.	Skolos tiekėjams	230946	210414	20532	9,8	209643	230946	21103	-9,1	213814	209843	3971	1,9
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	155198	168086	12888	7,7	145139	155198	10059	-6,5	145139	155198	9059	5,8
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai		37667	-	-	0				0	0		
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ, IŠ VISO	451447	475072	23625	-5	428327	451447	23120	-5,1	400188	475072	74884	-15,8

**UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2005 m. - 2008 m. laikotarpio
pelno (nuostolių) ataskaitos horizontalioji analizė**

Eil.NR.	STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	(+, -)	%	2007 m.	2006 m.	(+, -)	%	2008 m.	2007 m.	(+, -)	%
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	3746391	3598776	147615	4,1	4083596	3746391	337205	9	3791537	4083596	292059	-7,2
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA												
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	3746391	3598776	147615	4,1	4083596	3746391	337205	9	3791537	4083596	292059	-7,2
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	3728205	3589405	138800	3,9	4035924	3728205	307719	8,3	3745673	4035924	290251	-7,2
IV.1.	Pardavimo												
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	3728205	3589405	138800	3,9	4035924	3728205	307719	8,3	3745673	4035924	290251	-7,2
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	18186	9371	8815	94,1	47672	18186	29486	162,1	45864	47672	-1808	-3,8
VI.	KITA VEIKLA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VI.1.	Pajamos												
VI.2.	Sąnaudos												
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-2907	-2973	-66	-2,2	-2824	-2907	-83	-2,9	-2808	-2824	-16	-0,6
VII.1.	Pajamos	136	172	-36	-21	182	136	46	33,8	204	182	22	12,1
VII.2.	Sąnaudos	3043	3145	-102	-3,2	3006	3043	-37	-1,2	3012	3006	6	0,2
VIII.	IPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	15279	6398	8881	138,8	44848	15279	29569	193,5	43056	44848	-1792	-4
IX.	PAGAUTĖ												
X.	NETEKIMAI												
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	15279	6398	8881	138,8	44848	15279	29569	193,5	43056	44848	-1792	-4
XII.	PELNO MOKESTIS												
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	15279	6398	8881	138,8	44848	15279	29569	193,5	43056	44848	-1792	-4

**UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2005 m. - 2008 m. laikotarpio
balanso vertikaloji analizė**

	TURTAS	2006 m.	2005 m.	Lyginamieji svoriai %			2007 m.	2006 m.	Lyginamieji svoriai %			2008 m.	2007 m.	Lyginamieji svoriai %		
				FM	PFM	(+,-)			FM	PFM	(+,-)			FM	PFM	(+,-)
A.	ILGALAIKIS TURTAS	169244	142794	37,5	30,1	7,4	201154	169244	42,7	37,5	5,2	186324	201154	44,4	42,7	1,7
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	MATERIALUSIS TURTAS	169244	142794	37,5	30,1	7,4	201154	169244	42,7	37,5	5,2	186324	201154	44,4	42,7	1,7
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	169244	142794	37,5	30,1	7,4	201154	169244	42,7	37,5	5,2	186324	201154	44,4	42,7	1,7
III.	FINANSINIS TURTAS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	282203	332278	62,5	69,9	-7,4	269425	282203	57,3	62,5	-5,2	232871	269425	55,6	57,3	-1,7
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	254091	161107	56,3	33,9	22,4	226442	254091	48,1	56,3	-8,2	206891	226442	49,4	48,1	1,3
I.1.	Atsargos	254091	161107	56,3	33,9	22,4	226442	254091	48,1	56,3	-8,2	206891	226442	49,4	48,1	1,3
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	254091	161107	56,3	33,9	22,4	226442	254091	48,1	56,3	-8,2	206891	226442	49,4	48,1	1,3
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	13692	85035	3	17,9	14,9	12016	13692	2,6	3	-0,4	10986	12016	2,6	2,6	0
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	73124	-	16,2	-	-	12017	73124	2,6	16,2	-13,6	34692	12017	8,3	2,6	5,7
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos															
II.3.	Kitos gautinos sumos	13692	11911	3	2,5	0,5	14526	13692	3,1	3	0,1	13896	14526	3,3	3,1	0,2
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	14420	86136	3,2	18,1	14,9	30967	14420	6,6	3,2	3,4	14994	30967	3,6	6,6	-3
	TURTAS, IŠ VISO:	451447	475072	100	100		470579	451447	100	100		419195	470579	100	100	
	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	2006 m.	2005 m.	FM	PFM	(+,-)	2007 m.	2006 m.	FM	PFM	(+,-)	2008 m.	2007 m.	FM	PFM	(+,-)
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	65303	58905	14,5	12,4	2,1	73345	65303	10,5	3,4	7,1	43056	44848	10,6	11,1	0,6
I.	KAPITALAS	12000	12000	2,7	2,5	0,2	12000	12000	2,7	2,5	0,2	12000	12000	2,8	2,8	0,2
I.1.	Išstatinis (pasirašytasis)	12000	12000	2,7	2,5	0,2	12000	12000	2,7	2,5	0,2	12000	12000	2,8	2,8	0,2
III.	REZERVAI	53303	53303	11,8	11,2	0,6	53303	53303	11,8	11,2	0,6	53303	53303	12,4	12,4	0,9
III.1.	Privalomasis															
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti															
III.3.	Kiti rezervai	53303	53303	11,8	11,2	0,6	53303	53303	12,4	11,2	1,2	53303	53303	13,3	12,4	0,9
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	15279	6398	3,4	1,3	2,1	44848	15279	10,5	3,4	7,1	43056	44848	10,6	11,1	0,6
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	15279	6398	3,4	1,3	2,1	44848	15279	10,5	3,4	7,1	43056	44848	10,6	11,1	0,6
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS															

6 priedo tęsinys

E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	386144	416167	85,5	87,6	-2,1	354982	386144	82,9	85,5	-2,6	324729	354982	81,1	82,9	-1,8
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	386144	416167	85,5	87,6	-2,1	354982	386144	82,9	85,5	-2,6	324729	354982	81,1	82,9	-1,8
II.3.	Skolos tiekėjams	230946	210414	51,2	44,3	6,9	209843	230946	49	51,2	-2,2	213814	209843	53,4	49	4,4
II.6.	Su darbo santykiai susiję įsipareigojimai	155198	168086	34,4	35,4	-1	145139	155198	33,9	34,4	-0,5	110915	145139	27,7	33,9	-6,2
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai		37667	7,9		-	0	0	-		-	0	0	-		-
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ, IŠ VISO	451447	475072	100	100		428327	451447	100	100		400388	428327	100	100	

**UAB „SWEDLIT AB BALTIJA“ 2005 m. - 2008 m. laikotarpio
pelno (nuostolių) ataskaitos vertikalią analizę**

Eil.N R.	STRAIPSNIAI	2006 m.	2005 m.	Lyginamieji svoriai %			2007 m.	2006 m.	Lyginamieji svoriai %			2008 m.	2007 m.	Lyginamieji svoriai %		
				FM	PFM	(+, -)			FM	PFM	(+, -)			FM	PFM	(+, -)
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	3746391	3598776	100	100		4083596	3746391	100	100		3791537	4083596	100	100	
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA															
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	3746391	3598776	100	100		4083596	3746391	100	100		3791537	4083596	100	100	
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	3728205	3589405	99,5	99,7	-0,2	4035924	3728205	98,3	99,5	-1,2	3745673	4035924	98,8	98,8	0
IV.1.	Pardavimo															
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	3728205	3589405	99,5	99,7	-0,2	4035924	3728205	98,8	99,5	-0,7	3745673	4035924	98,8	98,8	0
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	18186	9371	0,5	0,3	0,2	47672	18186	1,2	0,5	0,7	45864	47672	1,2	1,2	0
VI.	KITA VEIKLA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VI.1.	Pajamos															
VI.2.	Sąnaudos															
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-2907	-2973	-0,1	-0,1	0	-2824	-2907	-0,1	-0,1	0	-2808	-2824	-0,1	-0,1	0
VII.1.	Pajamos	136	172	0,003	0,004	0	182	136	0,004	0,003	0,001	204	182	0,005	0,004	0,001
VII.2.	Sąnaudos	3043	3145	0,08	0,08	0	3006	3043	0,07	0,08	-0,1	3012	3006	0,08	0,07	0,001
VIII.	IPRAŠINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	15279	6398	0,4	0,2	0,2	44848	15279	1,1	0,4	0,7	43056	44848	1,1	1,1	0
IX.	PAGAUTĖ															
X.	NETEKIMAI															
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	15279	6398	0,4	0,2	0,2	44848	15279	1,1	0,4	0,7	43056	44848	1,1	1,1	0
XII.	PELNO MOKESTIS															
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	15279	6398	0,4	0,2	0,2	44848	15279	1,1	0,4	0,7	43056	44848	1,1	1,1	0

Įmonės santykinų pelningumo, finansų struktūros, turto panaudojimo efektyvumo bei mokumo ir likvidumo rodiklių skaičiavimo formulės

1. Santykiniai pelningumo rodikliai:

- 1.1. Ūkinės veiklos koeficientas = Pelnas / Apyvarta.
- 1.2. Veiklos pelningumo rodiklis = Veiklos pelnas / Pardavimai.
- 1.3. Grynojo pelningumo rodiklis = Grynas pelnas / Pardavimai.
- 1.4. Turto pelningumo rodiklis = Grynas pelnas/ Visas turtas.
- 1.5. Nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis = Grynas pelnas/ Nuosavas kapitalas.

2. Finansų struktūros rodikliai:

- 2.1. Finansinis svertas = Įsipareigojimai/ Visas turtas.
- 2.2. Skolos – nuosavybės santykis = Įsipareigojimai / Savininkų nuosavybė.
- 2.3. Skolos – kapitalo santykis = Įsipareigojimai/ Nuosavybė + Įsipareigojimai.
- 2.4. Skolos koeficientas = Įsipareigojimai/ Turtas.

3. Turto panaudojimo efektyvumo (apyvartumo) koeficientai:

- 3.1. Ilgalaikio turto apyvartumas = Pardavimai / Ilgalaikis turtas.
- 3.2. Viso turto apyvartumas = Pardavimai / Visas turtas.
- 3.3. Atsargų apyvartumo koeficientas = Pardavimai / Atsargos.
- 3.4. Pirkėjų skolų apmokėjimo laikas = Pirkėjų įsiskolinimas / (Pardavimai / 360).

4. Mokumo ir likvidumo rodikliai:

- 4.1. Bendrojo padengimo koeficientas = Trumpalaikis turtas / Trumpalaikiai įsipareigojimai.
- 4.2. Greitojo arba kritinio padengimo koeficientas = $\frac{\text{Trumpalaikis turtas-atsargos}}{\text{Trumpalaikiai įsipareigojimai}}$.

Pasirinktų veiksmų koreliacijos koeficientų reikšmės

	Grynasis pelnas	Pardavimo pajamos	Veiklos sąnaudos	Ilgalaikis turtas	Trumpalaikis turtas	Turtas, iš viso	Pirkėjų įsiskolinimas	Atsargos	Nuosavas kapitalas	Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai, iš viso
Grynasis pelnas	-	0,817	0,781	0,943	-0,852	-0,449	-0,071	0,319	0,974	-0,927	-0,797	-0,911
Pardavimo pajamos	0,817	-	0,998	0,925	-0,528	0,058	-0,072	0,508	0,731	-0,584	-0,326	-0,546
Veiklos sąnaudos	0,781	0,998	-	0,904	-0,483	0,109	-0,071	0,517	0,691	-0,537	-0,271	-0,497
Ilgalaikis turtas	0,943	0,925	0,904	-	-0,812	-0,327	0,124	0,584	0,094	-0,838	-0,644	-0,812
Trumpalaikis turtas	-0,852	-0,528	-0,483	-0,812	-	0,817	-0,379	-0,514	-0,948	0,975	0,939	0,976
Turtas, iš viso	-0,449	0,058	0,109	-0,327	0,817	-	-0,491	-0,187	-0,619	0,751	0,884	0,778
Pirkėjų įsiskolinimas	-0,071	-0,072	-0,071	0,124	-0,379	-0,491	-	0,809	0,131	-0,166	-0,176	0,894
Atsargos	0,319	0,508	0,517	0,584	-0,514	-0,187	0,809	-	0,429	-0,358	-0,198	-0,338
Nuosavas kapitalas	0,974	0,731	0,691	0,094	-0,948	-0,619	0,131	0,429	-	-0,849	-0,882	-0,971
Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	-0,927	-0,584	-0,537	-0,838	0,975	0,751	-0,166	-0,358	-0,849	-	0,957	0,998
Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	-0,797	-0,326	-0,271	-0,644	0,939	0,884	-0,176	-0,198	-0,882	0,957	-	0,969
Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai, iš viso	-0,911	-0,546	-0,497	-0,812	0,976	0,778	0,894	-0,338	-0,971	0,998	0,969	-

